

LEGJISLACIONI BAZË DHE MBËSHTETËS MJEDISOR PËR MENAXHIMIN E ZONAVE TË MBROJTURA

MATERIAL NË
PËRDORIM TË
RRJETIT PËR
MBROJTJEN E
NATYRËS

Korrik, 2017

Kymaterial informativ u përgatit nga Instituti për Ruajtjen e Natyrës në Shqipëri (INCA), në kuadër të programit “Mbështetje për organizatat mjedisore të shoqërisë civile në Shqipëri (SENIOR-II)”, që realizohet nga Qendra Rajonale e Mjedisit (REC) në Shqipëri, me mbështetje nga Qeveria Suedeze (SWEDEN), në kuadër të projektit “Promovimi dhe advokimi i menaxhimit të qëndrueshëm të burimeve dhe vlerave natyrore në zonat e mbrojtura”, që zbatohet nga Rrjeti për Mbrojtjen e Natyrës në Shqipëri.

Sipas strategjisë së hartuar synohet ngritja dhe zhvillimi i një sistemi për identifikimin e problematikave kryesore me të cilat përballen sot të paktën 16 zona të mbrojtura, të përzgjedhura, në rajonet: Tiranë, Vlorë, Gjirokastrë, Korçë, Mat, Durrës, Kukës, Shkodër, Elbasan dhe Fier.

Nëpërmjet këtij aktiviteti do të synohet aplikimi i një procesi vlerësimi për grumbullimin e informacionit faktik dhe real mbi të gjitha aktivitetet me impakt negativ brenda territorit në zonat e mbrojtura të përzgjedhura, duke përdorur metodologjinë e pyetësorëve dhe të takimeve me komunitetin dhe palët e tjera të interesuara për përdorimin e burimeve natyrore dhe mirëmenaxhmin e ZM.

Vlerësimi dhe hartëzimi i impakteve negative do të kryhet për zonat e mbrojtura: 1. Parku Kombëtar “Divjakë-Karavasta”, 2. Parku Kombëtar “Shebenik-Jabllanicë”, 3. Parku Kombëtar “Lugina e Valbonës”, 4. Parku Kombëtar “Llogara”-Kompleksi RNM “Karaburun”, 5. Parku Kombëtar “Bredhi i Hotovës-Dangëlli”, 6. Parku Kombëtar “Prespa”, 7. Parku Kombëtar “Bredhi i Drenovës”, 8. Parku Kombëtar “Mali i Dajtit”, 9. Parku Kombëtar “Qafë Shtamë”, 10. Monumenti i Natyrës “Bredhi i Sotirës”, 11. Rezervati Natyror i Menaxhuar “Liqeni i Shkodrës”, 12. Parku Natyror “Korab-Koritnik”, 13. Parku Natyror Rajonal “Liqeni i Ulzës”, 14. Peizazhi i Mbrojtur “Lumi i Bunës-Velipojë”, 15. Peizazhi i Mbrojtur “Mali me Gropa-Bizë-Martanesh” dhe 16. Peizazhi i Mbrojtur “Vjosë-Nartë”.

Gjithashtu, në fokus të këtij procesi do të jetë edhe ngritja e kapaciteteve të përfaqësuesve të Rrjetit të Mbrojtjes së Natyrës, të Administratave të ZM dhe të OJF-ve lokale të pranishme në ZM-t e përzgjedhura dhe pjesëmarrëse në lidhje me njohjen dhe interpretimin e dispozitave e të akteve nënligjore në fuqi, për ruajtjen e natyrës si dhe për kryerjen e procesit të vlerësimit të aktiviteve me impakt negativ brenda territorit në zonat e mbrojtura.

Shkurtesat

Administrata Rajonale e Zonave të Mbrojtura	AdRZM
Agjencia e Baseneve Ujore	ABU
Agjencia Kombëtare e Bregdetit	AKB
Agjencia Kombëtare e Mjedisit	AKM
Agjencia Kombëtare e Turizmit	AKT
Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura	AKZM
Agjencia Rajonale të Mjedisit	ARM
Bashkimi Evropian	BE
Inspektorati Shtetëror i Mjedisit dhe Pyjeve	ISHMP
Këshilli Evropian	KE
Këshilli Basenit Ujore	KBU
Këshilli Kombëtar i Territorit	KKT
Këshilli Kombëtar i Ujit	KKU
Këshilli Koordinativ Ndërkombëtar	ICC
Komisioni Konsultativ Qendror për Peshkimin dhe Akuakulturën	KKQPA
Konventa e Diversitetit Biologjik	KDB
Konventës së Uashingtonit mbi Tregtinë Ndërkombëtare të Specieve të Rrezikuara	CITES
Ministria e Mjedisit	MM
Organizata e Menaxhimit të Peshkimit	OMP
Organizatë jo Fitimprurëse	OJF
Parlamenti Evropian	PE
Perspektivën e Zhvillimit të Hapësirës Evropiane	ESDP
Plan Menaxhimi	PIM
Planit Kombëtar të Integritetit Evropian	PKIE
Qendra Ndërinstitucionale Operacionale Detare	QNOD
Rezerva Ndërkufitare e Biosferës Ohër-Prespë	RNBOP
Sekretariati Teknik i Këshillit Kombëtar të Ujit	STKKU
Sites of Community Importance	SCIs
Unionit Ndërkombëtar të Ruajtjes së Natyrës	IUCN
Vendimi i Këshillit të Ministrave	VKM
Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis	VNM
Vlerësimin Strategjik Mjedisor	VSM
Zonat me Interes për Komunitetin Evropian	SACs
Zonave të Veçanta të Mbrojtjes	SPAs
Zonë e Mbrojtur	ZM
Zonë e Përcaktuar për Akuakulturë	ZPA

Contents

<i>HYRJE</i>	7
<i>PAMJE E PËRGJITHSHME E LEGJISLACIONIT NË BASHKIMIT EVROPIAN</i>	7
a. Direktiva Kuadër për Ujin - 2000/60/EC.....	9
b. Direktiva e Zogjëve - 2009/147/EC.....	10
c. Direktiva e Habitatit - 92/43/EEC.....	11
<i>KONVENTAT NDËRKOMBËTARE NË LIDHJE ME MBROJTJEN E NATYRËS</i>	12
1. Konventa e Diversitetit Biologjik (KDB).....	14
2. "Konventa e ligatinave të rëndësishme ndërkombëtare, veçanërisht si habitat i shpendëve të ujit".....	16
3. Konventa "Për ruajtjen e florës dhe faunës së egër dhe mjedisin natyror në Europë"	17
4. Konventa "Për ruajtjen e llojeve shtegëtare të botës së egër".....	17
5. Konventa "Për tregëtinë ndërkombëtare të llojeve të rrezikuara të florës dhe faunës së egër".....	18
6. Konventa "Për mbrojtjen e mjedisit detar dhe zonës bregdetare të detit Mesdhe".....	18
7. Konventa Botërore për Zonat e Mbrojtura (KBZM)	18
8. "Konventa Evropiane e Peizazhit".....	18
9. Konventa e Kombeve të Bashkuara "Për të luftuar shkretëtirëzimin" (UNCCD).....	19
10. Programi "Njeriu dhe Biosfera" (UNESCO-s).....	19
11. Konventa e AARHUSIT "Për të drejtën e publikut për të pasur informacion, për të marrë pjesë në vendimmarrje dhe për t'iu drejtuar qytetës për çështjet e mjedisit"	20
<i>PËRAFRIMI I LEGJISLACIONIT EVROPIAN NË FUSHËN E NATYRËS</i>	21
<i>PAMJE E PËRGJITHSHME E LEGJISLACIONIT NË SHQIPËRI</i>	24
1. Ligji "Për zonat e mbrojtura", nr.81, datë 04.05.2017. (Flet.Zyrtare nr.166, Fq:6094). 25	
2. Ligji "Për mbrojtjen e mjedisit", nr. 10431, datë 09.09.2011, të ndryshuar (Flet.Zyrtare nr.89, Faqe:89).	35
3. Ligji "Për mbrojtjen e biodiversitetit" nr.9587, datë 20.7.2006, të ndryshuar (Flet.Zyrtare nr.84, Faqe:84).	38
4. Ligji "Për mbrojtjen e faunës së egër", nr.10006, datë 23.10.2008, të ndryshuar (Flet.Zyrtare nr.168, Faqe:168).	39
5. Ligji "Për gjuetinë", nr.10253, datë 11.3.2010, të ndryshuar (Flet.Zyrtare nr.39, Faqe:39).	41
6. Ligji "Për shpalljen e moratoriumit të gjuetisë në Republikën e Shqipërisë", nr.61, datë 02.06.2016 (Flet.Zyrtare nr.115, Faqe:115).....	43
7. Ligji "Për pyjet dhe shërbimin pyjor", nr.9385, datë 4.5.2005, të ndryshuar (Flet.Zyrtare nr.44, Faqe:1573).	44
8. Ligji "Për shpalljen e moratoriumit në pyje në Republikën e Shqipërisë", nr.5, datë 04.02.2016, (Flet.Zyrtare nr.20, Faqe:2).	45
7. Ligji "Për fondin kullosor", nr.9693, datë 19.3.2007, të ndryshuar (Flet.Zyrtare nr.156, Faqe:156).	46

8. Ligji “Për mbrojtjen e fondit të bimëve mjekësore, eterovajore e tanifere natyrore” nr.10120, datë 23.4.2009, të ndryshuar (Flet.Zyrtare nr.62, Faqe:62).....	47
9. Ligji “Për përcaktimin e rregullave dhe të procedurave për tregtimin ndërkombëtar të llojeve të rrezikuara të faunës dhe të florës së egër ”, nr.9867, datë 31.1.2008, të ndryshuar. (Flet.Zyrtare nr.18, Faqe:629).....	49
10. Ligji “Për peshkimin”, nr.64, datë 31.5.2012, të ndryshuar (Flet.Zyrtare nr.73, Faqe:73).	51
11. Ligji “Për akuakulturën”, nr.103, datë 20.10.2016 (Flet.Zyrtare nr.207, Faqe:207).	54
12. Ligji “Për menaxhimin e integruar të burimeve ujore” nr.157, datë 15.11.2012, të ndryshuar (Flet.Zyrtare nr.157, Faqe:157).....	55
13. Ligji “Për mbrojtjen e liqeneve ndërkufitare” nr.9103, datë 10.7.2003, të ndryshuar (Flet.Zyrtare nr.65, Faqe:65).....	59
14. Ligji “Për turizmin”, nr.93, datë 27.7.2015, të ndryshuar (Flet.Zyrtare nr.164, Faqe:164).	61
15. Ligji “Për mbrojtjen e tokës bujqësore” nr.9244, datë 17.6.2004, të ndryshuar (Flet.Zyrtare nr.49, Faqe:49).....	64
16. Ligji “Për menaxhimin e integruar të mbetjeve”, nr.10 463, datë 22.09.2011, të ndryshuar (Flet.Zyrtare nr.148, Faqe:148).....	65
16. Ligji “Për planifikimin dhe zhvillimin e territorit”, nr.107, datë 31.07.2014, të ndryshuar (Flet.Zyrtare nr.137, Faqe:137).....	69

HYRJE

Shqipëria ka legjislacionin e saj të ri mjedisor. Ky legjislacion bazohet në Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë dhe përfshin lloje të ndryshme të akteve normative, si ligje të përgjithshme e të veçanta për mjedisin dhe përbërësit të tij; vendime të Këshillit të Ministrave; urdhra e udhëzime të ministrive; rregullore specifike, norma e standarde, etj. Ky legjislacion është përgjithësisht i përafëruar me standardet e BE-së, sepse mbështetet në të njëjtat parime të legjislacionit mjedisor evropian; është hartuar me asistencën e ekspertëve të huaj, si dhe pasqyron kërkesat e konventave, në të cilat Shqipëria është palë.

Ndonëse për kuadrin ligjor mjedisor janë bërë përpjekje në drejtim të përafrimit, ai ende vuan nga fenomeni i moszbatimit të detyrave dhe përgjegjësi. Ligji nuk praktikohet njësoj kudo dhe siguron një bazë të dobët për zbatueshmërinë e dispozitave për mbrojtjen mjedisore. Identifikohen mungesa të theksuara në aktet nënligjore, mekanizmat dhe strukturat e nevojshme mbështetëse duke e bërë kështu të vështirë zbatimin e ligjit. Ngërçi i procesit në përpunimin e legjislacionit mjedisor reflekton qartë një transparencë të ulët dhe profesionalizëm të dobët në të gjitha hallkat e tij që nga hartimi e deri tek monitorimi dhe vlerësimi i ndikimit.

Përzjerja e kompetencave menaxhuese me ato kontrolluese në të gjitha nivelet e politikë-bërjes së mjedisit shoqërohet nga një decentralizim i cunguar i këtyre atributëve edhe në nivel rajonal e lokal, duke sjellë pështjellim të plotë në mirëadministrim e mirëmenaxhim të problemeve mjedisore në vend.

PAMJE E PËRGJITHSHME E LEGJISLACIONIT NË BASHKIMIT EVROPIAN

Megjithëse problemet mjedisore nuk i njohin kufijtë, ende mbetemi në rrethanat ku aktorët kryesorë në nivelin ndërkombëtar janë vetë shtetet dhe problemet në nivel kombëtar. Tradicionalisht, e vetmja mënyrë e mundur për rregullimin e marrëdhënieve midis shteteve ka qënë ajo përmes një sistemi ligjesh ndërkombëtare, e kodifikuar në traktate dhe marrëveshje. Që në fillimet e këtij procesi janë krijuar shumë marrëveshje shumëpalëshe mjedisore, janë përforcuar dhe shumë instrumente, duke mbuluar kështu të gjitha problematikat të shtrirë nga atmosfera dhe mjedisi detar, tek ruajtja e natyrës, baseneve ujore ndërkufitare dhe më gjerë. Pjesa më e madhe e këtyre marrëveshjeve kanë qëllime rajonale dhe shumë prej tyre gjejnë zbatim vetëm në Evropë.

Ligjshmëria mjedisore e BE (Bashkimi Evropian) përbëhet nga më shumë se 300 elementë ligjore dhe plotë detaje teknike. Megjithatë, struktura e legjislacionit mjedisor të BE, me të cilin një numër vendesh të mundshme eventualisht duan të përshtasin legjislacionin dhe praktikën administrative të tyre, kanë si kusht për t'u pranuar si anëtare të Bashkimit Evropian të ashtuquajturin *acquis* mjedisor (thithja e koncepteve mjedisore), është relativisht e vogël. Kjo konsiston në rreth 70 direktivat, disa prej të cilave, gjithësesi, janë përmirësuar disa herë dhe shtuar me udhëzimet dhe rregullat e nevojshme.

Shqipëria, si një vend potencial për të hyrë në BE, ka nevojë të ndërmarrë investime të konsiderueshme me qëllim që të rradhitet në të njëjtën linjë me politikat mjedisore të BE. Kostoja e tyre nuk do të mund të jetë e dukshme, kur ato janë të veçuara. Përfundimi i rezultateve të investimeve në mjedis do të jetë i dukshëm edhe i ndjeshëm në mënyra të

ndryshme, që nga shpërndarja e sigurtë e ujit të pijshëm dhe pasja e një ajri të pastër, deri në përdorimin me efikasitet të ruajtjes së natyrës, të burimeve natyrore dhe energjisë. Legjislacioni mjedisor në BE është i panegociueshëm, ndonëse aty mund të gjejmë shumë hapësira dhe fleksibilitet në zbatim.

Grupi i parë për t'u marrë në konsideratë, janë prioritetet mjedisore të lidhura me problemet specifike dhe prioritetet e vendit. Ato nuk mund të ndikohen nga ndonjë analizë abstrakte e *acquis*, por duhet të jenë të vendosura në bazë të vlerësimeve të detajuara për situatën e mjedisit në vend. Grupi i dytë i problemeve prioritare ka lidhje me boshllëqet legjislativë dhe administrativë, të cilat duhen mbushur me qëllim që të përputhet me *acquis*.

Krijimi i këtyre prioriteteve legjislativë dhe administrativë duhet të jetë i bazuar në krahasimin e detajeve në legjislacionin aktual kombëtar mjedisor dhe ligjshmërinë mjedisore të BE, dispozitë me dispozitë, me qëllim që të identifikohen boshllëqet që duhet të mbushen. Por këto analiza formale legjislativë nuk parapëlqejnë të qëndrojnë të veçuara, ato duhet të jenë të kontrolluara nga nevojat administrative dhe institucionale për të siguruar zbatim efektiv të tyre, monitorim dhe kontroll të masave ligjore.

Mbrojtja e natyrës ka qënë një nga shtyllat qendrore të politikave mjedisore të BE-s, që në vitin 1970. Legjislacioni i BE mbi mbrojtjen e natyrës përbëhet nga dy drejtime themelore dhe dy rregullore. Drejtimit konsistojnë në mbrojtjen e mjedisve natyrore në BE dhe florës e faunës të cilat jetojnë në to. Rregullorja limiton importin dhe tregëtinë, brenda BE, për florën dhe faunën e rrezikuar, si edhe siguron sistemin e monitorimit dhe inspektimit.

Politika e Komunitetit Evropian, në lidhje me Perspektivën e Zhvillimit të Hapësirës Evropiane (ESDP), ndër të tjera përfshin:

- Vazhdimi i zhvillimit të rrjetit ekologjik Evropian, siç është propozuar nga Natura 2000, duke përfshirë, lidhjet e duhura mes hapësirave natyrore dhe zonave rajonale të mbrojtura, kombëtare, ndërrajonale dhe Bashkimin Evropian;
- shtrirjen e biodiversitetit të menduar në politika sektoriale (bujqësia, transporti, peshkimi, energjia, etj) të përfshirë edhe në Strategjinë Komunitare të Biodiversitetit;
- përgatitjen e strategjive hapësinore për zonat e mbrojtura, zonave të ndjeshme mjedisore dhe zonave me biodiversitet të lartë (zonave bregdetare-detare, kodrinore-malore, lumore, liqene dhe ligatina), duke balancuar mbrojtjen dhe zhvillimin mbi baza territoriale, vlerësimin e ndikimeve mjedisore dhe përfshirjen e partnerëve të interesuar;
- përdorimin më të gjërë të instrumenteve ekonomike, duhet të njohë rëndësinë e zonave të mbrojtura dhe zonave të ndjeshme mjedisore;
- mbrojtjen e tokës, si bazë për jetën e qenieve njerëzore, faunës dhe florës, përmes uljes së dukurive erozive, shkatërrimit të tokës, habitateve, peizazhit, mbipërdorimit të sipërfaqeve të lira dhe të burimeve natyrore;
- zhvillimin e strategjive në nivel rajonal për menaxhimin në zonat e shkatërruara.

Përmirësimet duhen të konsistojnë në:

- *Përmirësime legjislativë:* Përfshirja e *acquis* mjedisor kërkon paraprakisht analiza ligjore të hollësishme, në mënyrë që të formulohen dhe të jenë të qarta prioritetet. Boshllëqet

në legjislacion dhe në rregullat administrative duhen mbushur për të përmirësuar mjedisin në të njëjtën kohë, që përmirësohet ekonomia dhe aftësia konkurruese.

- *Përmirësime institucionale*: Duhet të forcohen strukturat administrative, të jenë me eficiente dhe të koordinojnë mes sektorëve përgjegjës për menaxhimin e politikave mjedisore.

- *Përmirësime financiare*: Përpunimi i strategjive financiare është thelbësor dhe duhet t'i jepet përparësi në mënyrë të menjëhershme.

Një numur prioritetesh të ndryshme duhet të meren në konsideratë dhe të rifuten brenda procesit të përafrimit me *acquis*-it e mjedisit. Të plotësosh *acquis* e BE-së është një prej kushteve të domosdoshëm për t'u pranuar në Bashkimin Evropian, por jo si qëllim në vetvete. Problemet e rëndësishme mjedisore dhe prioritetet në çdo vend duhet të adresohen gjatë procesit. Përafrimi i *acquis communautaire* do të drejtojë përpjekjet në nivel kombëtar. Në fund, impakti ekonomik duhet të kihet tepër nën kujdes si në terma të pengesave ashtu edhe të insentivave potenciale për rritjen dhe konkurrencën.

Zbatimi i sukseshëm i *acquis* mjedisor varet nga një shtrirje e gjerë dhe nga një administrim i mirë dhe efektiv. Sidoqoftë, nuk mund të jetë vetëm kjo. Programi i veprimtarive mjedisore të Bashkimit Evropian është i bazuar në parimin e “ndarjes së përgjegjësisë”; të gjitha grupet e interesuara duhet të punojnë së bashku, si partnerë, për të zbatuar dhe zhvilluar politikat dhe ligjet mjedisore si dhe detyrimisht të arrijnë një zhvillim të qëndrueshëm. Prandaj publiku duhet të jetë aktor i rëndësishëm në mbrojtjen e mjedisit. Gjithashtu edhe Organizatat jo Fitimprurëse (OJF-t) mund të luajnë një rol të rëndësishëm në ndërgjegjësimin e publikut.

Fusha e Ruajtjes së Natyrës lidhet ngushtësisht me këto direktiva kryesore:

- ✓ Direktiva Kuadër e Ujit, BE(2000/60/EC)
- ✓ Direktiva e Zogjve, BE(2009/147/EC)
- ✓ Direktiva e Habitave, BE(92/43/EEC)

a. Direktiva Kuadër për Ujin - 2000/60/EC.

E Parlamentit Evropian (PE) dhe e Këshillit Evropian (KE), miratuar më 23 Tetor 2000, përcakton një kuadër për veprimin e Komunitetit në fushën e politikës së ujit. Është një direktive e Bashkimit Evropian, e cila parashtron tek shtetet anëtare arritjen e statusit më të mirë sasior e cilësor dhe të gjithë tërësisë ujore (duke përfshirë ujërat detare deri në disa kilometra nga bregu). Ajo është një kuadër në kuptimin që parashihet hapa për të arritur qëllimin e përbashkët në vend që të adoptohen vlerat tradicionale limite.

Direktiva përcakton “statusin e ujërave sipërfaqësore” si shprehje e përgjithshme e statusit të tërësisë së ujit sipërfaqësor, të përcaktuar nga statusi i dobët ekologjik dhe kimik. Kështu, për të arritur “status të mirë të ujit sipërfaqësor”, “statusin ekologjik” dhe “statusin kimik” të përbashkët i një trupi ujqor sipërfaqësor, duhet të jetë të paktën “i mirë”. Statusi ekologjik i referohet cilësisë së strukturës dhe funksionimit të ekosistemeve ujore të ujërave sipërfaqësore. Uji është një aspekt i rëndësishëm i të gjithë jetës dhe në direktivën kuadër të ujit janë vendosur standarde, të cilat japin sigurinë për të përdorur këtë burim.

Dokumentet që mbështesin Direktivën kuadër të ujit 2000/60/EC:

1.Vendim nr. 2455/2001/EC i Parlamentit dhe i Këshillit Evropian, 20 Nëntor 2001, për

themelimin e listës së substancave prioritare në fushën e politikës së ujit dhe ndryshimin e Direktivës 2000/60/EC.

2. Direktiva 2008/105/EC e Parlamentit dhe e Këshillit Evropian (KE), 16 Dhjetor 2008, mbi standardet e cilësisë së mjedisit në fushën e politikës së ujit, ndryshimin dhe më pas shfuqizimin e Direktivës së Këshillit 82/176/EEC, 83/513/EEC, 84/156/EEC, 84/491/EEC, 86/280/EEC dhe ndryshimin e Direktivës 2000/60/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit. Kjo Direktivë përcakton standardet e cilësisë mjedisore (EQS) për substancat prioritare dhe të disa ndotësve të tjerë, siç parashikohet në Nenin 16 të Direktivës 2000/60/EC, me qëllim të arritjen statusit kimik të mirë të ujërave sipërfaqësore në pajtim me dispozitat dhe objektivat e Nenit 4, të kësaj Direktive.

b. Direktiva e Zogjëve - 2009/147/EC

E Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, 30 Nëntor 1979, për ruajtjen e zogjve të egër (versioni i kodifikuar i Direktivës 79/409/EEC i ndryshuar) është pjesë e vjetër e legjislacionit të BE-së për natyrën dhe nga më të rëndësishmit, duke krijuar një skemë të plotë të mbrojtjes për të gjitha llojeve të shpendëve të egra, natyrisht që ndodhen në Bashkimin Evropian. U adoptua njëzëri nga Shtetet e anëtarëve më 1979 si një përgjigje ndaj shqetësimeve në rritje për rënie të popullatave të shpendëve të egra në Evropë, që rezultojnë nga ndotja, humbja e habitateve, si dhe përdorimi i papërshtatshëm. Ajo ishte gjithashtu për njohjen e zogjëve të egër, shumë prej të cilave janë migratorë, si një trashëgimi e përbashkët të shteteve anëtare dhe ruajtjen e tyre efektive që kërkon bashkëpunim ndërkombëtar. Direktiva e pranon se humbja e habitateve dhe degradimi janë kërcënimet më serioze për ruajtjen e zogjëve të egër. Prandaj vë theks të madh mbrojtjen e habitateve për speciet e rrezikuara si dhe migratore (të listuara në Shtojcën I), sidomos nëpërmjet krijimit të një rrjeti koherent i Zonave të Veçanta të Mbrojtjes (SPAs), i cili përbëhet nga të gjitha territoret më të përshtatshme për këto specie.

Direktiva i jep fund praktikave të tilla si mbajtja dhe shitja e shpendëve të egër, apo metodat e vrasjes pa dallim të zogjëve dhe sjell mekanizma për rregullimin e aktiviteteve të tilla si gjuetia, për të siguruar që ato kryhen në mënyrë të qëndrueshme. Direktiva i kërkon gjithë vendeve anëtare të ruajnë zonat e më të rëndësishme për gjithë shpendët shtegtarë dhe për 194 lloje veçanërisht të kërcënuara, dhe të kenë kujdes me ligatinat me rëndësi ndërkombëtare. Direktiva e Shpendëve ka për qëllim të mbrojë të gjithë 500 speciet e shpendëve të egra të cilët jetojnë në Bashkimin Evropian.

Udhëzimet për Shpendët/Zogjtë 79/409/EEC mbrojnë speciet e shpendëve të egër dhe habitatet e tyre, si të rëndësishme për rregullimin e popullimit të zogjëve të egër. Ajo krijon skema për mbrojtjen e vendbanimeve natyrore të specieve të zogjve të egër në Komunitet, vezët e tyre, foletë, të sapolindurit dhe habitatin. Kjo kërkon identifikimin dhe mbrojtjen e përshtatshme të vendeve të mbarështrimit dhe vendeve të duhura për speciet shtegtarë, kjo rregullon sezonin dhe praktikën e gjuetisë.

Rregullorja EC/338/97 garanton përmbushjen e detyrimit të BE për mbrojtjen e natyrës nën drejtimin e Konventës së Uashingtonit mbi Tregtinë Ndërkombëtare të specieve të rrezikuara (CITES). Ajo duhet të amendohet rregullisht në bazë të vendimeve të marra nga pjesëmarrësit e Konventës së Uashingtonit.

Direktiva ofron mënyra të ndryshme të mbrojtjes nëpërmjet:

- **Shtojca 1:** Përcakton 194 lloje dhe nën-lloje të kërcënuara në veçanti. Shtetet Anëtare duhet të caktojnë të ashtuquajturat **Special Protection Areas (SPAs) / Zonat e Veçanta të Mbrojtje të (ZVM)** për mbijetesën e tyre dhe të gjitha llojeve migratore të shpendëve.

- **Shtojca 2:** Përcakton 82 lloje të shpendëve që mund të gjuhen. Megjithatë, periudhat e gjuetisë janë të kufizuara dhe gjuetia është e ndaluar, kur shpendët janë të rrezikuara, gjatë migracionit e kthimit në zonat fole, riprodhimit dhe rritjen e zogjëve të tyre.

- **Shtojca 3:** Në përgjithësi, aktivitetet që drejtpërsëdrejti kërcënojnë shpendët, të tilla si vrasje e qëllimshme, kapjen apo tregtimin ose shkatërrimin e foleve të tyre, janë të ndaluara. Me kufizime të caktuara, Shtetet Anëtare mund të lejojnë disa nga këto aktivitete për 26 specie të listuara.

- **Shtojca 4:** Direktiva parashikon menaxhimin e qëndrueshëm të gjuetisë, por shtetet anëtare duhet të përjashtojnë të gjitha format e vrasjes jo-selektive të shpendëve, veçanërisht metodat e listuara në këtë aneks.

- **Shtojca 5:** Direktiva promovon kërkime për të përforcuar mbrojtjen, menaxhimin dhe përdorimin e të gjitha llojeve të mbuluara nga Direktiva, të cilat janë të listuara në këtë aneks.

c. Direktiva e Habitatit - 92/43/EEC.

Direktivë për ruajtjen e habitateve natyrore dhe të faunës së egër dhe florës e Bashkimit Evropian, miratuar më 21 Maj 1992 si një përgjigje e BE-së ndaj Konventës së Bernës. Kjo është një nga dy direktivat e BE-së në lidhje me kafshët e egra dhe ruajtjen e natyrës, përveç Direktivës së zogjve. Qëllimi kryesor i Direktivës së BE për Habitatet është që të mbrojë biodiversitetin në Evropë. Kjo direktivë paraqet masa të ngjashme si Direktiva e Shpendëve për ruajtjen e jetës së egër të Evropës, por e shtrin efektin e saj mbi një gamë më të gjerë llojesh të rrallë, të kërcënuara apo endemike, përfshirë mbi një mijë lloje bimësh e kafshësh. Ajo ka për qëllim të mbrojë 230 habitate dhe rreth 1.000 lloje të listuara në Shtojcat e Direktivës. Shtojca që mbulon habitatet (Shtojca II specie) kërkonë përcaktimin e Zonave të Veçanta të Konservimit; Shtojca IV, specie në nevojë për mbrojtje të rreptë, dhe Shtojca V e llojeve, të cilat janë marrë nga bota e egër dhe mund të kufizohen nga ligji Evropian. Këto janë të lloje dhe habitate, të cilat konsiderohen të jenë me interes Evropian, për kriteret e dhëna në direktivë.

Gama e habitateve që duhen ruajtur si pjesë e Direktivës së Habitave është shumë e larmishme. Këto direktiva përfaqësojnë nismën më ambicioze në shkallë të gjerë që është ndërmarrë ndonjëherë për ruajtjen e trashëgimisë natyrore në të gjithë Bashkimin Evropian. Me Direktivën e Habitave mbrohen mbi 1.000 lloje bimore dhe shtazore, si dhe 200 tipe të vendbanimeve (habitate), të listuara në anekset e Direktivës mbrohen në mënyra të ndryshme:

- **Shtojca II** (rreth 900 lloje): Fushat kryesore të habitateve të tyre janë të përcaktuar si **Sites of Community Importance (SCIs) / Zonat me Rëndësi të Komunitetit (VRK)** dhe përfshihen në rrjetin e Natura 2000. Këto vende duhet të menaxhohen në përputhje me nevojat ekologjike të specieve.

- **Shtojca IV** (mbi 400 lloje, duke përfshirë edhe shumë specie, shtojca II): duhet të zbatohet një regjim i rreptë për mbrojtjen në të gjithë gamën e tyre natyrore brenda BE-së, si brenda dhe jashtë Natura 2000.

- **Shtojca V** (mbi 90 lloje): Shtetet Anëtare duhet të sigurojnë që shfrytëzimi i tyre është në përputhje me mirëmbajtjen e tyre me një status të favorshëm të ruajtjes.

Udhëzimet për Habitatet 92/43/EEC janë bërë mekanizmi kryesor për mbrojtjen e specieve të florës dhe faunës Evropiane, po aq sa edhe të mjedisëve të tyre të banimit. Kjo krijon strukturën e plotë të mirëmbajtjes së diversitetit biologjik, nëpërmjet ruajtjes së mjedisëve natyrore dhe florës e faunës së egër.

KONVENTAT NDËRKOMBËTARE NË LIDHJE ME MBROJTJEN E NATYRËS

Që nga vitet 1990 nisi procesi i aderimit të Republikës së Shqipërisë në konventat dhe protokollet mjedisore ndërkombëtare dhe është e mundur të bëhet analiza e këtij procesi, të karakterizohen tiparet e tij dhe të theksohen disa përfundime me interes për përsosjen e punës në një periudhë afatmesme. Puna me konventat është konsoliduar si drejtim i veçantë dhe i përhershëm i veprimtarisë së organeve shtetërore të ngarkuara me ligj për mbrojtjen e mjedisit. Vit pas viti interesimi për konventat dhe angazhimet për zbatimin e kërkesave të tyre, janë shumë e konsoliduar në punën e të gjitha strukturave në vartësi të ministrisë.

Puna me konventat është konsoliduar si drejtim i veçantë dhe i përhershëm i veprimtarisë së organeve shtetërore të ngarkuara me ligj për mbrojtjen e mjedisit. Vit pas viti interesimi për konventat dhe angazhimet për zbatimin e kërkesave të tyre, janë shumë e konsoliduar në punën e të gjitha strukturave në vartësi të ministrisë. Gjithsesi, në këtë drejtim, rritja e bashkërendimit dhe koordinimeve midis hallkave të ndryshme të angazhuara, mbetet detyrë kryesore. Konventat tashmë janë të integruara në tërësinë e veprimtarive që ndërmerren e kryhen nga organet mjedisore; kërkesat themelore të konventave pasqyrohen në dokumentat strategjike, politike e programet që hartojnë për mbrojtjen e mjedisit, biodiversitetit e peizazhit.

Pozitive vërehet zgjerimi i pjesëmarrjes në konventa, me një ecuri të mirë gjatë këtyre viteve. Po kështu edhe krijimi i kuadrit të nevojshëm ligjor që lehtëson zbatimin e kërkesave të konventave. Aderimet në konventat dhe protokollet mjedisore ndërkombëtar mundësoi që Shqipëria të bëhej palë në shumicën e konventave dhe të protokolleve mjedisore ndërkombëtare. Njëherazi bërja palë në konventa e protokollet mjedisore ndikon pozitivisht për unifikimin e instrumentave si të politikave, të strategjive, të planeve të veprimit e të qëndrimeve për çështje të mbrojtjes së mjedisit, duke i vlerësuar ato si instrumenta të domosdoshme pune.

Por, angazhimet me ritëm të lartë i synimeve për të aderuar në dokumentat mjedisore ndërkombëtare, nga njëra anë rritën ndjeshëm numrin e konventave e protokolleve në të cilat Shqipëria po bëhej palë, ndërsa nga ana tjetër, u evidentuan problemet e zbatimeve të pakta e të ngadalta praktike të kërkesave që buronin nga bërja palë në këto dokumenta, deri dhe tek mosnjohja sa e si duhet e tyre nga strukturat qendrore dhe veçanërisht nga ato lokale. Veç kësaj mungesa e strategjive, e planeve kombëtare të veprimit dhe e dispozitave ligjore në zbatim për secilën konventë, përbën njëherazi mangësi me ndikim të ndjeshëm negativ në zbatimin e kërkesave të konventave si dhe detyrë të rëndësishme imediate e afatmesme për ministrinë si organi përgjegjës për të siguruar zbatimin e kërkesave të konventave.

Në këtë drejtim një çështje që meriton vëmendje të veçantë në këtë analizë ka të bëjë me

faktin se si është ndërtuar e si funksionon ndjekja e zbatimit të konventave, si monitorohet praktikisht procesi i zbatimit të tyre. Ndjekja e procesit zbatues të konventave duhet të konceptohet, të ndërtohet e të realizohet si në një sistem më vete, i unifikuar e i programuar që merr në konsideratë veçoritë e secilës konvente e protokoll; një sistem të monitorimi nëpërmjet identifikimit dhe përcaktimit të indikatorëve që do të monitorohen.

Nevoja për plotësime të legjislacionit mjedisor vendas me ligje e akte nënligjore që do të lehtësojnë zbatimin e kërkesave të konventave që ratifikoheshin, kështuqë ky proces përbënë detyrën parësore dhe shtysën e fuqishme për hartimin e akteve të nevojshme ligjore e nënligjore për zbatimet praktike.

Krijimin e legjislacionit të ri mjedisor, Shqipëria e koncepton si përmbushje maksimale, krahas detyrimeve që burojnë nga konventat e protokollat mjedisorë në të cilat ajo është bërë palë, dhe si përafrim tërësor të tij me direktivat e BE-së. Hartimi e miratimi i ligjeve e akteve nënligjore me këto synime, është konsoliduar si proces shumë serioz që monitorohet e ndiqet në vijimësi.

Kështu, për të lehtësuar zbatimin e kërkesave p.sh. të “Konventës së Biodiversitetit”, të Konventës “Për tregtinë ndërkombëtare të llojeve të rrezikuara të faunës dhe florës së egër” (CITES), të Konventës “Për Ruajtjen e Llojeve Shtegetare të Botës së Egër” (Konventa e Bonit) dhe të Marrëveshjeve të saj për Cetacete (ACCOBAMS), Lakuriqët e natës (Eurobats) dhe për shpendët migratore euroaziatike (AEWA), të Konventës së Kombeve të Bashkuara për të luftuar shkretëtirëzimin (UNCCD), etj., u hartuan e u miratuan Ligji “Për mbrojtjen e biodiversitetit”, Ligji “Për zonat e mbrojtura”, Ligji “Për mbrojtjen e faunës së eger”, Ligji “Për gjuetinë”, Ligj “Për fondin kullosor”, Ligji “Për pyjet dhe shërbimin pyjor”, Ligji. “Për mbrojtjen e fondit të bimëve mjekësore, eterovajore e tanifere natyrore”, Ligji “Për përcaktimin e rregullave dhe të procedurave për tregtimin ndërkombëtar të llojeve të rrezikuara të faunës dhe të florës së egër”, etj. Njëherazi këto ligje janë mbështetur edhe nga ligjet e tjerë sektorial. Gjithashtu, duhet përmendur se për zbatimin e kërkesave të këtyre konventave janë miratuar një varg aktesh nënligjore ku bëjnë pjesë vendimet e Këshillit të Ministrave, Urdhra, Udhëzime, Rregullore, etj, në zbatim dhe të ligjeve sipërcituar.

Larmia biologjike (biodiversiteti) është element themelor i jetës në tokë dhe ka vlera të rëndësishme social-ekonomike, shkencore, edukative, kulturore, shlodhëse dhe estetike. Përveç vlerave vetjake, biodiversiteti paraqet edhe aftësinë tonë për të ndryshuar. Pa larminë aktuale, elementët, sindryshimet klimatike dhe gjallimi i botës së egër, janë të predispozuar të kenë efekte katastrofike. Është thelbësore në ruajtjen dhe vazhdimësinë për një kohë të gjatë të prodhimit bujqësor dhe peshkimit si produkte ushqimore. Biodiversiteti përbën bazën e zhvillimit të shumë proceseve industriale dhe prodhimit të disa medikamenteve mjekësore. Përfundimisht, biodiversiteti, shpesh kushtëzon esencën e problemeve aktuale të ndotjeve dhe sëmundshmërive.

Aresyet e dobësimit të biodiversitetit tregojnë se është e mundur të shpejtohet, vetëm nëse ndërmerret një aksion. Agjencia Evropiane e Mjedisit në botimin e saj për gjendjen e mjedisit “Dobris Assessment” thekson se “...dobësimi i biodiversitetit në shumë vende të Evropës derivon kryesisht, nga intensiteti i lartë, pjesërisht, në format industriale të përdorura në tokat bujqësore; nga një rritje e fragmentimit të vendbanimeve natyrore të mbetura nga

infrastruktura, urbanizimi, ekspozimi ndaj turizmit masiv, po aq sa edhe ndotja e ujit dhe e ajrit. Duke parë rritjen e projektuar të aktivitetit ekonomik, shkalla e humbjes së biodiversitetit është më e mundur të rritet se të stabilizohet”.

Shkalla globale e reduktimit të biodiversitetit apo humbjes së tij dhe ndërvlerësia e specieve të ndryshme dhe ekosistemeve në të gjithë kufijtë kombëtar, kërkon bashkëpunim dhe bashkëveprim ndërkombëtar. Baza e kësaj kornize pune është Konventa e Biodiversitetit Biologjik (KBB), e cila përfshin tri objektiva të titulluara: Marëveshja e biodiversitetit, mbështetja për përdorimin e komponentëve dhe shpërndarja reale dhe e drejtë e të mirave të përfituara jashtë shfrytëzimit të resurseve gjenetike. Biodiversiteti, sipas KBB, është “larmia që jeton në çdo organizëm prej të gjitha burimeve, përfshirë këtu, inter alia tokësore, detare dhe në ekosisteme të tjera ujore dhe komplekse ekologjike, pjesë e të cilave janë; kjo përfshin larminë brenda specieve, ndërmjet specieve dhe prej ekosistemeve”.

Kriteret e përbashkëta për zonat e përshtatshme për të qënë të mbrojtura janë niveli i tyre i pacënueshmërisë, unikaliteti ose rrallësia e tyre dhe vlerat e rralla që përmbajnë për informacion shkencor. Në shumë vende kjo ka çuar në mbrojtje të zonave mjaft të mëdha me vlera natyrore dhe peizazhistike. Rëndësia e zonave të mbrojtura është theksuar vazhdimisht nga konventat dhe programet ndërkombëtare si:

- Konventa e **Diversitetit Biologjik (KDB)**,
- Konventa e **Ramsar**-it, për zonat e lagura,
- Konventa e **Bernës**, për ruajtjen e florës dhe të faunës së egër,
- Konventa e **Bonit**, për ruajtjen e llojeve migratore të botës së egër,
- Konventa e **CITES**, për tregtinë ndërkombëtare të llojeve të rrezikuara,
- Konventa e **Barcelonës**, për ruajtjen e ujrave të detit Mesdhe nga ndotjet,
- Programi Global i Konventës Botërore për **Zonat e Mbrojtura (KBZM)**,
- Konventa e **Peizazhit**,
- Konventa për të luftuar **Shkretëtirëzimin**,
- Programi i UNESCO-s, **Njeriu dhe Biosfera**.

Sëbashku këto marrëveshje dhe programe përbëjnë themelin e politikës ndërkombëtare, në vendosjen dhe menaxhimin e zonave të mbrojtura, për ruajtjen e biodiversitetit dhe përdorimin e qëndrueshëm të burimeve natyrore e kulturore.

1. Konventa e Diversitetit Biologjik (KDB).

U nënshkrua më 5 Janar të vitit 1994. Ratifikuar nga Republika e Shqipërisë më 10.11.1996 Miratimi i kësaj konvente u jep të drejtën palëve të përdorin dhe të menaxhojnë informacionin e fushës së biodiversitetit. Ajo u rekomandon anëtarëve të OJF-ve dhe të insitucioneve shtetërore: a) përdorimin e informacionit; b) plotësimin dhe standartizimin e të dhënave; c) ngritjen e një data-base për biodiversitetin dhe d) ndërmarrjen e projekteve konkrete, me synim ruajtjen e llojeve të rrezikuara dhe në rrezik zhdukjeje. Ruajtja e natyrës dhe e biodiversitetit, në vendin tonë, ka nisur prej vitesh, duke shpallur edhe një numër të konsiderueshëm (për frymë popullsie e sipërfaqe) zonash të mbrojtura, të mbështëtura këto dhe me aktet ligjore të nevojshme.

KDB parashikon një rol më të madh të zonave të mbrojtura në planet kombëtare e

ndërkombëtare për biodiversitetin. Theksohet domosdoshmëria e krijimit dhe administrimit të rrjetit të zonave të mbrojtura. Po kështu përcaktohen edhe përparësitë dhe politikat globale për ruajtjen in-situ të biodiversitetit, duke i detyruar nënshkruesit të:

- ngrenë rrjetin e zonave të mbrojtura apo të zonave ku duhet të merren masa të veçanta për ruajtjen e biodiversitetit;
- hartojnë udhëzues/rregulla për përzgjedhjen, ngritjen dhe menaxhimin e zonave të mbrojtura apo të zonave ku duhet të merren masa të veçanta për ruajtjen e biodiversitetit;
- rregullojnë apo menaxhojnë burimet biologjike që janë të rëndësishme për ruajtjen e biodiversitetit si brenda dhe jashtë zonave të mbrojtura, me synim sigurimin e ruajtjes dhe përdorimit të qëndrueshëm të tyre;
- nxisin zhvillimin e qëndrueshëm e në përputhje me mjedisin në zonat pranë zonave të mbrojtura me synim mbrojtjen e mëtejshme të këtyre zonave;
- sigurojnë mbështetje financiare, etj, për ruajtjen in-situ.

Rrjeti i Zonave të Mbrojtur përbën një bazë të fuqishme, nëpërmjet nxitjes së identifikimit, për mbrojtjen dhe ruajtjen e trashëgimisë kulturore e natyrore në të gjithë botën. Në këtë kuadër të gjithë vëndet paraqesin propozimet e tyre për zonat që duhen përfshirë në Listën Zonave të Trashëgimisë Botërore, dhe kanë të drejtën të përfitojnë fonde nga Fondi i Trashëgimisë Botërore. Ky proces në vendin tonë ka nisur me Butrintin, i cili, më Shkurt 2000, u shpall Park Kombëtar dhe më pas po vijon me ekosistemin natyror të Ohër-Prespave.

Në zbatim të detyrimeve të konventës së KDB, me VKM nr. 31, datë 21.1.2016 u miratua “Dokumenti i Politikave Strategjike për Mbrojtjen e Biodiversitetit” dhe plani i veprimit deri në vitin 2020. Ky dokument garanton kornizën kryesore politike për mbrojtjen e biodiversitetit. Për të arritur objektivin e përgjithshëm të këtij dokumenti strategjik të politikave, janë identifikuar prioritetet, qëllimet dhe objektivat specifike kombëtare të biodiversitetit.

Në pajtim me objektivat globalë Aichi të biodiversitetit deri në vitin 2020 dhe në kuadrin më të gjerë të Dekadës së Kombeve të Bashkuara mbi Biodiversitetin 2011-2020, janë identifikuar këta objektiva kombëtarë në vijim:

1. Deri në vitin 2020, të sigurohet përafrimi dhe zbatimi i *acquis* të BE-së në fushën e mbrojtjes natyrore.
2. Deri në fund të vitit 2015, të ketë një dokument strategjik për biodiversitetin të rishikuar dhe të miratuar, në përputhje me objektivin e Aichi 17.
3. Deri në vitin 2020, të krijohet një objektivi i ruajtjes prej 17% të zonave ujore tokësore dhe në brendësi dhe 5% e zonave detare.

Krijimi i Rrjetit Kombëtar ekologjik i Shqipërisë, si një pjesë integrale e Rrjetit Ekologjik PanEvropian (PEEN), në përputhje me objektivin e Aichi 11.

4. Të rehabilitohen të paktën 15% e zonave të degraduara përmes aktiviteteve konservuese dhe restauruese, në përputhje me objektivat e biodiversitetit Aichi - ky veprim do të arrihet përmes zbatimit të planeve të menaxhimit për zonat e mbrojtura dhe përmes zbatimit të planeve të veprimit për llojet në veçanti dhe habitatet.

4. Bujqësi dhe pylltari më të qëndrueshme në përputhje me objektivat e biodiversitetit.
5. Zbatimi i protokollit Nagoya për aksesin dhe ndarjen e përfitimit të resurseve

gjenetike dhe përfitimet që lindin nga përdorimi i tyre, në përputhje me objektivin e Aichi 16.

6. Ndërgjegjësimi mbi biodiversitetin, në përputhje me objektivin Aichi 1.

Objektiva të tjerë sektorialë strategjike për mbrojtjen e natyrës janë:

- Adresimi i shkaqeve të humbjes së biodiversitetit.
- Ulja e presioneve të drejtpërdrejta mbi biodiversitetin dhe promovimin e përdorimit të qëndrueshëm.
- Rritja e zbatimit përmes planifikimit me pjesëmarrje, menaxhimin e njohurive dhe ndërtimin e kapaciteteve.
- Rritja e përfitimeve për të gjithë, nga biodiversitet dhe shërbimet e ekosistemit.
- Përmirësimi i statusit të biodiversitetit duke ruajtur ekosistemet, llojet dhe diversitetin gjenetik.

Një objektiv kombëtar, i cili është arritur tashmë, është Protokollin Nagoya, mbi Ratifikimin ABS - Aichi objektivi 16.

2. "Konventa e ligatinave të rëndësisë ndërkombëtare, veçanërisht si habitat i shpendëve të ujit" (Ramsarit).

Më 29 Mars 1996 Shqipëria aderohet në konventën Ramsar. Ratifikuar nga Republika e Shqipërisë më 29.03.1996. Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 581, datë 29 Qershor 1993 ishte hapi i parë i cili dha miratimin për aderim në këtë Konventë. Me VKM nr. 413, datë 22 Gusht 1994, zona Divjakë-Karavasta, shpallet "Ekosistem natyror veçanërisht i mbrojtur", me sipërfaqe 20,000ha dhe përfshihet në listën e kësaj konvente (*nr.site 781, datë 29.11.1995*). Me VKM nr.531, datë 31.10.2002 kompleksi ligatinor i Butrintit dhe territori përreth tij, me sipërfaqe 13,500ha, shpallet zonë natyrore veçanërisht e mbrojtur dhe përfshirjen e tij në listën e ligatinave me rëndësi ndërkombëtare, veçanërisht si habitate të shpendëve ujorë (*nr.site 1290, datë 28.3.2003*). Me VKM nr. 683, datë 02.11.2005, kompleksit ligatinor i liqenit të Shkodrës dhe zona e lumit Buna, me sipërfaqe 49,562ha, shpallet zonë natyrore veçanërisht e mbrojtur dhe përfshihet në listën e ligatinave me rëndësi ndërkombëtare, veçanërisht, si habitate të shpendëve ujorë (*nr.site 1598, datë 2.2.2006*). Ndërsa me VKM nr.489, datë 13.06.2013, kompleksi natyror i liqeneve të Prespave e territoret përreth, me sipërfaqe 15,119ha, shpallet zonë natyrore veçanërisht e mbrojtur dhe përfshihet në listën e ligatinave me rëndësi ndërkombëtare, veçanërisht, si habitate të shpendëve ujorë (*nr.site 2151, datë 3.7.2013*). Aktualisht sipërfaqja e përfshirë në listën e ligatinave me rëndësi ndërkombëtare arrin në 98,181 ha. Shqipëria bëhet palë e kësaj konvente, më 26 mars 1996. Njihet Konventa e ligatinave me rëndësi ndërkombëtare, kryesisht për mjediset e lagëta të shpendëve ujor. Me nënshkrimin e saj duhet të plotësohen edhe disa detyrime si: (i) përcaktimin e një ligatine për t'u përfshirë në listën e ligatinave me rëndësi ndërkombëtare, (ii) marrjen e masave për mirëadministrimin e tyre, etj., për rrjedhojë edhe ruajtjen e llojeve, veçanërisht të shpendëve ujorë. Konventa e Ramsarit ka si objektiv kryesor të nxitë përgjegjësitë e përbashkëta të vendeve nënshkruese në mbrojtjen e zonave të lagura, të cilat janë të rëndësishme për shpendët e ujit, të cilët janë banorët e përhershëm të ligatinave, dhe ç'ka mund, gjithashtu, të nxisë "përdorimin e zgjuar" të ekosistemeve të lagura. Zbatimi i këtyre përgjegjësi po realizohet në ekosistemet e përfshirë në listën e ligatinave me rëndësi ndërkombëtare, veçanërisht, si habitate të shpendëve ujorë.

3. Konventa "Për ruajtjen e florës dhe faunës së egër dhe mjedisin natyror në Europë"(Bernës).

Është miratuar më 19 Shtator 1979. Më 31 Tetor të vitit 1995 u nënshkrua edhe nga vëndi ynë. Konventa është ratifikuar më 2 Mars 1998 (*Fletore Zyrtare nr. 7, datë 04.04.1998*). Ka për objekt të garantojë ruajtjen e florës dhe faunës së egër si dhe të vendbanimeve të tyre natyrore. Në zbatim të detyrave janë marrë masat e nevojshme për mbajtjen dhe përshtatjen e popullimeve të florës e faunës së egër në atë nivel që t'u përgjigjet kërkesave ekologjike, shkencore dhe kulturore, duke zbatuar një politikë kombëtare për ruajtjen e fondit floristik e faunistik të vëndit dhe të vendbanimeve të tyre natyrore të kërcënuara për zhdukje. Njëherazi po bëhet kujdes për të hartuar e zbatuar ligje e rregullore për ruajtjen e llojeve të egra dhe të vendbanimeve të tyre, rritjen e bashkëpunimit me komunitetin lokal, institucionet shtetërore të interesuara, OJF-t dhe vendet fqinje.

Në shumicën e vendeve të zhvilluara, por edhe në ato të varfëra, ekosistemet, habitatet dhe speciet floristike e faunistike gjënden nën një presion të fortë e të vazhdueshëm të veprimtarive humane, dhe cilësitë e tyre po shkatërohen. Në jo pak raste kjo dukuri është dhe rrjedhojë e një menaxhimi të papërshtatshëm. Këto rreziqe janë në caqe kritike, sidomos për vëndet e rajonit të Mesdheut, të cilat disafishohen e mbartin rreziqet më të mëdha ekologjike, kur shoqërohen dhe me ndryshime politike të "ëgra". Për të parandaluar këto dukuri dhe për të ruajtur burimet bio-natyrore, në arealet e tyre të përhapjes, mjaft shtete kanë krijuar e po krijojnë sisteme zonash të mbrojtura. Këto sisteme sërisht kërkojnë të zgjerohet dhe/ose zgjohet vëmendja edhe e vendeve fqinje, të shtohen investimet dhe buxhetet përkatëse për një menaxhim bashkëkohor jo vetëm në nivel lokal, por dhe rajonal, ndoshta e më gjërë. Por që këto sisteme të mbijetojnë kërkohet të mbështeten nga komuniteti vendor. Menaxhimi bashkërisht i tyre është rruga që duhet ndjekur, për arsyt që zonat e mbrojtura ndihmojnë zhvillimin e qëndrueshëm të rajonit, duke siguruar:

- mbrojtjen e ujit dhe të tokës në zonat e eroduar;
- rregullimin dhe pastrimin e rrjedhjes së ujrave, në mënyrë të veçantë përmes mbrojtjes së ligatinave dhe pyjeve;
- mbrojtjen e njerëzve nga faktkeqësitë natyrore, si përmbytjet dhe rrëshiqitjet e dheut;
- ruajtjen e bimësisë natyrore mbi tokat me prodhimtari të ulët;
- mbrojtjen e resurseve natyrore gjenetike të rëndësishme për mjekësinë ose për përmirësimet racore;
- mbrojtjen e llojeve që janë shumë të ndjeshme ndaj shqetësimeve nga ana e njeriut;
- mbrojtjen e habitateve kritike për ushqimin, riprodhimin ose shlodhjen e llojeve që shfrytëzohen/përdoren;
- sigurimin e të ardhurave dhe vendëve të punës nga zhvillimi i turizmit, brenda dhe në afërsi të tyre.

4. Konventa "Për ruajtjen e llojeve shtegëtare të botës së egër"(Bonit).

U nënshkrua më 23 Qershor 1979, në Bon.Shqipëria ka aderuar me Ligjin nr. 8692, datë 16.11.2000 "Për aderimin e Republikës së Shqipërisë në Konventën e Bonit "Për mbrojtjen e llojeve shtegtare të kafshëve të egra" dhe mirëkuptimet e kësaj Konvente"(*Fletore Zyrtare nr. 43, datë 13.2.2000, faqe 1936*).Deri më sot janë nënshkruar dy protokolle të kësaj konvente

"Për gjitarët e Mesdheut" dhe "Për *Numenius tenuirostris*". Kjo konventë është një marrëveshje ndërqeveritare, e cila synon të ruajë të gjitha llojet migratore detare, tokësore dhe ujore, në tërë zonat ku bëhet migrimi. Shkak për arritjen e kësaj konvente u bë një rekomandim i Konferencës së Kombeve të Bashkuara, më 1972, për problemet e mjedisit njerëzor. Konventa ka një kuadër të përcaktuar veprimi për ruajtjen e llojeve migruese, të detyruar për t'u zbatuar nga të gjithë vendet të cilët e kanë pranuar, përfshi dhe vendin tonë.

5. Konventa "Për tregëtinë ndërkombëtare të llojeve të rrezikuara të florës dhe faunës së egër"(CITES).

Është nënshkruar në Uashington, D.C, më 3 Mars, ndryshuar në Bon, më 22 Qershor 1979. Shqipëria ka aderuar me Ligjin nr. 9021, datë 6.3.2003 "Për aderimin e Republikës së Shqipërisë në "Konventën për tregëtinë ndërkombëtare të llojeve të rrezikuara të florës dhe faunës së egër"(Fletore Zyrtare nr.22, datë 2.4.2003, faqe 665). Sipas kësaj konvente shtetet anëtare janë të detyruar të zbatojnë detyrimet e saj dhe shtojcat përkatëse. Në këto shtojca janë përfshirë të gjitha speciet e rrezikuara për zhdukjen që janë ose mund të ndikohen nga tregtia. Tregtia e ekzemplareve të këtyre llojeve duhet të jetë objekt i një rregulloreje strikte të veçantë me qëllim për të ndaluar rrezikimin e mëtejshëm të jetës së tyre dhe duhet lejuar vetëm në raste të veçanta. Palët nuk duhet të lejojnë tregëtinë e ekzemplarëve të llojeve që përfshihen në shtojcat I, II dhe III, përveç në përputhje me kushtet e Konventës.

6. Konventa "Për mbrojtjen e mjedisit detar dhe zonës bregdetare të detit Mesdhe"(Barcelonës).

U nënshkrua më 16 Shkurt 1976, mbron ujërat e detit Mesdhe nga ndotjet, hidrokarburet dhe lëndët e tjera të dëmshme. Shqipëria u aderua në këtë konventë me Ligjin nr.8690, datë 16.11.2000 (Fletore Zyrtare nr. 43, datë 13.12.2000). Në të përcaktohen rregulla për palët nënshkruese që jo vetëm të mbrojnë detin, por edhe bregdetin. Në vijim të kësaj konvente u nënshkruan dhe protokollat "Për zonat veçanërisht të mbrojtura" (1982) si dhe "Për mbrojtjen e biodiversitetit në Mesdhe" (1996).

7. Konventa Botërore për Zonat e Mbrojtura (KBZM) e IUCN-së.

Është rrjeti më i madh botëror i zonave të mbrojtura. Misioni i KBZM është "të nxisë ngritjen dhe menaxhimin efektiv të një rrjeti përfaqësues mbarëbotëror të zonave të mbrojtura tokësore dhe detare", duke dhënë një kontribut shtesë në misionin e IUCN-së. Qëllimit kryesor të menaxhimit të zonave të mbrojtura, siç theksohen në KBZM, janë: a. kërkimi shkencor; b. mbrojtja e jetës së egër; c. ruajtja e diversitetit llojor e gjenetik; ç. sigurimi i shërbimeve mjedisore; d. përdorimi i qëndrueshëm i burimeve të ekosistemeve natyrore, dhe dh. ruajtja e forcimit të traditave e zakoneve kulturore.

Udhëzuesi ndërkombëtar dhe qëllimet kryesore të KBZM po gjejnë zbatim të plotë edhe në vendin tonë, nga institucionet përgjegjëse shtetërore, institucionet kërkimore-studimore dhe OJF-t.

8. "Konventa Evropiane e Peizazhit".

U nënshkrua në Firence, më 20 Tetor 2000, synon bërjen palën e kësaj marrëveshje shumëpalëshe mjedisore të Këshillit të Evropës. Me Ligjin nr.87/2016, datë 8.9.2016 Shqipëria aderon

në këtë konventë (*Fletore Zyrtare nr.117, faqe 2605*). Objektivi kryesor që synohet të arrihet është të nxitete të çohet përparmbrojtja, menaxhim dhe planifikimi i peizazheve, të organizohet një bashkëpunim në nivelin ndërkufitar, rajonal dhe evropian si një element i rëndësishëm për cilësinë e jetës së popullsisë në mjediset urbane e rurale, në hapësirat e mjedisit jetësor, në territoret e cenuara, në ato të pacenuara, duke përcaktuar objektivat për rritjen e cilësorisë të peizazheve. Në fushën e planifikimit të territorit, urbanizmit, transportit, rrjeteve të komunikimit, turizmit, kulturore mjedisore dhe përgjithësisht në shndërrimet ekonomike, duhet të mospërshejtojnë transformime drejtpërdrejtë apo të tërthorë të peizazheve, por të jenë tërësisht të integruar me politikat dhe objektivat e mbrojtjes, menaxhimit dhe planifikimit të këtyre peizazheve. Forcimi i kontrollit për përmirësimin e statusit të biodiversitetit dhe të zonave me vlera të larta ekologjike, dukerua të ekosistemeve, habitatet, peizazhin, llojet dhe diversitetin gjenetik, synon shpallë zonave tokësore, ujore, detare dhe bregdetare me rëndësi të veçantë për shërbimet e biodiversitetit dhe ekosistemeve, që të jenë ruajtur nëpërmjet sistemeve të zonave të mbrojtura.

Konventa lidhet gjithashtu me informacionin në zhvillimin e tokës, territorit, hapësirave urbane e rurale dhe krijon një mjedis institucional, ekonomike social për zhvillimin e qëndrueshëm të territorit. Krijimi i procedurave të përfshirjes së publikut në procesin e informacionit, të vendimmarrjes, të rrisjes së sensibilizimit në shoqërisë civile, të organizatave joqeveritare, të privatëve, të autoriteteve publike lokale e rajonale dhe të palëve të tjera të interesuara, nëpërmjet zhvillimit të programeve formuese shumë disiplinore lidhur me politikën e mbrojtjes, menaxhimit dhe planifikimit të peizazheve, për vlerë dhe për rolin e tij, është aspekt i rëndësishëm i konventës.

9. Konventa e Kombeve të Bashkuara “Për të luftuar shkrretëtirëzimin” (UNCCD).

U nënshkruar në Paris me 17 Qershor 1994, hyri në fuqi më 26 Dhjetor 1996. Shqipëria është palë prej 26.7.2000, pas miratimit të ligjit nr. 8556, datë 22.12.1999 "Për aderimin e Republikës së Shqipërisë në Konventën e Kombeve të Bashkuara "Për të luftuar shkrretëtirëzimin në ato vende që kanë kaluar thatësira serioze dhe /ose shkrretëtirëzim, veçanërisht në Afrikë" (*Fletore Zyrtare nr. 37, faqe 1471, data e botimit 25.02.2000*). Synimi kryesor i konventës është mbrojtja e tokave nga degradimi në zonat e thata, gjysëm të thata dhe të thata në të lagëta. Detyrimi i konventës është që të luftohet shkrretëtirëzimi, nëpërmjet zbatimit të programeve të veprimt kombëtar.

Mbrojtja e mjedisit dhe përdorimi i qëndrueshëm i burimeve natyrore përbën një nga prioritetet e Qeverisë shqiptare. Frenimi i degradimit të mjedisit, humbja e vlerave të mëdha natyrore, niveli i larë i ndotjes së ajrit në qendrat urbane dhe industriale, erozioni masiv i tokës, dëmtimi i pyjeve, ndotjet e ujërave tokësore dhe detare, zonat e mbrojtura, etj, përbëjnë disa nga problematikat kryesore në rrugën e zhvillimit afatgjatë të vendit.

10. Programi “Njeriu dhe Biosfera” (UNESCO-s).

I njeh zonat e mbrojtura si komponent kyç në caktimin dhe menaxhimin e rezervave të biosferës dhe si mjete të rëndësishme për arritjen e objektivave të menaxhimit të qëndrueshëm. Nëpërmjet aplikimit të konceptit të rezervave të biosferës, programi siguron

një kornizë ndërkombëtare për: i) ruajtjen e diversitetit natyror dhe kulturor; ii) nxitjen e modeleve të menaxhimit të tokës dhe metodave të zhvillimit të qëndrueshëm; dhe iii) përmirësimin e njohurive mbi ndërveprimin midis njerëzimit dhe natyrës nëpërmjet kërkimit, monitorimit, edukimit dhe trainimit.

Drejt kësaj iniciative synohet të shkohet nëpërmjet zbatimit të projektit ndërkufitar për Ohrit dhe Prespën. Me shpalljen e Prespës së Madhe dhe të Vogël “Park Kombëtar”, dhe integrimin e tij me parqet e tjerë ndërkufitare, është hapur rruga për rritjen e bashkëpunimit dhe arritjen e synimit rajonal për krijimin e një “Rezerve të Biosferës së Ballkanit”. Më 13.10.2014 inagurohet zyrtarisht, në Korçë (Prespë), “Rezerva Ndërkufitare e Biosferës Ohër-Prespë (RNBOP)”, pas një procesi të gjatë me aktorët më të rëndësishëm në rajon.

Këshilli Koordinativ Ndërkombëtar (ICC) i Programit “Njeriu dhe Biosfera” të UNESCO-s ka miratuar nominimin e RNBOP në sesionin e 26 të mbajtur në Joenköeping, Suedi, më 11.6.2014. Rezerva e re Ndërkufitare e Biosferës Ohër-Prespë përfshin basenin e liqenit të Ohrit si dhe basenin e të dy liqeneve të Prespës, që lidhen me të. Sipërfaqja e rezervës në pjesën shqiptare e maqedonase të basenit të Ohrit dhe nënbaseneve të liqeneve të Prespës është 446,244.52ha. E gjithë zona karakterizohet nga një biodiversitet i pasur me specie të rralla e të rrezikuara në nivel global. Liqenet e Ohrit dhe Prespës, për shkak të gjenezës historike, kanë në gjirin e tyre specie të shumta endemike të cilat janë unike dhe gjenden vetëm në ekosistemin ujor dhe në ekosistemet tokësore për rreth liqeneve. Objektivi qendror në krejt Rezervën Ndërkufitare të Biosferës është zhvillimi i përdorimit të qëndrueshëm të burimeve natyrore në dobi të banorëve lokalë.

11. Konventa e AARHUSIT “Për të drejtën e publikut për të pasur informacion, për të marrë pjesë në vendimmarrje dhe për t’iu drejtuar gjykatës për çështjet e mjedisit”

U nënshkrua më 25 Qershor 1998, në Aarhus të Danimarkës. Shqipëria është bërë palë e kësaj konvente në bazë të ligjit nr. 8672, datë 26.10.2000. Objektivi i konventës është që të kontribuojmë në mbrojtjen e të drejtës së çdo individi të brezave të sotëm e të ardhshëm, për të jetuar në një mjedis të përshtatshëm për shëndetin dhe mirëqënien e tij, çdo palë do të garantojë të drejtën e publikut, për të pasur informacion për mjedisin, për të marrë pjesë në marrjen e vendimeve mjedisore dhe për t’iu drejtuar gjykatës, në lidhje me çështje të mjedisit në përputhje me klauzolat e kësaj Konvente. Sipas konventës çdo Palë do të marrë masat e nevojshme legjislative, rregullatore dhe masa të tjera, duke përfshirë masat për të arritur një përputhje midis klauzolave që zbatojnë kushtet e të drejtës së informimit, pjesëmarrjes dhe të drejtës për t’ju drejtuar gjykatës në këtë Konventë, si dhe masat e duhura të zbatimit rigoroz për të krijuar dhe ruajtur një kuadër të qartë, transparent dhe të qëndrueshëm për zbatimin e klauzolave të kësaj Konvente; të përpaket të sigurojë që zyrtarët dhe autoritetet të ndihmojnë dhe udhëheqin publikun, kur kërkojnë të informohen për mjedisin, kur kërkojnë lehtësimin e pjesëmarrjes në marrjen e vendimeve mjedisore dhe kur kërkojnë t’i drejtohen gjykatës për çështjet e mjedisit; të promovojë edukimin mjedisor dhe rritjen e ndërgjegjësimit mjedisor të publikut, veçanërisht për mënyrën e marrjes së informacionit për mjedisin, të marrjes pjesë në vendimmarrjen dhe të ushtrimit të së drejtës për t’ju drejtuar gjykatës; të parashikojë masa për njohjen e duhur dhe mbështetjen e shoqatave, organizatave, ose grupeve që promovojnë mbrojtjen e mjedisit dhe do të sigurojë që sistemi i vet ligjor kombëtar, të jetë në përputhje

me këtë detyrim; Konventa nuk do të kërkojë pakësimin/dobësimin e të drejtave ekzistuese të publikut për të pasur informacion për mjedisin, për të marrë pjesë në vendimmarrje dhe për t'ju drejtuar gjykatës për çështjet e mjedisit; të promovojë zbatimin e parimeve të kësaj Konvente në proceset ndërkombëtare të vendimmarrjes për mjedisin dhe brenda kuadrit të organizatave ndërkombëtare në çështjet që lidhen me mjedisin; të sigurojë që personat, të cilët ushtrojnë të drejtat e tyre në përputhje me klauzolat e kësaj Konvente nuk do të gjykojnë, persekutohen, ose ngacmohen në çfarë do mënyrë për përfshirjen e tyre. Kjo Klauzolë nuk do të ndikojë autoritetin e gjykatave kombëtare në dhënien e kostove të arsyeshme gjatë procedurave gjyqësore, dhe sipas kësaj Konvente, publiku do të ketë të drejtën për të pasur informacion, do të ketë mundësinë për të marrë pjesë në vendimmarrje dhe do të ketë të drejtën për t'ju drejtuar gjykatës për çështjet e mjedisit, pa u diskriminuar, për sa i përket nënshtetësisë, kombësisë, vendbanimit dhe në rastin e një personi juridik, pa u diskriminuar për shkak të vendit të tij të regjistrimit ose të qendrës efektive të veprimtarive të tij.

PËRAFRIMI I LEGJISLACIONIT EVROPIAN NË FUSHËN E NATYRËS

Legjislacioni shqiptar është frymëzuar dukshëm nga standartet e Bashkimit Evropian. Gjithashtu, parimet kryesore të ligjeve të BE mbi mjedisin duhen gjetur edhe në legjislacionin shqiptar. Institucionet kombëtare qeveritare janë përgjegjës për vazhdimin e rrugës për përshtatjen me politikat dhe ligjshmërinë e Bashkimit Evropian në mbrojtjen e natyrës. Ata kanë për detyrë të sigurojnë pëlqimin me mënyrat dhe me programet, gjithashtu të parashikojnë instrumentet e përshtatshëm të Bashkimit Evropian. Në mënyrë tipike përgjegjësia primare për arritjen dhe vazhdimësinë e pranimin në BE është delegimi në një organ të vetëm kombëtar të përgjegjesive.

Ministria e Mjedisit (MM), është institucioni përgjegjës për hartimin dhe propozimin e politikave, strategjive, planeve dhe legjislacionit kombëtar për Mbrojtjen e Mjedisit; Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis (VNM); Vlerësimin Strategjik Mjedisor (VSM) dhe në fushën e informimit dhe pjesëmarrjes së publikut në vendimmarrje mjedisore.

MM dhe institucionet e saj të varësisë, konkretisht Agjencia Kombëtare e Mjedisit (AKM), Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura (AKZM), Agjencitë Rajonale të Mjedisit (ARM), si dhe Inspektorati Shtetëror i Mjedisit dhe Pyjeve (ISHMP) kanë angazhimin për të garantuar zbatimin e tyre.

Përveç MM-së dhe institucioneve të varësisë, ministritë e linjës dhe institucionet në varësi të tyre janë përgjegjëse për të siguruar zbatimin e politikave për mbrojtjen e mjedisit dhe plotësimin e standardeve mjedisore, sigurimin e procesit të vlerësimit të ndikimit në mjedis dhe vlerësimit strategjik mjedisor, si dhe informimin e publikut dhe pjesëmarrjen e tij në vendimmarrje me ndikim në mjedis.

Në raportin e KE për vitin 2016, për Shqipërinë, Kapitulli 27: Mjedisi dhe ndryshimet klimatik, theksohet se për sa i përket legjislacionit horizontal, nuk është miratuar ende strategjia ndërsektoriale e mjedisit 2015-2020. Shqipëria është ende në fazën e ngritjes së kapaciteteve administrative për të zbatuar legjislacionin.

Në fushën e mbrojtjes së natyrës, përfshirë dhe Direktivën për Zogjtë dhe Habitatet, ka një

harmonizim të pjesshëm. Dokumenti i Politikave Strategjike për Mbrojtjen e Biodiversitetit-2020, është miratuar në Janar 2016. Ndalimi i gjuetisë tregoi progres në mbrojtjen e faunës, duke e zgjatur afatin e ndalimit edhe për 5 vjet. Në shkurt, parlamenti miratoi një moratorium 10-vjeçar për shfrytëzimin e drurit të pyjeve për qëllime të biznesit. Është arritur njëfarë progresi në forcimin e kapaciteteve të inspektimit. Rregulloret mbi drurin dhe për zbatimin e ligjit për pyjet, administrimin dhe tregtinë mbeten ende për t'u përafruar.

Përafrimi i legjislacionit shqiptar me *acquis communautaire*, në fushën e mjedisit, lidhet direkt me standardet mjedisore dhe detyrën jetësore për të luftuar degradimin e mjedisit me qëllim promovimin e qëndrueshmërisë mjedisore, bazuar edhe në angazhimet e ndërmarra për plotësimin e detyrimeve të Planit Kombëtar të Integritimit Evropian (PKIE). Mbrojtja e Natyrës është një prej nënfushave prioritare të mjedisit, në të cilën përfshihen:

- Direktiva 2009/147/EC e 30 Nëntorit 2009 “Për ruajtjen e shpendëve të egër” (versioni i konsoliduar);
- Direktiva 92/43/EEC e 21 Majit 1992 “Për ruajtjen e habitateve natyrore, florën dhe faunën e egër, të ndryshuar nga Direktiva 97/62/EC, Direktiva 2006/105/EC dhe Rregullorja (EC) 1882/2003;
- Direktiva 1999/22/EC e 29 Marsit 1999 lidhur me mbajtjen e kafshëve në kopshtet zoologjike;
- Rregullore EC/338/97 e 9 Dhjetorit 1996 për mbrojtjen e llojeve të faunës së egër duke rregulluar tregtinë e tyre, ndryshuar me Rregulloren EC/865/2006;
- Rregullore EEC/3254/91 e 4 Nëntorit 1991 që ndalon përdorimin e leqeve (kurtheve) në Komunitet dhe hyrjen në Komunitet të gëzofit dhe prodhimeve të disa llojesh të faunës së egër me origjinë nga vendet që i kapin ato duke përdorur metodat e kurtheve (leqeve) që nuk plotësojnë standardet njerëzore ndërkombëtare të zënies me kurthe (leqe);
- Direktiva 83/129/EEC e 28 Marsit 1983 lidhur me importin në shtetet anëtare të lëkurës së disa llojeve të vegjlish të fokave dhe produkteve të derivuara prej tyre;
- Rregullore e Këshillit 348/81/EEC e 20 Janarit 1981 për rregullat e përbashkëta për importin e balenave dhe produkteve të tjera të cetaceve dhe amendimet.

Progresi në transpozimin e legjislacionit në fushën e mbrojtjes së natyrës, është vlerësuar dhe ka përparim të dukshëm. Përafrimi i Direktivës së Habitave, vlerësohet në masën 98%. Progresi ka ndodhur pas miratimit të ligjit nr. 68/2014, datë 3.07.2014 "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin “Për mbrojtjen e biodiversitetit” nr. 9587, datë 20/07/2006” dhe të VKM nr. 866, datë 10.12.2014 “Për miratimin e listave të habitateve natyrore, bimëve, kafshëve dhe shpendëve me interes për Bashkimin Evropian” dhe sidomos memiratimin e ligjit të ri për zonat e mbrojtura. Transpozimi i Direktivës së Shpendëve të egër është pothuajse i plotë, aktualisht në masën 98%, pas miratimit të VKM nr. 866, datë 10.12.2014 “Për miratimin e listave të habitateve natyrore, bimëve, kafshëve dhe shpendëve me interes për Bashkimin Evropian”.

Legjislacioni që transponon Direktivën e Shpendëve të Egër janë ligjet: “Për mbrojtjen e faunës së egër”, “Për gjuetinë”, “Për mbrojtjen e biodiversitetit”, i amenduar si dhe aktet nënligjore në zbatim të tyre. Gjithashtu, ka vijuar harmonizimi i legjislacionit kombëtar dhe për kërkesat e Direktivës së Habitave, e cila vlerësohet pothuajse e plotë, në masën 98%.

Progresi ka ndodhur pas miratimit të ligjit nr. 68/2014, datë 3.07.2014 "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin "Për mbrojtjen e biodiversitetit" nr. 9587, datë 20.07.2006", të VKM nr. 866, datë 10.12.2014 "Për miratimin e listave të habitateve natyrore, bimëve, kafshëve dhe shpendëve me interes për Bashkimin Evropian" dhe të ligjit të ri "Për zonat e mbrojtura" nr. 81, datë 04.05.2017.

Në fushën e ruajtjes së natyrës ka mbetur ende pa u afruar Direktiva e Këshillit të Evropës, 1999/22/EC, 29 Mars 1999, në lidhje me mbajtjen e kafshëve të egra në koshte zoologjike (Direktiva e ZOO-ve). Objektivat e kësaj Direktive janë të mbrojtjes faunën e egër dhe ruajtjen e biodiversitetit, duke siguruar miratimin e masave, nga ana e shteteve anëtare, për licencimin dhe inspektimin e kopshteve zoologjike (zoo-ve) në vendet e Komunitet Evropian, duke forcuar rolin e kopshteve zoologjike në ruajtjen e biodiversitetit. Zbatimi i kësaj direktive është e lidhur edhe me:

a. Njohje e zbatimit të rregullores së Këshillit (EEC) nr. 338/97, datë 9 Dhjetor 1996 "Mbi mbi mbrojtjen e llojeve të faunës dhe florës së egër nëpërmjet rregullimit të tregtisë", e cila kërkon prova të disponueshmërisë së lehtësirave të nevojshme për akomodim dhe kujdesie ndaj individëve të gjallë të llojeve të ndryshëm përpara se importimi i tyre të jetë autorizuar brenda BE; ndërkohë që rregullorja ndalon shfaqjen në publik për qëllime komerciale të specieve të listuar në aneksin A të saj, përveç ndonjë përjashtimi të veçantë për qëllime edukuese, kërkimore ose të mbarështimit.

b. Direktivën e Këshillit 79/409/EEC, datë 2 Prillit 1979 "Mbi ruajtjen e zogjëve të egër", dhe Direktivën e Këshillit 92/43/EEC, datë 21 Maj 1992 "Mbi ruajtjen e habitateve natyrore dhe faunës e florës së egër", të cilat ndalojnë kapjen dhe mbajtjen dhe tregtinë e një numri të madh llojesh, ndërkohë parashikon përjashtime për arsye të veçanta, të tilla si kërkimi shkencor, edukimi, ripopullim, rifutjen dhe mbarështimin.

Zbatimi i duhur i legjislacionit ekzistues dhe atij të ardhshëm të Komunitetit Evropian, për mbrojtjen e faunës së egër dhe nevojën për të siguruar që kopshtet zoologjike (zoo-t) përmbushin rolin e duhur në ruajtjen e llojeve, edukimin publik, dhe/ose të kërkimit shkencor, bën të nevojshëm sigurimin e një legjislacioni bazë të përbashkët për Shtetet Anëtare, për licencimin dhe inspektimin e kopshteve zoologjike, mbajtjen e kafshëve në kopshte zoologjike, trajnimin e stafit dhe edukimin e publikut i cili i viziton ato.

Po kështu, veprimet në nivel komuniteti kërkojnë që të gjithë kopshtet zoologjike (zoo-t) të kontribuojnë në ruajtjen e biodiversitetit, në përputhje me detyrimet e komunitetit për të adaptuar masat për ruajtjen ex situ, në bazë të Nenit 9, të Konventës për Diversitetin Biologjik.

Në ligjin nr. 10006, datë 23.10.2008 "Për mbrojtjen e faunës së egër", neni 26 "Koleksionet zoologjike" shprehet:..."Personat fizikë dhe juridikë mund të krijojnë dhe të plotësojnë koleksione zoologjike, si kopsht zoologjik, zooparqe, oqeanarium, individë të balsamosur, të përgatitjes së folesë e të vezëve apo dhe të krijojnë koleksionim pjesësh, duke përdorur vetëm individë të lindur në robëri apo të siguruar nga gjuetia dhe peshkimi".

Strukturat përgjegjëse, për mbrojtjen e faunës së egër, ka hartuar dhe miratuar, me urdhër të ministrit të Mjedisit nr. 182, datë 20.09.2016 ka miratuar rregulloren "Për trajtimin e llojeve të faunës së egër në zooparqe apo në mjedise të tjera, ku individët i ekspozohen publikut".

Sipas kësaj rregulloreje qëllim është të mbrojtë faunën e egër dhe të ruajë biodiversitetin, nëpërmjet masave të inspektimit të aktivitetit të parqeve zoologjike (zooparqeve) në territorin e Republikës së Shqipërisë.

PAMJE E PËRGJITHSHME E LEGJISLACIONIT NË SHQIPËRI

Legjislacioni shqiptar është frymëzuar dukshëm nga standartet e Bashkimit Evropian. Gjithashtu, parimet kryesore të ligjeve të BE mbi mjedisin duhen gjetur edhe në legjislacionin shqiptar. Problemi qëndron në faktin se këto parime nuk janë shtjelluar mjaftueshëm, dhe më e rëndësishmja, nuk janë përshtatur për të realizuar më mirë nevojat e rregullimit të aktualitetit ekonomik, ligjor dhe kulturor të Shqipërisë.

Kushtetuta shqiptare, mbi objektivat sociale përcakton se qëllimi i autoriteteve shqiptare është, mes të tjerash, të ruajë një mjedis të shëndetshëm, ekologjikisht të përshtatshëm për brezat e sotëm dhe të ardhshëm. Në bazë të kësaj dispozite përpjekjet e autoriteteve shqiptare duhet të plotësojnë iniciativën dhe përgjegjësinë private. Nga kjo dispozitë është e qartëse hartimi i kujdesshëm i politikave mjedisore dhe zbatimi i tyre është një objektiv i rëndësishëm i shtetit.

Nga ana tjetër, duhet të arrihet një drejtpeshim mes iniciativës private dhe ndërhyrjes së shtetit në mbrojtjen e mjedisit. Veprimet e shtetit në mbrojtje dhe përmirësim të mjedisit duhet të kryhen brenda kompetencave kushtetuese të dhëna autoriteteve shtetërore dhe me anë të mjeteve të vëna në dispozicion të tyre. Ky është një referim i qartë në parimet e tjera kushtetuese. Pra, mbrojtja e mjedisit është një objektiv tepër i qartë Kushtetues dhe si i tillë, duhet të gëzojë vëmendjen dhe rëndësinë e duhur në procesin e përgatitjes dhe hartimit të strategjive kombëtare mbi zhvillimin në fusha të tjera me ndikim në mjedis.

Që nga viti 1992 vendi ynë filloi të formojë një sistem ligjor modern e koherent për mbrojtjen e mjedisit e bazuar në principe demokratike. Ky sistem ligjor në fillim ishte tepër i dobët, bazohej kryesisht në disa aktivitete të lidhura me burimet natyrore (pylltarinë, peshkimin, tokën, etj) dhe vetëm pas vitit 2001, kur Ministria e Mjedisit u krijua dhe legjislacioni u vu si prioritet në këtë institucion. Vërehet se janë bërë hapa përpara, gjë që bëri të mundur miratimi nga Parlament i numri të konsiderueshëm ligjesh mjedisore, të shoqëruara me vendime të qeverise, përfshi dhe e fushën e ruajtjes së natyrës.

Principet ndërkombëtare të ruajtjes së burimeve natyrore mungonin në legjislacionin e vendit para viteve 2000, kryesisht për dy arsye: konceptime të gabuara dhe pasi nuk egzistonte ndonjë prioritet politik i lidhur me mbrojtjen e natyrës. Ka qënë evidente vështirësia në problemet mjedisore të vendit e lidhur me bashkëpunimin midis institucioneve dhe të punuarit së bashku në implementimin e ligjit bazuar në përgjegjësitë e tyre ligjore.

Me të gjitha përpjekjet që janë bërë në sistemin ligjor në aspektin e mbrojtjes natyrore dhe shumëllojshmërisë biologjike e peizazhore, duhet të pranojmë se ka ende boshllëqe në zbatimin e tyre. Kjo situatë ka krijuar konfuzion edhe në lidhje me vendosjen e përgjegjësieve dhe kompetencave përkatëse. Korniza ligjore për mbrojtjen e natyrës përbëhet nga të gjitha nivelet dhe tipet e ligjeve dhe akteve normative, duke filluar me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, ligje të veçanta, vendime të qeverisë, udhëzime, urdhëra, norma, standarte, etj.

Gjithsesi, Ministria e Mjedisit, në bashkëpunim me ministritë e linjës dhe aktorët e interesuar, po bën përpjekje për harmonizimin e plotë me legjislacionin evropian. Kuadri ligjor mjedisor i miratuar në masën më të madhe të tij është i harmonizuar me legjislacionin përkatës të Bashkimit Evropian. Ligjislacioni ynë ka për qëllim të rregullojë marrëdhëniet ndërmjet njeriut dhe mjedisit, mbrojtjen e përbërësve të tij dhe të proceseve mjedisore, si dhe sigurimin e kushteve materiale për zhvillimin e qëndrueshëm, dhe për një mjedis ekologjikisht të pastër.

Ligjet e mëposhtë cituar kanë një lidhje organike dhe mbështetëse me zonat e mbrojtura dhe zbatimin e legjislacionit përkatës.

1. Ligji “Për zonat e mbrojtura”, nr.81, datë 04.05.2017.(Flet.Zyrtare nr.166, Fq:6094).

Objekti dhe fusha e zbatimit: Ka për objekt shpalljen, ruajtjen, administrimin, menaxhimin, përdorimin e qëndrueshëm të zonave të mbrojtura dhe të burimeve të tyre natyrore e biologjike në bazë të parimit të zhvillimit të qëndrueshëm, për të garantuar përmbushjen e funksioneve mjedisore, ekonomike, sociale kulturore, në interes të të gjithë shoqërisë, si dhe përcaktimi i përgjegjësisë të institucioneve publike dhe personave fizik/juridik privat për ruajtjen dhe administrimin e qëndrueshëm të tyre nëpërmjet: a. evidentimit, përcaktimit dhe shtimit të zonave të mbrojtura ose zgjerimit të atyre ekzistuese; b. sigurimit, ruajtjes, rehabilitimit dhe ripërtëritjes së ekosistemeve të habitateve natyrore, të llojeve, të rezervave dhe të peizazheve natyrore brenda zonave të mbrojtura; c.përdorimit të qëndrueshëm të zonave të mbrojtura, duke integruar elementë të tij në strategjitë, planet, programet dhe vendimmarrjet e të gjitha niveleve.

Qëllimi: Të sigurojë mbrojtje të veçantë të zonave të mbrojtura dhe përbërësve të rëndësishëm të biodiversitetit dhe të natyrës në to, nëpërmjet: a) shpalljes të zonave të mbrojtura, me rendesi të veçante për vlerat e tyre natyrore, ekonomike apo sociale si pjesë e trashëgimisë natyrore dhe kulturore të mjedisit; b) zhvillimin dhe mbrojtjen e zonave të mbrojtura, pasuri kombëtare me rëndësi të veçantë për vlerat e rralla e të pazëvendësueshme të ekuilibrit natyror, biodiversitetit si detyrim në interes të brezave të sotëm dhe të ardhshëm; c) lehtësimin e kushteve për zhvillimin e qëndrueshëm dhe promovimin e vlerësimit e shërbimeve ekosistemit (mjedisore); d) informimin dhe edukimin e publikut për gjendjen dhe dobishmërinë e zonave të mbrojtura.

Ç’FARË PËRMBAN LIGJI?

Në dispozitat e këtij ligji janë përcaktuar, për herë me këtë ligj, edhe parimet për menxhimin dhe ruajtjen e ZM, sipas: a.*Parimi i zhvillimit të qëndrueshëm*—nëpërmjet planifikimit dhe menaxhimit të kujdesshëm, burimet e tokës përfshirë ajrin, ujin, florën dhe faunën, ruhen për të mirën e brezave të sotëm dhe të ardhshëm nëpërmjet zhvillimit që plotëson nevojat e tashme pa kërcënuar nevojat e brezave të ardhshëm; b. *Parimi i integritetit* – Integrimi i politikave të mbrojtjes së mjedisit në ato të zhvillimit ekonomik pasi zhvillimi i mjedisit është i lidhur ngushtë me zhvillimin ekonomik të vëndit; c. *Parimi “ndotësi paguan”* – subjektet që me veprimet apo mosveprimet e tyre ndosin dhe/apo demtojnë mjedisit brenda e jashtëzonest të mbrojtur, paguajnë për rehabilitimin e tij; d. *Parimi i parandalimit dhe i marrjes së masave paraprake*- me anë të politikave dhe bazës ligjore përkatëse, shteti merr masa paraprake për parandalimin e ardhjes së pasojave negative në mjedis nga aktiviteti njerëzor dhe faktoret natyror.

SISTEMI KOMBËTAR I ZONAVE TË MBROJTURA ZONAT E MBROJTURA, SHPALLJA E TYRE DHE KATEGORITË

Në kreun e II, i cili ka disa rregullime dhe saktësime nga ligji i mëparshëm, flitet për sistemin kombëtar të ZM, shpallen dhe kategoritë e tyre. Tërësia e zonave të mbrojtura përbën sistemin kombëtar të territoreve të mbrojtura të shpallura me anë të legjislacionit të veçantë. Kategorizimi i zonave të mbrojtura dhe përcaktimi i statusit për secilën prej tyre, mbështeten në kriteret e Unionit Ndërkombëtar të Ruajtjes së Natyrës (IUCN). Ministria në bashkëpunim me AKZM bashkërendon punën për ngritjen dhe administrimin e sistemit kombëtar të zonave të mbrojtura.

Planifikimi, bashkërendimi dhe drejtimi për ngritjen e sistemit kombëtar të zonave të mbrojtura, specifikohet në Dokumentin e Planifikimit të tërësisë së zonave, i cili përfshin: a) objektivat e tërësisë së zonave të mbrojtura; b) kontributin e secilës zonë të mbrojtur në arritjen e objektivave të tërësisë dhe atyre të rrjetit ekologjik; c) mangësitë në mbulimin e të gjitha zonave me vlerë në këtë sistem; ç) planin e veprimit për të zbatuar dhe zhvilluar më tej sistemin. Ky dokument hartohet nga Ministria në përputhje me dokumentin e politikave strategjike të mbrojtjes së biodiversitetit dhe përditësimi i tij bëhet çdo 5 vjet.

Shpallen zona të mbrojtura, me qëllim të mbrojtjes dhe ruajtjes së shumëllojshmërisë biologjike, të peizazhit, të trashëgimisë natyrore e kulturore, të cilat menaxhohen me rrugë ligjore sipas njerës prej kategorive të caktuara në këtë ligj, territore që përfshijnë: a. pjesë tokësore, bujqësore, pyjore e kullimore; b. sipërfaqe ujore, liqene, laguna, lumenj, ujëmbledhës, bregdetare, detare e nëndetare, të cilët përmbajnë disa ekosisteme apo habitate karakteristike ose përfaqësuese; c. vlera unike të trashëgimisë natyrore biologjike dhe/ose lloje të florës e të faunës së egër të kërcënuar; ç. trashëgimi të veçantë gjeologjike e gjeomorfologjike; d. qendra rurale, turistike e sportive me karakter të rëndësishëm tradicional, ekologjik, estetik, me vlerë kulturore, arkeologjike, shpirtërore, edukative, rekreative dhe mundësi hyrje për vizitorët si dhe për kërkime shkencore.

Zonat e mbrojtura sipas llojit të interesit për të cilin ka marrë statusin e mbrojtjes janë: a. Zona të Mbrojtura me interes kombëtar; b. Zona të Mbrojtura me interes ndërkombëtar ku bëjnë pjesë: i. Zonat Ramsar; ii. Zonat me interes për Komunitetin Evropian (SACs) ku bëjnë pjesë zonat e veçanta të ruajtjes të habitateve dhe të shpendëve (SCI dhe SPAs); iii. Zonat me Interes të Veçantë Ruajtjeje (zonat e rrjetit Emerald); iv. Zonat Rezervë të Biosferës; v. Zonat e Trashëgimisë Natyrore dhe Kulturore të UNESCO-s.

Pronësia mbi zonat e mbrojtura është: (i) shtetërore, (ii) private. Ndërsa format e qeverisjes së janë: (i) shtetërore, (ii) private, (iii) bashkiake dhe (iv) të kombinuara. Në secilën formë qeverisjeje, menaxhimi dhe ruajtja e zonës mbështetet dhe zbaton parime, rregulla e kërkesa të njehta që saktesohen në kete ligj dhe në aktet nënligjore në zbatim të tij.

OBJEKTIVAT, KRITERET, PROCEDURA E SHPALLJES, ZONIMI

Territorët shpallen zona të mbrojtura për të përmbushur objektivat e përgjithshëm si më poshtë: a) të mbrojnë drejtimit e zhvillimit të tanishëm dhe të ardhshëm të pasurive kombëtare nëpërmjet ruajtjes dhe menaxhimit të ekosistemeve, habitateve e peizazheve përfaqësuese, si dhe integrimin e administrimit të tyre në politikat, planet, programet dhe veprimtaritë shtetërore, në nivel kombëtar e bashkiak; b) të sigurojnë përdorimin e qëndrueshëm të elementëve të diversitetit biologjik, nëpërmjet përfshirjes së bashkive në vendimmarrje dhe

veprimtari të tjera që lidhen me zonat e mbrojtura, që përfshijnë caktimin dhe përvijëzimin e zonave, hartimin e planeve të administrimit të integruar dhe drejtimin e zonave të mbrojtura;c) të përcaktojë qartë objektivat e ruajtjes/mbrojtjes për zonën e mbrojtur duke përcaktuar shkallën e mos lejimit të aktiviteteve në të;ç) të përjashtojë nga shfrytëzimi ose zënia me aktivitete intensive nga ana e njeriut;d) të mos lejojë shfrytëzimin e tokës me teknologji intensive, me mjete dhe mënyra që shkaktojnë ndryshime rrënjësore në biodiversitet, në strukturën dhe funksionet e ekosistemeve ose që dëmtojnë në mënyrë të pandreqshme sipërfaqen e tokës;dh) të ndalojë rritjen dhe shpërndarjen e kafshëve dhe e bimëve jovendase, kur ato sjellin ndryshime në biodiversitetin e zonës;e) të ndalojë ndërtimin e zonave urbane, si autostradave, hekurudha, linja të tensionit të lartë, vepra të mëdha hidrike dhe sisteme të naftës dhe gazit me shtrirje të gjatë;ë) të ndalojë ndryshimin e gjendjes natyrore të rezervave ujore, burimeve, liqeneve dhe sistemeve të zonave të lagura;f) të ndalojë çdo aktivitet që bie ndesh me objektivat e mbrojtjes së zonës.

Zonat e mbrojtura shpallen me VKM, i cili përcakton emërtimin, kategorinë, sipërfaqen, institucionin menaxhues, objektivat e ruajtjes së zonës dhe shkallën e mbrojtjes të nënzonave të zonës së mbrojtur. Shpallja e një zone të mbrojtur bëhet në përputhje me planin kombëtar të zonave të mbrojtura, pas marrjes së mendimit të institucioneve akademike e shkencore në vënd, të bashkisë brenda territorit administrativ të të cilit ndodhet zona, të shoqërisë civile dhe ekspertë të fushës, të komunitetit të zonës dhe të pronarëve privatë, pronat e të cilëve do të përfshihen në zonën e mbrojtur.Në propozimin për të shpallur një zonë të mbrojtur duhet të përfshihen të paktën: a. argumentimi për krijimin e zonës së mbrojtur; b. rezultatet e procesit të këshillimit me komunitetin lokal e shoqërinë civile; c. një hartë e formatit GIS të vendit të propozuar; ç. një vlerësim i ndikimit në mjedis; d. një vëzhgim të ndikimit social dhe ekonomik të popullatës vendore; dh. një përshkrim të masave kompensuese; e. miratimi i Këshillit Kombëtar të Territorit mbi zonimin e brendshëm të zonës së mbrojtur.

Territori, që të shpalle zonë e mbrojtur, duhet të plotësojë, të paktën, njërën prej kriterëve të mëposhtme: a) të ketë diversitet të lartë të llojeve dhe/ose të habitateve; b) a ka dendësi të ulët të llojeve dhe/ose habitateve; c) sa është përfaqësueshmëri; ç) të ketë minimumin kritik të madhësisë së ekosistemit; d) të ketë natyralitet, trashëgimi dhe integritet; dh) të ketë vlera shkencore;e) të karakterizohet nga prekshmëria ekologjike/llojet e prekshme; ë) të karakterizohet nga papërsëritshmëria/llojet endemike; f) ka rrezikshmëri të lartë të kërcënohet nga ndërhyrjet e veprimtarive njerëzore; g) mund të ofroj mundësi për ruajtjen e jetës së egër; gj) mund të karakterizohen nga një ndërveprim i veçantë dhe afatgjatë i njeriut me natyrën.

Gjithashtu, në ligj përcaktohet dhe procedura për shpalljen e një zone të mbrojtur mbi bazën e planit të parapërgatitut nga MM për zonat e mbrojtura, i cili hartohet në bashkëpunim dhe me institucionet shtetëror, qendror ose vendor, person juridik ose fizik, shoqatëjofitimprurëse ose komunitet. Në shpalljen e zonave të mbrojtura merret parasysh rrjeti egzistues i zonave të mbrojtura, i paraqitur në strategjinë dhe planin e veprimit për biodiversitetin, njëherazi përcaktohen, paraprakisht, statusi i saj, kufijtë dhe zonimi i brendshëm, zona buferike rreth saj, administrata e ruajtjes së zonës dhe varësia e saj, mundësitë e përpunimit e të shfrytëzimit të zonës, të ardhurat që mund të krijohen dhe përdorimi i tyre në dobi të zonës, në bazë të studimeve rajonale.

Sipas ligjit,ka disa rregullime dhe saktësime nga ligji i mëparshëm, ku ndarja në nënzona e territorit të zonës së mbrojtur kombëtare, kryhet për kategorie: a.Park Kombëtar, b.Rezervë

Natyrore e Menaxhuar dhe c. Peizazh i Mbrojtur ndahet në nënzona, sipas rëndësisë së habitateve dhe të ekosistemeve që bëjnë pjesë në to. Ndërsa për zonat e mbrojtura të kategorive Rezervë Strikte e Mbrojtur dhe Monumentet e Natyrës nuk do të ketë nënzona, por zonë buferike. Zonimi i brendshëm përmban: a- nënzona qendrore, b- nënzona e përdorimit tradicional dhe të qëndrueshëm, c- nënzona e rekreacionit, d- zonën buferike.

Zonimi përputh shkallën e mbrojtjes me veçoritë e nënzonës, duke mbajtur parasysh natyrën e zonës, llojet e veprimtarive njerëzore që zhvillohen në të dhe ndikimin e tyre në mjedis. a. Në nënzonën qendrore (që ka si funksion ruajtjen e tërësore të biodiversitetit dhe siguronë një zonë natyrore të paqetësuar) përdoret **shkalla e parë e mbrojtjes** (strikte); b. Në nënzonat e përdorimit tradicional dhe të qëndrueshëm (që ka funksion ruajtjen e parësore të biodiversitetit dhe siguronë një zonë natyrore pak të shqetësuar nga veprimtaritë tradicionale dhe ekoturistike) përdoret **shkalla e dytë e mbrojtjes**; c. Në nënzonat e rekreacionit (që ka funksion ruajtjen e natyrës dhe të biodiversitetit në harmoni me zhvillimin e veprimtarive social-ekonomike e turistike, të infrastrukturës për banorët e zonës dhe komunitetin e biznesit) përdoret **shkalla e tretë e mbrojtjes**. Nënzonimi brendshëm i një zone bëhet në përputhje me Planin e Menaxhimit të Zonës së Mbrojtur. Gjithashtu, zonimi i brendshëm i zonave të mbrojtura miratohet edhe nga KKT, përpara hyrjes në fuqi të VKM-së që e shpall të mbrojtur zonën konkrete, që do t'i miratohet zonimi i brendshëm.

KATEGORITË E ZONAVE TË MBROJTURA

Në ligj përcaktohen dhe kategoritë e zonave të mbrojtura, të cilat janë: **a. Rezervë strikte natyrore/rezervat shkencor (Kategoria I); b. Park kombëtar (Kategoria II); c. Monument natyror (Kategoria III); ç) Rezervat natyror i menaxhuar/park natyror (Kategoria IV); e) Peizazh i mbrojtur (Kategoria V); f) Zonë e mbrojtur e burimeve të menaxhuara (Kategoria VI); d) Park natyror bashkiak (Kategoria IV); dh) Kurorë e gjelbër (Kategoria V).**

Rezerva strikte natyrore, shpallen territore ose zona, që zotërojnë disa ekosisteme të veçantë, karakteristike ose përfaqësuese, dhe/ose lloje të florës dhe/ose të faunës me rëndësi shkencore, të përshtatshme për kërkime shkencore dhe/ose monitorim dhe që janë pak ose aspak të shqetësuar nga njeriu. Kjo kategori përbëhet nga dy nënkategorit kryesore: a. *Nënkategoria A*, b. *Nënkategoria B*. Në rezervën strikte natyrore zbatohet shkalla më e lartë e mbrojtjes.

Park Kombëtar, shpallen territoret e gjera, zakonisht jo më të vogla se 1,000 ha, unike për nga vlerat kombëtare dhe ndërkombëtare, që ruhen dhe menaxhohen për mbrojtjen e ekosistemeve, llojeve, edukim dhe rekreacion (shlodhje, argëtim), që rregullojnë përdorimin e qëndrueshëm nga ana e njeriut të burimeve natyrore; zbatohet shkalla e mbrojtjes së zonës që ka si objektiv të mbajë territorin në gjëndje natyrore, që të ruajnë komunitetet biotike, te resurseve gjenetike dhe llojeve për të siguruar stabilitetin ekologjik dhe diversitetin.

Monument natyror, shpallet formacioni natyror (përfshirë edhe elementë të veçantë biologjik), formacioni i veçantë gjeologjik dhe gjeomorfologjik, një depozitë mineralesh ose një habitat i një lloji të rrallë e të kërcënuar ose me rëndësi e vlerë të veçantë shkencore dhe estetike; zbatohet shkalla e mbrojtjes e njëjtë me Rezervën Strikte. MN mbrohet e menaxhohet për ruajtjen e karakteristikave dhe dukurive të veçanta natyrore, kulturore, historike dhe arkeologjike, për të cilat është shpallur monument. Rivlerësimi i listës së

Monumente të Natyrës realizohet nga AKZM, kryhet çdo 5 vjet dhe miratohet me vendim të Këshillit të Ministrave.

Ligji përcakton Shpellat, Kanionet dhe Ujëvarat si MN, dhe për to zbatohet shkalla më e lartë e mbrojtjes, duke mos cënuar mundësinë e vizitimit të tyre për qëllime turistike e shkencore. Me VKM përcaktohen rregullat, kriteret dhe procedurat, për përdorimin e shpellave për qëllime turistike.

Rezervat Natyror i Menaxhuar/Park Natyror, shpallen territoret që përfaqësojnë zona me ndërhyrje aktive të njeriut për qëllime menaxhimi të llojeve dhe habitateve, në mënyrë që të garantohet ruajtja e habitateve dhe të plotësohen kërkesat specifike të llojeve me rëndësi rajonale e vendore, si dhe zonat që përdoren për qëllime studimore, edukative dhe kulturore. Sipas ligjit për këtë kategori nuk lejohet të zhvillohen aktivitetet e mëposhtme: a) ndryshimet e gjendjes natyrore të rezervave ujore, burimeve, liqeneve dhe sistemeve ligatinore; d) shfrytëzimi dhe zënia e zonës me aktivitete që bien ndesh me qëllimet për të cilat ajo është marrë në mbrojtje. Po kështu veprimtaritë e mundshme që lejohen pas miratimit paraprak të AdZM. Në planin e menaxhimit për RNM/PN, sipas nënzoneve të administrimit, duhet të caktohen qartasi dhe në mënyrë të detajuar veprimtaritë e lejuara, të ndaluara dhe ato që kërkojnë leje të lëshuar nga organet kompetente, komform legjislacionit shqiptar në fuqi.

Peizazh i mbrojtur, shpallen territore mëdha me peizazh harmonik e të formuar mirë, me relief të zhvilluar karakteristik, me larmi ekosistemesh, detare ose tokësore, sipërfaqet brënda të cilave mund të ketë edhe qëndra banimi që zhvillojnë aktivitete si bujqësia, pemëtaria, pylltaria, peshkim, shpallen. PM, menaxhohet për mbrojtjen e vlerave peizazhistike të zonës, diversiteti biologjik, si dhe për shlodhje e argëtim. Kjo kategori përfshin toka/det/ujë në pronësi publike ose private. Ndër të tjera veprimtaritë që ndryshojnë përdorimin e territorit si ndërtimet, trajtimi i ujërave të zeza në ferma, ndërtimi i autostradave, i kanaleve lundruese dhe i zonave urbane, si dhe veprimtari të ngjashme me këto, lejohet të ushtrohen vetëm nëse subjekti që kërkon të kryej veprimtarinë është pajisur me leje nga KKT. Në planin e menaxhimit për PM, sipas nënzoneve të administrimit, caktohen qartasi dhe në mënyrë të detajuar veprimtaritë e lejuara, të ndaluara dhe ato që kërkojnë leje të lëshuar nga organet kompetente, komform legjislacionit shqiptar në fuqi.

Zona të mbrojtura të burimeve të menaxhuara, shpallen territore të gjëra, relativisht, të izoluara dhe të pabanuara ose pak të populluara. Këto zona përmbajnë kryesisht sisteme natyrore, që përcaktohen si të tilla që mbarëshkrimi të sigurojë mbrojtje afatgjatë dhe ruajtje të diversitetit biologjik e në të njëjtën kohë.

Zonë e mbrojtur detare, shpallet çdo sipërfaqe detare, bregdetare e nënujore, shtrati i detit dhe ishujt, së bashku me florën, faunën, habitatet e peizazhin dhe karakteristikat historike, kulturore dhe arkeologjike, destinuar për: a. Mbrojtjen e biodiversitetit, të ekosistemeve, habitateve dhe llojeve të rrezikuara dhe veçanërisht të kërcënuar në mënyrë kritike, të llojeve autoktone dhe ato migratore të faunës detare apo të shumëllojshmërisë gjenetike; b. Mbrojtjen e cilësisë së ujit, parandalimin dhe shkatërrimin e ndotësve; c. Mbrojtjen e peizazhit dhe të pasurive nënujore, bregdetare e fund detit; ç. Mbrojtjen e pasurive historike e kulturore; d. Ruajtjen e shumëllojshmërisë biologjike të gjallesave; dh. Mbrojtjen e natyrës dhe mbijetesën e llojeve gjatë zhvillimit të turizmit detar, bregdetar e nënujor, duke ruajtur habitatet e llojet; e. Restaurimin dhe rivendosjen e llojeve të kërcënuara dhe ekosistemeve të degraduara, veçanërisht për peshkimin dhe të gjallesave të tjera si rrjedhojë e veprimtarive

me ndikim negativ dhe ndaj ndryshimeve klimatike; f. Përdorimin e qëndrueshëm të burimeve natyrore detare e bregdetare, ruajtjen afatgjatë dhe praktikën e peshkimit të qëndrueshëm tradicional; g. Zhvillimin e veprimtarive me qëllimin ruajtjen dhe menaxhimin e integruar të zonës; h. Kërkim dhe monitorim për qëllime shkencore. Në ligj përcaktohen dhe veprimtaritë që janë të ndaluara dhe që në planin e menaxhimit për Zonat e Mbrojtura Detare dhe Bregdetare, sipas nënzonave të administrimit, caktohen qartasi dhe në mënyrë të detajuar veprimtaritë e lejuara, të ndaluara dhe ato që kërkojnë leje të lëshuar nga organet kompetente, komform legjislacionit shqiptar në fuqi.

Kurora e Gjellbër, shpallet me VKM, në kuptim të zonës së mbrojtur pyjore, një sipërfaqe brenda territorit administrativ të bashkisë; sigurojnë përdorim të qëndrueshëm të territorit dhe zhvillimin e veprimtarive, që i përshtaten karakterit të zonës dhe që lidhen ekskluzivisht me nevojat e komunitetit, po kështu dhe miratimi i kriterëve dhe procedurave të shpalljes.

Park Natyror Bashkiak, shpallet me Vendim të Këshillit Bashkiak, brenda territorit administrativ të një ose më shumë bashkive, pas dhënies së miratimit paraprak që bëhet nga ministri përgjegjës për zonat e mbrojtura; dhe sigurojnë përdorim të qëndrueshëm të territorit dhe zhvillimin e veprimtarive, që i përshtaten karakterit të zonës dhe që lidhen ekskluzivisht me nevojat e komunitetit. Miratimi i kriterëve dhe procedurave të shpalljes së parqeve natyrore rajonale bëhet me VKM. PNB përfshihen në Rrjetin Kombëtar të Zonave të Mbrojtura, pas miratimit të planit të menaxhimit nga ministri përgjegjës për zonat e mbrojtura. Planet e menaxhimit të Parqeve Rajonale miratohen me Urdhër të ministrit.

Zona e mbrojtur ndërkufitare, është një përcaktimi i ri në këtë ligj, konsiderohet një pjesë tokësore dhe/apo ujore e shtrirë në më shumë se një shtetet, të cilat integrohet në menaxhimin e përbashkët konform dispozitave ligjore në fuqi të secilit vend dhe mbi bazën e konventave dhe të udhëzimeve ndërkombëtare të pranuar nga të dy palët, për krijimin e rrjetit të zonave të mbrojtura dhe për të gjitha veprimtaritë ekonomike, shoqërore, kulturore, historike e argëtuese njerëzore që ndikojnë në përmirësimin e marrëdhënieve dhe të jetesës së komuniteteve ndërkufitare. Për mirëmenaxhimin e tyre krijohen komitete të përbashkëta. Përbërja dhe funksionimi i këtyre komiteteve përcaktohet në marrëveshjet e përbashkëta që hartohen për këtë qëllim.

ZONA TË MBROJTURA ME INTERES NDËRKOMBËTAR

Zonë veçanërisht e mbrojtur si habitat i llojeve të shpendëve ujorë (Zonat Ramsar) dhe Zonat e Rëndësishme për Zogjtë (IBA), edhe këto raste janë përcaktime të reja të ligjit. Ligatinat, kënetat, moçalishtet, sipërfaqet ujore natyrore me ujë të ëmbël, të njelmët ose të kripur, të përhershme apo të përkohshme, që përfaqësojnë bioqendra dhe biokorridore me rëndësi rajonale e kombëtare, për vlerat e tyre biologjike, ekonomike, sociale dhe si pasuri të trashëgimisë natyrore, shpallen zonë veçanërisht e mbrojtur si habitat i llojeve të shpendëve ujorë dhe përfshihet në listën e ligatinave me rëndësi ndërkombëtare.

Rezerva të Biosferës, si përcaktim ri të ligjit, shpallen zona relativisht të mëdha me ekosisteme tokësore, ujore, bregdetare dhe detare në të cilat, nëpërmjet menaxhimit të duhur të tokës, ruajtjes së ekosistemit dhe të biodiversitetit, ndërthurin shfrytëzimin e qëndrueshëm të burimeve natyrore për përfitim të komuniteteve lokale. Këto zona bazohen mbi rregullat dhe principet e Programit “Njeriu dhe Biosfera” të konventës UNESCO, duke përmbushur tre qëllime: a. ruajtja e shumëllojshmërisë natyrore dhe kulturore, b. sigurimi i modeleve të zhvillimit të qëndrueshëm i cili mbështet bashkë ekzistencën e popullsisë lokale me mjedisin

prej të cilit varet jeta e tyre, c. kërkimi, monitorimi, edukimi dhe trajnimi.

Zonat e veçanta të ruajtjes të rrjetit ekologjik të zonave me interes për komunitetin evropian, shpallen zonat ku strehohen tipat e habitateve natyrore me interes për komunitetin evropian dhe të habitateve të llojeve me interes për këtë komunitet. Këto zona janë pjesë e rrjetit ekologjik kombëtar dhe mund të përfshijnë edhe zona të mbrojtura brenda rrjetit të zonave të mbrojtura, si dhe ekosisteme, habitate e peizazhe jashtë këtij.

Në ligj përcaktohen dhe kriteret e vlerësimit dhe shpalljes së zonave me interes për komunitetin evropian si: a. Kriteret e vlerësimit të zonës për një tip të caktuar habitati natyror, me interes për komunitetin evropian; b. Kriteret e vlerësimit të zonës për një lloj, me interes për komunitetin evropian. Në bazë të kriterëve ministri përgjegjës për mjedisin miraton me urdhër listën e zonave shqiptare, duke përcaktuar tipat e habitateve natyrore, me interes për komunitetin evropian dhe llojet, me interes për këtë komunitet, autoktone për territorin shqiptar e që ndodhen në zonë. Në listë identifikohen ato zona, ku gjenden një ose disa tipa habitatesh natyrore përparësore ose lloje përparësore. Lista dhe të dhënat përkatëse për çdo zonë i dërgohen Komisionit Evropian. Rregullat për shpalljen e zonave të veçanta të ruajtjes miratohen me VKM.

Dipozitat e ligjit përcaktojnë, gjithashtu, dhe **Objektivat dhe elementet e rrjetit ekologjik të zonave me rëndësi për komunitetin evropian.** Rrjeti ekologjik i zonave me rëndësi për komunitetin evropian (SCIs) përbëhet nga rrjeti e zonave të mbrojtjes që ka objektiv mbajtjen ose rivendosjen e një statusi të favorshëm ruajtjeje për ekosistemet, habitatet dhe peizazhet, sipas Direktivës së Habitave dhe Direktivës së Shpendëve. Planifikimi, bashkërendimi dhe drejtimi i rrjetit ekologjik të zonave me rëndësi për komunitetin evropian specifikohen në planin e administrimit të rrjetit, i cili ripunohet periodikisht dhe vihet në dispozicion të organeve shtetërore dhe shoqërisë civile.

VEPRIMTARITË EKONOMIKE NË ZONAT E MBROJTURA

Në zonat e mbrojtura lejohen të ushtrohen pasi të jenë pajisur me miratim paraprak, si një përcaktimi i ri i ligjit, veprimtaritë: a. Monitorime të gjendjes mjedisore, të ekosistemit, të habitateve dhe të llojeve floristike e faunistike; b. Ndërtime turistike të përkohëshme, sezonale me konstruksione të lehta, miqësore ndaj mjedisit; ç. Çdo veprimtari tjetër në përputhje me Planin e Menaxhimit; d. Çdo veprimtari tjetër në përputhje me Vendimin e KKT. Në zonat e mbrojtura detare, liqenore dhe lumore, lejohen të ushtrohen pasi të jenë pajisur me miratim paraprak, veprimtaritë e mësipërme dhe zhytjet dhe turizmi nënujor i qendrueshëm me metoda miqësore ndaj mjedisit.

Në zonat e mbrojtura detare e bregdetare është i ndaluar peshkimi për qëllime tregtimi, referuar dispozitave të ligjislacionit në fuqi për peshkimin dhe akuakulturën.

NDRYSHIMI I ZONAVE TË MBROJTURA

Në kreun e III, përbën një dispozitë të re në krahasim me ligjin e mëparshëm, heqja dhe ndryshimi i statusit të zonës së mbrojtur, kryhet kur kanë ndryshuar rrethanat dhe qëllimi për të cilat ajo e fitoi këtë status. Heqja e statusit bëhet me VKM, duke ndjekur procedurat si dhe marrjen e statusit të një territori si ZM. Po kështu me VKM bëhet dhe miratimi i ndryshimit të sipërfaqes së zonës së mbrojtur, zgjerimi ose pakësimi i saj, duke argumentuar nevojën e ndryshimit konkret që do përmirësojë rrjetin dhe mbrojtjen e zonës.

STRUKTURAT E MENAXHIMIT TË ZONAVE TË MBROJTURA

Në kreun e IV, dispozitat e këtij kreu kanë rregulluara dhe saktësuar strukturat e menaxhimit të ZM, ku përcaktohen Institucionet përgjegjëse për menaxhimin e zonave të mbrojtura dhe funksionet e tyre. Kështu, **Ministria** përgjegjëse për zonat e mbrojtura është institucioni qendror politikbërës për mbrojtjen dhe administrimin e zonave të mbrojtura në Republikën e Shqipërisë; për propozimin e shpalljes së krijimit, ndryshimit dhe heqjes të zonave të mbrojtura, miratimin e hartimin e planeve të menaxhimit të tyre, zonimin, rritjen e sipërfaqes, rishikimit të statusit të ZM-ve. **Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura (AKZM)** është institucioni qendror shtetëror përgjegjës ekzekutiv për zonat e mbrojtura në varësi të ministrit dhe ka për detyrë administrimin dhe kontrollin e tyre në të gjithë territorin e Republikës së Shqipërisë. AKZM-ja ka statusin e Drejtorisë së Përgjithshme, në nivel qendror, ndërsa në nivel vendor organizohet në baze qarku, sipas administratave rajonale të zonave të mbrojtura. Drejtori i përgjithshëm i AKZM dhe Struktura dhe organigrama e AKZM-së dhe institucioneve të vartësisë së saj miratohet me Urdhër të Kryeministrit. **Administratat Rajonale të Zonave të Mbrojtura (AdZM)** janë institucione, në varësi të AKZM-së me seli në çdo qark dhe përbëjnë rrjetin institucional vendor të specializuar që zbatojnë detyrat për mbrojtjen dhe zhvillimin e zonave të mbrojtura që ndodhen në qark. **Bashkitë** zbatojnë kërkesat e këtij ligji dhe të ligjeve të tyre organike në lidhje me zonat e mbrojtura brenda territorit administrativ ku ushtrojnë veprimtarinë e tyre. **Komitetet e Menaxhimit** ngrihen për të ndjekur zbatimin e planeve të menaxhimit në zonat e mbrojtura dhe drejtohet nga Prefekti. Këshilli i Ministrave miraton vendimin për përbërjen, funksionet, detyrat dhe përgjegjësitë e komiteteve të menaxhimit të zonave të mbrojtura. Komiteti funksionon sipas Rregullores që aprovohet nga vetë ai dhe rolin e Sekretariatit Teknike për të e luan administrata e zonës së mbrojtur, e cila administron gjithë dokumentacionin që pasqyron punën e Komitetit.

PLANET E MENAXHIMIT

Në kreun e V, përcaktohet që Ministria në bashkëpunim me ministritë e linjës, me bashkitë, me publikun e interesuar, shoqërinë civile dhe me pronarët privatë pronat e të cilëve shtrihen brenda territorit të zonës së mbrojtur, miraton për secilën zonë të mbrojtur planin e menaxhimit të saj të hartuar nga AKZM-ja. Në hartimin e planit të menaxhimit duhet që të integrohen objektivat dhe kërkesat e politikave, planeve dhe programeve sektoriale që lidhen me vendimmarrjet kombëtare, rajonale e vendore që prekin zonat e mbrojtura. Po kështu, përcaktohet se çfarë duhet të përmbajë dhe një plan menaxhimi. Struktura e planit të menaxhimit, përmbajtja dhe kriteret e rishikimit të tij, miratohen me udhëzim të ministrit. Planet e menaxhimit të zonës së mbrojtur janë 10 vjeçare, e cila nuk ishte parashikura në ligjin e mëparshëm. Në planin e menaxhimit, sipas nënzonave të administrimit, caktohen qartë dhe në mënyrë të detajuar veprimtaritë e ndaluara, ato që mund të ushtrohen pasi të pajisen me leje mjedisi, apo që duan miratim të administratës së zonës. Plani i menaxhimit është dokumenti bazë për ruajtjen e zhvillimin e zonës, dhe zbatohen nga administrata e zonës së mbrojtur dhe është i detyrueshëm për pronarët private pronat e të cilëve janë përfshirë në zonën e mbrojtur, për subjektet që ushtrojnë veprimtari të miratuar në zonë, për komunitetin lokal, si dhe për çdo person fizik a juridik, vendas apo i huaj, veprimtaria e të cilit mund të ushtroj ndikim në zonë. Zbatimi i elementëve të planeve të menaxhimit mund të realizohet nga persona fizik/juridik publik ose privat vendas ose të huaj, shoqëria civile, duke

zbatuar rregullat dhe procedurat e legjislacionit, mbi bazë të kriterëve teknike të miratuara me udhëzim të ministrit.

Në ligj parashtrohet dhe forma e sinjalistikës së një zone të mbrojtur, mënyra e shënimit të zonave të mbrojtura në terren dhe në harta; rregjistrimi në portalin dhe bazën e të dhënave Kombëtar të ZM; rregullat për hartimin, përmbajten, administrimin, përditësimin dhe formatin e tij, i cili është i aksesueshëm për publikun.

Edhe në këtë ligj Pyjet në zonat e mbrojtura përjashtohen nga klasifikimi si pyje prodhues. Janë rregulluar dhe saktësuar procedurat e ndërhyrjeve të nevojshme për rigjenerimin dhe shëndetësimin e ekosistemeve të ndryshme realizohen vetëm në rast se janë parashikuar në planin e menaxhimit ose vijne si pasoje e emergjencave natyrore, sipas projektit teknik dhe me miratim të AKZM-së. E veçantë në këtë drejtim është që banorët ndërhyrjet në ZM do ti kryejnë me qëllim përballimin e nevojave të tyre për ngrohje, mbi bazë të miratimit paraprak të AdZM-s. Menaxhimi i pyllit dhe i pasurive pyjore, i ujërave e pasurive ujore, si dhe i pasurive të tjera pronë publike dhe private, që ndodhen brenda një zone të mbrojtur, bëhen nga administrata e ruajtjes së zonës dhenë përputhje me planin e menaxhimit të zonës. Dhe kur këto pasuri janë pronë private, ato menaxhohen e përdoren nga pronari ose përdoruesi i ligjshëm vetëm në përputhje me planin e menaxhimit të zonës dhe me miratimin paraprak të administratës së ruajtjes së zonës.

ZONIMI DHE NËNZONIMI

Kreu i VI, në krahasim me ligjin e mëparshëm janë bërë disa saktësime të cilat përcaktojnë procesin e zonimit të territorit të zonës së mbrojtur që ndahet në nënzona, sipas rëndësisë së habitateve dhe të ekosistemeve që bëjnë pjesë në të, për të rritur efektshmërinë e menaxhimit dhe mbrojtjes. Zonimi i brendshëm mund të përmbajë zonën qendrore, zonën e rekreacionit dhe të përdorimit tradicional dhe zonën e zhvillimit të qëndrueshëm. Kriteret dhe mënyrën e zonimit të territorit të një zone të mbrojtur miratohen me VKM. Sipas ligjit zonimi përputh objektivat e mbrojtjes me veçoritë e nënzonës, duke mbajtur parasysh natyrën e zonës, llojet e veprimtarive njerëzore që zhvillohen në të dhe ndikimin e tyre në natyrë. Në nënzonën qendrore të një zone të mbrojtur, zbatohet shkalla e parë e mbrojtjes, ku përcaktohen dhe veprimtaritë e ndaluara. Në nënzonën e përdorimit tradicional dhe të qëndrueshëm të një zone të mbrojtur, zbatohet shkalla e dytë e mbrojtjes dhe janë përcaktuar veprimtaritë e ndaluara. Në nënzonën e përdorimit të qëndrueshëm dhe të rekreacionit të një zone të mbrojtur, zbatohet shkalla e tretë e mbrojtjes si dhe veprimtaritë e ndaluara për këtë kategori.

PRONËSIA DHE TË DREJTAT NË ZONAT E MBROJTURA

Kreu i VII, përcakton që ZM janë pasuri kombëtare, qofshin këto pronë publike ose private. Po këtu, territoret dhe objektet private, të përfshira në zonat e mbrojtura, mbeten në pronësi private. Ato administrohen e përdoren prej pronarit-ve/bashkëpronarëve ose prej përdoruesit të ligjshëm, vetëm sipas kërkesave të planit të menaxhimit të zonës dhe zonimit të miratuar. Në rast se pronari nuk është dakord, gëzon të drejtën të kërkojë kompensimin me një sipërfaqe tjetër jashtë zones, ose shpronësim për interes publik, sipas legjislacionit në fuqi. Pronarët privatë, pronat e të cilëve janë përfshirë në zonën e mbrojtur, si dhe përdoruesit e këtyre pronave marrin pjesë në planifikimin, ruajtjen dhe përdorimin e burimeve natyrore të zonës; bashkëpunojnë me administratën e zonës dhe zbatojnë rregullat e caktuara, planet e menaxhimit dhe programet e hartuara për zhvillimin e qëndrueshëm të zonës. Në zonat e mbrojtura mund të zhvillohen veprimtari ekonomike, shoqërore, turistike, kërkimore-

shkencore dhe çdo lloj veprimtarie tjetër të parashikuar në Planin e Menaxhimit dhe që nuk ndalohet shprehimisht nga ligji. Në zonat e mbrojtura, veprimtaritë mund të ushtrohen vetëm pasi të jetë marrë më parë leja e mjedisit ose pasi të jetë marrë miratimi me shkrim i organit të mbrojtjes së zonës, në rastet kur kjo kërkohet shprehimisht nga ligji.

MENAXHIMI FINANCIAR

Kreu i VIII, përbën një kre të ri në krahasim me ligjin e mëparshëm. Menaxhimi i zonave të mbrojtura financohet nga buxheti i shtetit dhe nga burime të tjera si: a. tarifatat që paguajnë vizitorët e turistët që vizitojnë zonën; b. tarifatat që paguhen për ushtrimin e veprimtarive që kryhen në zonat e mbrojtura; c. vlerat monetare të çdëmtimeve që paguajnë dëmtuesit e zonës; ç) donacionet e ndryshme; d. tarifatat që paguhen nga transporti në territoret e tyre dhe raste jo të parashikuara në ligj. AKZM është përgjegjës për administrimin e të gjithë të ardhurave të realizuara nga aktiviteti ekonomik në territorin e zonave të mbrojtura, në pajtim me dispozitat e këtij ligji dhe akteve të tjera ligjore e nënligjore në fuqi. Këto të ardhura do të përdoren nga AKZM për: a. investimet në zonat e mbrojtura; b. përballimin e shpenzimeve për punësime sezonale për aktivitete brenda zonave të mbrojtura; c. hartimin e planeve të menaxhimit e inventarizimit të pyjeve, kullotave, florës e faunës së egër, të zjarreve; ç. për pyllëzimet, përmirësimet, luftimin nga gërryerjet, shtigjet në zonat e mbrojtura; d. luftimin e sëmundjeve e të dëmtuesve; dh. masat për parandalimin dhe mbrojtjen nga zjarri; e. mbarështrimin, ushqimin dhe sigurimin e kushteve të jetës për faunën e egër; ë. masat për parandalimin dhe luftimin e erozionit; f. ndërtimin dhe mirëmbajtjen e infrastrukturës brenda zonave të mbrojtura për komunikimin, pritrat malore, gardhimet, ndërtesat; g. blerjet e mjeteve të komunikimit e transportit, mobilimin dhe për përmirësimin e kushteve të punës së AdZM-ve dhe punës në terren; gj. publikimet, ndërgjegjësimin, edukimin dhe informimin e publikut të gjerë; j. rehabilitimin e habitateve, largimin dhe menaxhimin e specieve invazive të huaja; i. mbështetjen e aktiviteteve tradicionale të komuniteteve lokale. Gjithashtu, ligji parashikon që në llogari të AKZM-së të krijohet Fondi i Veçantë për Zonat e Mbrojtura me fondet e siguruar nga të ardhurat dhe nga kontributi i donatorëve, i cili përdoret për përballimin e emergjencave, për rehabilitimin e pasojave të zjarreve apo të përmytjeve, të fatkeqesive natyrore, të infeksioneve në bime a në kafshët e egra për zbutjen e efekteve negative të ndryshimeve klimatike në zonat e mbrojtura, për ndërhyrjet e detyrueshme ndaj llojeve të huaja.

PJESËMARRJA E PUBLIKUT, INFORMIMI, MONITORIMI DHE KËRKIMI, STUDIMI SHKENCOR

Në kreun e IX, edhe ky përbën një kre të ri ku, përcaktohet që monitorimi i zonave të mbrojtura ushtrohet nga administrata rajonale e zonave të mbrojtura dhe nga subjektet e angazhuara prej saj në monitorim. AKZM është përgjegjëse për drejtimin, organizimin, monitorimin e zbatimit të planit, mbikqyrjen periodike vjetore, rezultatet e monitorimit të tij, si dhe për administrimin e publikimit në faqen zyrtare elektronike të saj të të dhënave përkatëse. Plani i monitorimit dhe i vetëmonitorimit të Zonave të Mbrojtura është pjesë e monitorimit të gjendjes së mjedisit dhe është pjesë e rrjetit kombëtar të monitorimit të gjendjes së mjedisit, sipas ligjit në fuqi për mbrojtjen e mjedisit. Keshilli i Ministrave miraton vendimin për kriteret e ushtrimit, miratimit dhe të monitorimit të veprimtarive kërkimore-shkencore në zonat e mbrojtura. AdZM-të në bashkëpunim me shoqërinë civile dhe me shkollat në afërsi të zonës së mbrojtur, organizon trajnime dhe fushata sensibilizimi me

komunitetet lokale, me nxënësit dhe me subjektet që ushtrojnë veprimtari në zonat e mbrojtura si dhe informojnë dhe sensibilizojnë publikun nëpërmjet fushatave ndërgjegjëse mbi të drejtat dhe detyrimet për zonat e mbrojtura. Në ligj, gjithashtu, përcaktohet që të gjithë kanë detyrimin të respektojnë rregullat dhe kufizimet e vendosura nga administrata e ruajtjes së zonës, të cilat janë në përputhje me ligjin dhe ti mbrojnë këto zona. Mbledhja dhe përdorimi i materialeve biologjike dhe mostrave nga mjediset e Zonave të Mbrojtura lejohet vetëm në rastet kur janë në përputhje me kërkesat e legjislacionit në fuqi dhe sipas VKM për kriteret, rregullat dhe miratimin e lejes për mbledhjen, aksesin dhe përdorimin e materialeve dhe mostrave nga mjediset e zonave të mbrojtura.

INSPEKTIMI DHE SANKSIONET

Në kreun e X, dhe ky përbën një dispozitë të re nga ligji i mëparshëm. Inspektimi i zonës së mbrojtur realizohet nga: a. Inspektorati i Policisë Pyjore, brenda detyrave dhe përgjegjëve të dhënë nga dispozitat ligjore në fuqi, kryejnë funksionet kontrolluese në Zonat e Mbrojtura, pavarësisht formës së pronësisë e administrimit, në përputhje me dispozitat e këtij ligji dhe të akteve nënligjore në zbatim të tij; b. Administrata e zonës së mbrojtur, e cila është përgjegjës për kryerjen e funksioneve kontrolluese në territorin e zonës së mbrojtur që ka në administrim. Gjithashtu përcaktohen detyrat e të drejtat e inspektoriatit dhe të AdZM.

Gjithahstu ligji saktëson dhe problematikën e Kundravajtjeve administrative, duke i grupuar në 5 tematika. Krahas dënimit me gjobë Inspektorati i Policisë Pyjore dhe administrata e zonave të mbrojtura, mund t'i propozojë ministrit heqjen e lejes së mjedisit dhe mbylljen e të gjithë veprimtarisë apo të pjesëve të saj, për gjithmonë ose për një kohë të caktuar. Personi juridik ose fizik, publik ose privat që dëmton ose rrezikon dëmtimin me anë të veprimit apo mosveprimit të tij, një zonë apo një pjesë të një zone të mbrojtur përgjigjet për dëmtimet, si dhe përballon kostot e riparimit të dëmit e të rehabilitimit të zonës e të kthimit të saj në gjendjen e mëparshme. Kryerja e vlerësimit të dëmit të shkaktuar në zonë të mbrojtur është detyrë e administratës së zonës së mbrojtur. Vlera e dëmit të shkaktuar në zonat e mbrojtura, mënyra e vlerësimit, mbledhjes dhe administrimit të saj, përcaktohet me VKM.

Inspektori i Policisë Pyjore dhe/ose Administrata e Zonës së Mbrojtur merr vendimin për dënimin administrativ për kundërvajtjet. Vendimi për kundërvajtjen administrative përmban dënimin me gjobë për kundërvajtësin/t dhe dënime plotësuese, si më poshtë vijon: a. Sekuestrimin e mjeteve dhe automjeteve që kanë shërbyer për kryerjen e kundërvajtjes; b. Sekuestrimin e çdo vlere monetare dhe material lënde drusore e jodrusore, bime medicinale, florë dhe faunë, të përfituar nëpërmjet kundërvajtjes; c. Pezullimin e veprimtarisë dhe çmontimin e instalimeve.

Në kreun XI, Dispozita të fundit, tek të drejtat e fituara, përcaktohet se: Personat fizike e juridike që kanë fituar të drejta të ushtrojnë veprimtari të caktuara në zonat e mbrojtura, duke lidhur marrëveshje, kontrata, apo janë pajisur me leje mjedisi për to, do të vazhdojnë ti kryejnë normalisht veprimtaritë, për deri sa ato nuk ndalohen shprehimisht nga ky ligj apo nuk vijnë haptas në kundërshtim me të. Kur ky ligj e ndalon shprehimisht një veprimtari të pajisur me leje mjedisi apo kur ajo vjen haptas në kundërshtim me kërkesat e këtij ligji, brenda tre muajsh nga hyrja e tij në fuqi, AKZM-ja njofton zyrtarisht subjektin të mbylli veprimtarinë për arsye ligjore dhe të rehabilitoj mjedisin ku është ushtruar veprimtaria.

2. Ligji “Për mbrojtjen e mjedisit“, nr. 10431, datë 09.09.2011, të ndryshuar(Flet.Zyrtare

nr.89, Faqe:89).

Qëllimi:Mbrojtjen e mjedisit në një nivel të lartë, ruajtjen dhe përmirësimin e tij, parandalimin dhe pakësimin e rreziqeve ndaj jetës e shëndetit të njeriut, sigurimin dhe përmirësimin e cilësisë së jetës, në dobi të brezave të sotëm dhe të ardhshëm, si dhe sigurimin e kushteve për zhvillimin e qëndrueshëm të vendit. Ligji gjithashtu përcakton parimet, kërkesat, përgjegjësitë, rregullat dhe procedurat e përgjithshme për garantimin e mbrojtjes në një nivel të lartë të mjedisit në Republikën e Shqipërisë. Fusha e zbatimit të ligjit mbetet: Mbrojtja e mjedisit nga ndotja e dëmtimi përbën përparësi kombëtare dhe është e detyrueshme për çdo banor të Republikës së Shqipërisë, për të gjitha organet shtetërore, si dhe për personat fizikë dhe juridikë, vendas e të huaj, që ushtrojnë veprimtarinë e tyre në territorin e Republikës së Shqipërisë.

Ç'FARË PËRMBAN LIGJI?

Objektivat e mbrojtjes së mjedisit konsistojnë në:a)parandalimi, kontrolli dhe ulja e ndotjes së ujit, ajrit, tokës dhe ndotjeve të tjera të çdo lloji; b) ruajtja, mbrojtja dhe përmirësimi i natyrës dhe i biodiversitetit; c) ruajtja, mbrojtja dhe përmirësimi i qëndrueshmërisë mjedisore me pjesëmarrje publike; ç) përdorimi i matur dhe racional i natyrës dhe i burimeve të saj; d) ruajtja dhe rehabilitimi i vlerave kulturore dhe estetike të peizazhit natyror; dh) mbrojtja dhe përmirësimi i kushteve të mjedisit; e) mbrojtja dhe përmirësimi i cilësisë së jetës dhe shëndetit të njeriut.

Në dispozitat e këtij ligji përcaktohen dhe Parimet e Mbrojtjes së Mjedisit si: Parimi i zhvillimit të qëndrueshëm, i parandalimit dhe marrja e masave paraprake, i ruajtjes së burimeve natyrore (...përmes kursimit, përdorimit të efektshëm apo zëvendësimit të lëndëve të para natyrore e të materialeve të përfuara prej tyre dhe ripërdorimit, riciklimit e rikuperimit të mbetjeve.),i zëvendësimit dhe/ose kompensimit, i qasjes së integruar, "Ndotësi pagan", i së drejtës për informim dhe i pjesëmarrjes së publikut dhe i nxitjes së veprimtarive për mbrojtjen e mjedisit.

Mbrojtja e Përbërësve të Mjedisit fokusohet në: Mbrojtjen e ajrit, të ujërave, tokës, natyrës (ku përfshin: ruajtjen e biodiversitetit, të ekosistemeve e të peizazhit natyror; masat për mbrojtjen e pyjeve: natyrore, pjesërisht natyrore, komplekseve pyjore dhe të tokës pyjore, rrjedhave dhe burimeve ujore, florës dhe faunës në një rajon pyjor, si dhe të stacioneve të gjeneve dhe farërave të varieteteve vendase të drurëve.) dhe ndryshimet klimatike.

Mbrojtja e Mjedisit në Procesin e Planifikimit, katë bëjë me përgatitjen dhe miratimin e strategjisë dhe plane mjedisore kombëtare në mënyrë periodike të cilat miratohen nga Këshilli i Ministrave.Po kështu autoritetet e qeverisjes vendore përgatitin plane veprimi, vendore, për mjedisin në mënyrë periodike, në përputhje me strategjitë dhe planet e referuara në këtë ligj.Planet e zhvillimit,përfshijnë instrumentet e parashikuara në planifikimin kombëtar, vendor e ndërvendor, dhe planifikimin e integruar, siç përcaktohet në ligjin “Për planifikimin dhe zhvillimin e territorit”.

Vlerësimi strategjik mjedisor, kryhet për: a) planet dhe programet në fushën e bujqësisë, pyjeve, peshkimit, energjetikës, industrisë, minierave, transportit, telekomunikacioneve, menaxhimit të mbetjeve, menaxhimit të ujërave, turizmit, planifikimit të territorit, si dhe për planet e programet e zhvillimit kombëtar, rajonal e vendor; dokumentet e planifikimit strategjik, në bazë të të cilave bëhet planifikimi i zbatimit të projekteve që i nënshtrohen

vlerësimit të ndikimit në mjedis, siç përcaktohet në nenin 21 të ligjit; c)planet dhe programet që mund të kenë efekt mbi zonat veçanërisht të mbrojtura, siç parashikohet në aktet ligjore të posaçme.

Vlerësimi i ndikimit në mjedis...Gjatë vlerësimit të ndikimit në mjedis kryhen identifikimi, përshkrimi dhe vlerësimi në mënyrën e duhur i ndikimit në mjedis të një veprimtarie, të referuar në pikën 1 të këtij neni, duke përcaktuar efektet e mundshme të drejtpërdrejta dhe jo të drejtpërdrejta mbi tokën, ujin, detin, ajrin, pyjet, klimën, shëndetin e njeriut, florën dhe faunën, peizazhin natyror, pasuritë materiale, trashëgiminë kulturore, duke pasur parasysh lidhjet e tyre të ndërsjella.

Parandalimi dhe kontrolli i ndotjes, lidhet me normat e cilësisë së mjedisit dhe normat teknike të shkarkimeve në mjedis.Veprimtaritë, që shkaktojnë ndotje në mjedis, pajisen me lejen përkatëse të mjedisit, ku përcaktohen, me shkrim, kushtet e nevojshme për të garantuar se veprimtaria/instalimi do të përmbushë kërkesat e legjislacionit mjedisor në fuqi. Dhënia e lejeve të mjedisit përcaktohet sipas një sistemi të përbërë prej tri nivelesh: kategoria e veprimtarive A, kategoria e veprimtarive B, kategoria e veprimtarive C.

Në masat e tjera të kontrollit të ndotjes merren në konsideratë:Menaxhimi i integruar i mbetjeve, -Kimikatet, -Substancat ozonholluese, -Organizmat e Modifikuar Gjenetikisht, -Ndotësit organikë të qëndrueshëm, -Mbrojtja nga zhurmat dhe dridhjet, -Erërat e pakëndshme dhe -Mbrojtja nga rrezatimi.

Monitorimi i gjendjes së mjedisit është vëzhgimi dhe regjistrimi, sipas një plani dhe rregulli të caktuar, i cilësisë së mjedisit dhe i ndryshimeve të gjendjes së përbërësve të tij. Në veçanti, ai përfshin: cilësinë e ujërave sipërfaqësore; cilësinë e ujërave nëntokësore; cilësinë e ajrit; mbetjet; zhurmat; dh) rrezatimet; cilësinë e tokës; florën, faunën, biodiversitetin, pyjet; ndikimet e sektorëve ekonomikë mbi përbërësit e mjedisit monitorimin e fenomeneve natyrore dhe ndikimin e mundshëm të tyre mbi mjedisin; monitorimin e ndikimeve të ndotjes së mjedisit mbi shëndetin e njeriut, për këto ngrihet Rrjeti Kombëtar i Monitorimit të Gjendjes së Mjedisit, i cili shtrihet në të gjithë territorin e Republikës së Shqipërisë. Agjencia Kombëtare e Mjedisit është autoriteti kompetent për menaxhimin e Rrjetit Kombëtar të Monitorimit të Gjendjes së Mjedisit.

Qëllimi dhe funksionimi i sistemit të informacionit mjedisor, i shërben mbrojtjes dhe menaxhimit të integruar të mjedisit dhe përbërësve të tij, monitorimit të zbatimit të politikave mjedisore, raportimeve të ndërsjella, në nivel kombëtar dhe ndërkombëtar, dhe sigurimit të informimit të publikut. Informimi i publikut në lidhje me çështjet mjedisore,Informacioni mjedisor përfshin çdo informacion të paraqitur në formë audioje, vizuale, elektronike, me shkrim ose në ndonjë mënyrë tjetër në lidhje me: gjendjen e përbërësve të mjedisit, të tillë si: ajri dhe atmosfera, uji, toka, peizazhi dhe zonat natyrore, përshirë ligatinat, zonat bregdetare e detare, diversitetin biologjik dhe përbërësit e tij, përfshirë Organizmat e Modifikuar Gjenetikisht, dhe ndërveprimin ndërmjet tyre; faktorë të tillë, si substancat, energjia, zhurmat, rrezatimi, vibrationet, erërat e pakëndshme apo mbetjet, përfshirë mbetjet radioaktive, shkarkimet në ajër dhe ujë, si dhe shkarkime të tjera në mjedis, të cilat kanë ose mund të kenë ndikim mbi përbërësit e mjedisit, të referuar në shkronjën "a" të kësaj pike; etj.

Në këtë aspekt çdo personi fizik dhe juridik i sigurohet informacioni i disponueshëm për mjedisin, pa qenë nevoja të shfaqë një interes specifik për të. Në rast kërcënimi ndaj mjedisit, ndotjeje dhe dëmtimi të tij, publiku ka të drejtë: t'u kërkojë autoriteteve publike përkatëse

marrjen e masave të duhura brenda afateve dhe në përputhje me autoritetin që u jep ligji; të ngrejë padi në gjykatë, në përputhje me kushtet e parashikuara nga Kodi i Procedurës Civile, kundër autoritetit publik ose personit fizik e juridik, që ka sjellë dëme në mjedis ose që rrezikon ta dëmtojë atë.

Me dispozitat e ligjit përcaktohen dhe organet shtetërore për mjedisin. Agjencia Kombëtare e Mjedisit, është institucion qendror publik në varësi të ministrit, që ushtron juridiksionin e vet në të gjithë territorin e Republikës së Shqipërisë, përmes zyrës qendrore dhe degëve rajonale në qarqe, të cilave këtu e më poshtë do t'u referohemi si agjencitë rajonale të mjedisit; është autoriteti kompetent për përcaktimin e kushteve për lejet përkatëse të mjedisit, në përputhje me dispozitat e këtij ligji, me legjislacionin për lejet e mjedisit dhe me dispozitat e ligjeve të tjera përkatëse.

Inspektimi për mbrojtjen e mjedisit, kryhet nga Inspektorati Shtetëror i Mjedisit dhe Pyjeve (ISHMP) dhe ushtron këtë veprimtari në të gjithë territorin e vendit. Ky institucion ka për mision garantimin e respektimit të kërkesave ligjore në fushën e mbrojtjes së mjedisit dhe pyjeve; është përgjegjëse për të gjitha funksionet e inspektimit në fushën përkatëse, në përputhje me përgjegjësitë e ministrisë përgjegjëse për mjedisin dhe për çdo funksion apo kompetencë tjetër, të përcaktuar nga legjislacioni në fuqi për inspektoratin shtetëror, që mbulon fushën e mjedisit.

3. Ligji “Për mbrojtjen e biodiversitetit” nr.9587, datë 20.7.2006, të ndryshuar(Flet.Zyrtare nr.84, Faqe:84).

Qëllimi:1.Të sigurojë mbrojtjen dhe ruajtjen e diversitetit biologjik.2.Të rregullojë përdorimin e qëndrueshëm të përbërësve të diversitetit biologjik, nëpërmjet integritetit të elementeve kryesore të biodiversitetit në strategjitë, planet, programet dhe vendimmarrjet e të gjitha niveleve.

Fusha e zbatimit: a)për të gjitha sipërfaqet gjeografike, tokësore, ujore dhe detare të Republikës së Shqipërisë, pronë shtetërore apo private; b)për të gjithë përbërësit e diversitetit biologjik, që gjenden në mjediset e përmendura në shkronjën “a” të pikës 1 të këtij neni; c)nga organet shtetërore, që veprojnë në kuadër të këtij ligji apo të ligjeve të tjera të kësaj fushe, nga personat fizikë dhe juridikë, publikë e privatë, vendas dhe të huaj, veprimtaritë e të cilëve kanë ndikim në biodiversitet, si dhe nga organizatat shoqërore dhe nga publiku.

Ç’FARË PËRMBAN LIGJI?

INSTITUCIONET PËR RUAJTJEN DHE MBROJTJEN E BIODIVERSITETIT

-Ministria e Mjedisit, Ministria e Bujqësisë, Organet shtetërore, qendrore dhe vendore, që sipas ligjeve të veçanta administrojnë burime natyrore përbërëse të biodiversitetit, e mbrojnë atë, duke vepruar në kuadër të këtij funksioni.

INSTRUMENTET E PLANIFIKIMIT TË BIODIVERSITETIT

-Strategjia dhe plani i veprimit të biodiversitetit. Për mbrojtjen e biodiversitetit hartohet strategjia kombëtare dhe plani i veprimit të biodiversitetit, kërkesat e të cilëve zbatohen nga organet shtetërore dhe personat fizikë e juridikë. Ky dokument miratohet me vendim të Këshillit të Ministrave. Strategjia e biodiversitetit rinovohet çdo 10 vjet.

-Rrjeti i inventarizimit dhe i monitorimit të biodiversitetit. Për ruajtjen e biodiversitetit dhe përdorimin e qëndrueshëm të përbërësve të tij ngrihet rrjeti i inventarizimit dhe i monitorimit

të biodiversitetit, si burim kryesor informacioni për të mbështetur vendimmarrjet në të gjitha nivelet.

RUAJTJA E EKOSISTEMEVE, HABITATEVE DHE PEIZAZHEVE, QË NDODHEN JASHTË RRJETIT PËRFAQËSUES TË ZONAVE TË MBROJTURA

-Ruajtja. Ekosistemet, habitatet dhe peizazhet ruhen edhe kur ndodhen jashtë rrjetit përfaqësues të zonave të mbrojtura, pronë publike apo private.-Identifikimi. Kategoritë e përgjithshme të ekosistemeve, habitateve dhe peizazheve të mbrojtura përfshijnë ligatinat dhe zonat e tjera me ndjeshmëri të lartë mjedisore, që identifikohen për të marrë një status të përshtatshëm ruajtjeje.

-Masat e menaxhimit, ministria dhe Ministria e Bujqësisë, në bashkëpunim me organe të tjera shtetërore dhe vendore, me organizatat jofitimprurëse mjedisore dhe me persona juridikë dhe fizikë, hartojnë planet e menaxhimit, për të mbajtur apo rivendosur statusin e favorshëm të ruajtjes së ekosistemeve, habitateve a peizazheve të mbrojtura, të ekosistemeve, habitateve apo peizazheve veçanërisht të mbrojtura, si dhe të atyre të degraduara.

MENAXHIMI DHE MBROJTJA E TIPAVE TË HABITATEVE NATYRORE, KAFSHËVE, PËRFSHIRË SHPENDËT E EGËR, SI DHE LLOJET E BIMËVE ME INTERES PËRKOMUNITETIN.

-Ruajtja e habitateve natyrore dhe habitateve të llojeve.-Përcaktimi dhe menaxhimi i habitateve natyrore dhe habitateve të llojeve.-Masat shoqëruese.- Listat e llojeve të habitateve natyrore, bimëve, kafshëve dhe shpendëve.-Raportimi.

MASAT MBROJTËSE PËR LLOJET (SPECIET) TOKËSORE, UJORE DHE DETARE

-Ruajtja dhe përdorimi. Statusi i llojeve të mbrojtura. Shfrytëzime ose përdorime të reja për llojet e mbrojtura. Identifikimi i llojeve veçanërisht të mbrojtura. Statusi i për mbrojtjen e llojeve veçanërisht të mbrojtura. Shfrytëzime ose përdorime të mëparshme për llojet veçanërisht të mbrojtura. Shfrytëzime ose përdorime të reja për llojet veçanërisht të mbrojtura. Menaxhimi. Masa të përkohshme për mbrojtjen dhe menaxhimin.

RACAT DHE VARIETETET AUTOKTONE, TË RËNDËSISHME PËR USHQIM DHE BUJQËSI.

-Ruajtja dhe përdorimi.

LLOJET E HUAJA DHE LLOJET E HUAJA INVAZIVE.

-Importimi dhe introduktimi. Asgjësimi, kontrolli ose frenimi. Njoftimi i shteteve të tjera dhe këshillimi me to. Planifikimi për llojet e huaja dhe llojet e huaja invazive. Riintroduktimi i llojeve të huaja dhe i llojeve të huaja invazive.

RUAJTJA EX-SITU

VEPRIMTARI KËRKIMORE QË LIDHEN ME BIODIVERSITETIN.

NDARJA E PËRFITIMEVE NGA PËRDORIMI I MATERIALIT GJENETIK DHE I MOLEKULAVE TË TJERA BIOLOGJIKE.

Mbledhja dhe përdorimi i materialeve biologjike dhe i kampioneve të mjedisit nga burime in-situ...

DIJET, RISITË DHE PRAKTIKAT E KOMUNITETEVE VENDORE. PJESËMARRJA E PUBLIKUT. KONTROLLI. MASAT EKONOMIKE DHE FINANCIARE NË MBËSHTETJE TË BIODIVERSITETIT. SANKSIONET.

4. Ligji “Për mbrojtjen e faunës së egër”, nr.10006, datë 23.10.2008, të

ndryshuar(Flet.Zyrtare nr.168, Faqe:168).

Qëllimi: 1. Ky ligj ka për qëllim mbrojtjen, menaxhimin dhe kontrollin e faunës së egër, me synim për të ruajtur llojet, popullatat, habitatet ku ato jetojnë, rrugët e shtegtimit, si dhe për të siguruar kërkesat e tyre për ushqim, strehim dhe shumim. 2. Fauna e egër në territorin e Republikës së Shqipërisë është pasuri kombëtare, që administrohet dhe mbrohet me ligj, në përputhje edhe me konventat përkatëse ndërkombëtare, ku Republika e Shqipërisë është palë.

Fusha e zbatimit: 1. Ky ligj zbatohet për të gjitha llojet e nënllojet e faunës së egër, përfshirë vezët, fole të, të vegjlit dhe habitatet ku jetojnë të lira, përgjithmonë ose përkohësisht, në mjedise natyrore, tokësore e ujore, në territorin e Republikës së Shqipërisë. 2. Për qëllime të këtij ligji, fauna e egër nuk përfshin kafshët shtëpiake.

Ç'FARË PËRMBAN LIGJI?

-Fondi i faunës së egër. 1. Fondi i faunës së egër përbëhet nga tërësia e llojeve të egra, nga popullatat e tyre, si dhe nga habitatet ku ato jetojnë në gjendje të egër. 2. Në habitatet e faunës së egër, në funksion të këtij ligji, përfshihen edhe mjedise konkrete, në zona e territore urbane, në zona industriale, arkeologjike, historike e kulturore.

MBROJTJA

-Synimet e mbrojtjes: a) ruajtjen e rimëkëmbjen e larmisë së llojeve dhe tërësinë e tyre gjenetike; b) mbrojtjen e habitateve, të rrugëve të shtegtimit e të kushteve të shumimit të tyre; c) ruajtjen e integritetit të komuniteteve natyrore; ç) përdorimin e faunës së egër për qëllime studimore-shkencore, që sigurojnë rigjenerimin e tyre; d) rihyrjen e llojeve të faunës, të zhdukura apo të rrezikuara.

-Kërkesat e mbrojtjes. Mbrojtja e llojeve të kërcënuara dhe endemike. Mbrojtja e habitateve, e rrugëve të shtegtimit dhe e kushteve të shumimit . Mbrojtja nga efektet negative të ndryshimeve klimatike. Mbrojtja nga lëndët dhe mbetjet e rrezikshme. Rimëkëmbja e popullatave të llojeve. Kompensimi i demit.

MASA TË VEÇANTA PËR RUAJTJEN E SHPENDËVE TË EGËR

-Ruajtja dhe përshtatja. Ruajtja dhe përshtatja e popullatave të shpendëve të egër dhe shtegtarë, në territorin e Republikës së Shqipërisë, ndihmohen duke u siguruar një status të favorshëm ruajtjeje ekologjike, shkencore dhe kulturore, sipas të cilit ndalohen....

-Habitatet e mbrojtura të shpendëve....zbatohen masa për të ruajtur, mirëmbajtur ose rivendosur një diversitet dhe habitat të mjaftueshëm nëpërmjet: a) krijimit të zonave të mbrojtura, sipas dispozitave të ligjit nr.8906, datë 6.6.2002 "Për zonat e mbrojtura", të ndryshuar; b) sigurimit dhe menaxhimit të habitateve, brenda dhe jashtë zonave të mbrojtura, në bazë të nevojave ekologjike; c) krijimit të biotopeve dhe rivendosjes së biotopeve të shkatërruara.

MASA SHPËTUESE

-Përkujdesja. Qendrat e shpëtimit. Masat mjekësore. Përfshirja në programet shkollore. Veprime të ndaluara. Fondet për mbrojtjen dhe zhvillimin e faunës së egër.

PËRDORIMI I LLOJEVE TË FAUNËS SË EGËR

-Llojet dhe kushtet e përdorimit. a) qëllime shkencore, kulturore, edukimi; b) koleksione zoologjike; c) përfitimin e produkteve jetësore ose për përdorimin e veprimtarive të tyre jetësore.

-Ndalimi i përdorimit të llojeve të mbrojtura. 1. Përdorimi i individëve apo i llojeve të faunës

së egër, të mbrojtur, është i ndaluar. 2. Përdorimi i tyre mund të lejohet vetëm për qëllime shkencore, kulturore, edukimi, por duhet të ushtrohet në përputhje me kërkesat dhe kushtet e vendosura...

-Përdorimi i faunës së egër për qëllime shkencore, kulturore dhe edukuese. Përdorimi i faunës së egër për marrjen e produkteve të veprimtarisë së tyre jetësore dhe për përfitimin nga kjo veprimtari. Koleksionet zoologjike. Mbajtja e faunës së egër në gjendje robërie. Veprimtaritë për shumimin në gjendje jo të lirë të faunës së egër. Ekspozimi i balsamimeve, i lëkurëve, i brirëve, i dhëmbëve, i puplave në lokale tregtie e shërbimi. Cirk me lloje të faunës së egër. Safaret.

PLANIFIKIMI DHE VJELJA E LLOJEVE TË FAUNËS SË EGËR

-Ruajtja e numrit të popullatës së llojeve të faunës së egër. Inventarizimi i faunës së egër. Vjelja.

MONITORIMI I FAUNËS SË EGËR

-Monitorimi. Programi i biomonitorimit. Grumbullimi dhe publikimi i të dhënave. Informimi. KONTROLLI

-Kontrolli për mbrojtjen e faunës së egër. Kontrolli për mbrojtjen e faunës së egër është veprimtari shtetërore, që siguron zbatimin e dispozitave të këtij ligji, të akteve nënligjore në zbatim të tij, si dhe të konventave përkatëse, ku Republika e Shqipërisë është palë... organizohet dhe funksionon në mënyrë të vazhdueshme në të gjithë territorin, me synim evidentimin e ndikimeve negative natyrore dhe ndëshkimin e veprimeve antiligjore mbi faunën, në tërësi e mbi lloje të veçanta të saj.

-Organet e kontrollit...Policia Pyjore dhe Inspektorati i Peshkimit janë organe të specializuara për kontro llin e zbatimit të dispozitave të këtij ligji, të akteve nënligjore në zbatim të tij, si dhe të konventave përkatëse,...ngarkohen organet e kontrollit të qeverisjes vendore.

-Kontrolli doganor. Organet doganore në pikat e kalimit kufitar, në përputhje me dispozitat e legjislacionit doganor, kontrollojnë importimin, eksportimin dhe tranzitimin e llojeve të faunës së egër, të gjalla, përfshi edhe vezët, që ato të jenë të pajisura me vërtetim nga drejtoritë e shërbimit pyjor dhe me raport nga shërbimi veterinar.

SANKSIONET.

5. Ligji “Për gjuetinë”, nr.10253, datë 11.3.2010, të ndryshuar(Flet.Zyrtare nr.39, Faqe:39).

Qëllimi:a) përcaktimin e rregullave e të kërkesave për zhvillimin e gjuetisë, si një veprimtari tradicionale, sportive, çlodhëse dhe turistike; b) menaxhimin e qëndrueshëm të gjuetisë, duke e vlerësuar faunën e egër si pasuri kombëtare që administrohet dhe mbrohet me ligj; c) garantimin që parimet për gjuetinë të zbatohen në mënyrë rigorozë, duke ruajtur tërësinë e ekosistemit dhe baraspeshën ekologjike; ç) mosdëmtimin e llojeve të faunës së egër e të habitateve të tyre gjatë ushtrimit të gjuetisë; d) respektimin e së drejtës së gjuetisë dhe të të drejtave mbi gjahun, mbi trofetë e produktet e gjuetisë dhe të tregtimit të tyre.

Ç’FARË PËRMBAN LIGJI?

LLOJET E FAUNËS SË EGËR, OBJEKT GJUETIE

-Llojet, objekt gjuetie,..Gjuetia ushtrohet vetëm mbi individë të llojeve të faunës së egër, që janë shpallur objekt gjuetie me vendim të Këshillit të Ministrave. Janë objekt i gjuetisë individë të llojeve të faunës së egër, lokalë ose migratorë, që jetojnë në gjendje të lirë në

kushte natyrore apo që janë riprodhuar për t'u gjuajtur në territore të rrethuara, në gjendje gjysmë të lirë a në robëri....Nuk janë objekt i ushtrimit të gjuetisë dhe nuk lejohen të gjuhen individët:-e llojeve të faunës së egër, të mbrojtura nga konventat ndërkombëtare, ku Republika e Shqipërisë është palë; -e llojeve të faunës së egër, që janë të rralla, të kërcënuara, në rrezik zhdukjeje dhe që bëjnë pjesë në listën e llojeve të mbrojtura; -e të gjitha llojeve të shpendëve të egër migratorë, të cilët, pas vlerësimit të popullatave të tyre, rezultojnë shumë të rrallë. Vlerësimi i llojeve migratore është pjesë e inventarizimit.

-Gjuajtja e llojeve të ndaluara...-Gjuetia reduktuese...-Gjuajtja për qëllime kërkimore-shkencore...-Vrasja emergjente e kafshës së egër.

ZONAT E GJUETISË

-Zonat e lejuara për gjueti. -Zonat rezidenciale të gjuetisë...-Kriteret për krijimin e zonave të lejuara për gjueti; a) zona e gjuetisë krijohet në sipërfaqe jo më të vogla se 500 ha, ndërsa zona për kultivimin e llojeve të faunës së egër, objekt gjuetie, krijohet në sipërfaqe jo më të vogla se 50 ha; b) zona të mos përfshijë vendbanime dhe qendra ekonomike, tregtare, arsimore, sportive e fetare dhe të ndodhet jo më pak se 300 metra larg prej tyre; c) zona të jetë në vende, ku ushtrimi i gjuetisë nuk mbart rrezik për jetën, shëndetin dhe pronën e njerëzve; ç) zona të jetë e populluar me llojet e faunës së egër, objekt gjuetie, që jetojnë natyrshëm apo që kultivohen në të; d) numri i individëve të llojeve, që mund të jetojnë e kultivohen në atë sipërfaqe, të mundësojë gjuajtjen e tyre të programuar.

-Vendet e ndaluara për gjueti. a) të gjitha sipërfaqet, që nuk përfshihen në një nga zonat e gjuetisë; b) në monumentet e natyrës, rezervat strikte natyrore, parqet kombëtare dhe zonat Ramsar; c) kullotat dhe livadhet në fazën e korrjes; ç) fushat e kultivuara për prodhimin e varieteteve të farave; d) vreshtat e mbjella rishtazi; dh) vreshtat nga krasitja deri në vjeljen e prodhimit; e) sipërfaqet e mbjella me drithëra, nga 1 prilli deri në përfundimin e korrjes së tyre; ë) sipërfaqet ligatinore bregdetare, që shërbejnë si habitate për shpendët migratorë; f) sipërfaqet ku zhvillohet akuakultura; g) parcelat eksperimentale; gj) hapësirat detare; h) zonat e shpallura si zona me rëndësi të veçantë për shpendët; i) zonat urbane dhe industriale; j) aeroportet, heliodromet, rrugët dhe hekurudhat; k) territoret e reparteve, të bazave e të instalimeve ushtarake; l) varrezat dhe oborret e mbyllura; ll) fidanishtet, pemishtet, vreshtat dhe kopshtet e destinuara për prodhim intensiv, në sipërfaqe deri në 100 ha, nëse janë të rrethuara, që pengon migrimin natyror të kafshëve të egra; m) territore, ku vërtetohet prania e sëmundjeve me patogjenitet të lartë.

-Propozimi i zonës së gjuetisë. -Shpallja e zonës së gjuetisë. -Kufijtë e zonës së gjuetisë. Heqja e statusit të zonës së gjuetisë. -Zona të ripopullimit dhe të kapjes së gjahut për ripopullim. -Rezervate të mbarështimit të llojeve të faunës së egër, objekt gjuetie.

MENAXHIMI I GJUETISË

-Strukturat përgjegjëse për menaxhimin e gjuetisë, Menaxhimi i gjuetisë është administrimi i zonave të gjuetisë dhe zhvillimi i veprimtarisë së gjuetisë në to organizohet e drejtohet nga ministria dhe kryhet nga strukturat e shërbimit pyjor dhe nga menaxhuesit e zonave të gjuetisë.

-Planet për menaxhim.-Programi kombëtar i zhvillimit të gjuetisë.-Plani i menaxhimit të zonës së gjuetisë, Menaxhimi i zonave të gjuetisë realizohet sipas planeve menaxhuese 10vjeçare, të cilat i hartojnë menaxhuesit e zonave të gjuetisë për zonën që menaxhon secili.

-Plani vjetor i përdorimit të llojeve të faunës së egër, objekt gjuetie, Përpara çeljes së sezonit të gjuetisë, menaxhuesit e zonave të gjuetisë hartojnë planin vjetor të përdorimit të llojeve të faunës së egër, objekt gjuetie, pa të cilin gjuetia nuk mund të ushtrohet në asnjë zonë.

-Menaxhuesi i zonës së gjuetisë.

-Dhënia në përdorim e zonave të gjuetisë, Zonat e gjuetisë mund t'u jepen me qira shoqatës së gjuetarëve dhe personave fizikë e juridikë me kërkesën me shkrim të tyre. Dhënia me qira bëhet me kontratë për një afat jo më shumë se 10 vjet.

USHTRIMI I GJUETISË

-Sezoni i gjuetisë. Gjuetia ushtrohet vetëm brenda sezonit të hapur për gjueti, i cili përcaktohet sipas kriterëve gjeografike, klimatike e biologjike dhe miratohet me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozimin e ministrit. Për çdo vit, ministria publikon hapjen e sezonit të gjuetisë në faqen e saj të internetit.

-Testimi i gjuetarit...Kërkesa për t'u pajisur me leje gjuetie...Leja e gjuetisë...Format e lejes së gjuetisë...Regjistri i lejeve të gjuetisë...Leja e gjuetisë për shtetasit e huaj...Gjuetia turistike e organizuar...-Metoda, teknika dhe mjete të ndaluara në gjueti.

-Veprime të ndaluara në gjueti. a) gjuetia, pa qenë i pajisur me leje gjuetie; b) gjuetia e kafshëve dhe e shpendëve të egër, që nuk janë në listën e llojeve, objekt gjuetie; c) gjuetia jashtë zonave të lejuara të gjuetisë; ç) ushtrimi i gjuetisë në periudhën e ndaluar e jashtë sezonit të lejuar për gjueti; d) ushtrimi i gjuetisë me mjete, mënyra e metoda, që ndalohen nga ky ligj e nga aktet nënligjore në zbatim të tij; dh) vrasja e shpendëve në kohën kur u bien pendët, kur kanë ngrirë nga të ftohtit, si dhe kapja e kafshëve gjatë përmytjeve; e) ushtrimi i gjuetisë gjatë vërshimeve të ujërave, ortekëve të borës, akullit, zjarrit ose kushteve të tjera të jashtëzakonshme natyrore, që vështirësojnë dukshëm lëvizjen e kafshëve; ë) prishja e çerdheve, dëmtimi, mbledhja, marrja e vezëve dhe e të porsalindurve, vrasja ose nxjerrja nga strofka dhe shfarosja e atyre që ndodhen në të; f) vrasja e gjahut në kohën e riprodhimit dhe të rritjes së të vegjëlve; g) gjuetia gjatë periudhës së shumimit apo të kujdesit për të vegjëlit dhe për llojet migratore, gjatë kthimit të tyre në territoret e shumimit; gj) ushtrimi i gjuetisë në det dhe në sipërfaqet ku zhvillohet akuakulturë intensive; h) vrasja ose kapja e individëve të llojeve, objekt gjuetie, mbi sasi të lejuara; i) gjuajtja gjatë natës, duke filluar me perëndimin e diellit deri në lindjen e tij; j) dëmtimi i rrethimeve, i ndërtimeve për gjuetinë, i vendeve të gjuetisë, i tabelave e shenjave të kufijve, i kullave të vrojtimit dhe i kafazeve të vendosur për zogjtë.

-Armët e gjuetisë.-Deklarimi i gjahut. Pronësia e gjahut. Trofetë e gjuetisë. Tregtimi i gjahut.

-Shoqata dhe federata e gjuetarëve. Të drejtat dhe detyrat e shoqatës dhe federates.

MONITORIMI DHE KONTROLLI

-Monitorimi i gjuetisë. Inventarizimi i llojeve, objekt gjuetie.-Kontrolli mbi gjuetinë. Organet e kontrollit. Kontrolli doganor.

6. Ligji “Për shpalljen e moratoriumit të gjuetisë në Republikën e Shqipërisë”, nr.61, datë 02.06.2016 (Flet.Zyrtare nr.115, Faqe:115)

Qëllimi: Qëllimi i këtij ligji është ndalimi i ushtrimit të aktivitetit të gjuetisë, me qëllim përmirësimin e gjendjes së llojeve të faunës së egër, objekt gjuetie.

Objekti dhe fusha e veprimit: Ky ligj përcakton rregullat që do të zbatohen gjatë ndalimit të ushtrimit të veprimtarisë së gjuetisë në të gjithë territorin e Republikës së Shqipërisë.

Pezullimi i përdorimit të zonave të gjuetisë dhe pezullimi i gjuetisë në zonat e mbarështimit të faunës së egër: 1. Përdorimi i zonave të gjuetisë, të dhëna për këtë qëllim nëpërmjet ofertës publike, sipas legjislacionit në fuqi për gjuetinë, pezullohet.; 2. Kontratat për mbarështimin e faunës së egër janë të vlefshme, por edhe në këto zona, ku mbarështohet fauna e egër, nuk mund të ushtrohet gjuetia deri në afatin e zbatimit të këtij ligji.

Përfshirja nga fusha e veprimtari: a) gjuetia në rastet e konstatimit të mbipopullimit të një lloji të faunës së egër, në zonat e lejuara për gjueti dhe në rezervatet e mbarështimit, sipas legjislacionit në fuqi për gjuetinë; b) gjuetia për qëllime kërkimore-shkencore. Përfshirja bëhet me vendim të Këshillit të Ministrave.

Afati i zbatimit të këtij ligji është pesë vjet, nga data e hyrjes së tij në fuqi.

Sanksionet.

Institucionet përgjegjëse për zbatimin e ligjit: Ngarkohen ministri i Mjedisit, ministri i Punëve të Brendshme, ministri i Financave, Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura dhe Inspektorati Shtetëror i Mjedisit dhe Pyjeve për zbatimin e këtij ligji.

7. Ligji “Për pyjet dhe shërbimin pyjor”, nr.9385, datë 4.5.2005, të ndryshuar(Flet.Zyrtare nr.44, Faqe:1573).

Objekti:1.Objekt i këtij ligji është përcaktimi i rregullave të njëjta për marrëdhëniet, detyrat, të drejtat dhe përgjegjësitë e institucioneve shtetërore, organeve të pushtetit vendor, organizatave jofitimprurëse, pronarëve privatë dhe të biznesit, për ruajtjen, administrimin, menaxhimin dhe përdorimin e fondit pyjor kombëtar, të tokës pyjore dhe të burimeve natyrore e biologjike të tyre. 2.Ky ligj rregullon edhe veprimtaritë mbrojtëse, shoqërore, ekoturistike dhe ekonomike që zhvillohen në fondin pyjor kombëtar dhe në burimet e tjera pyjore e jopyjore, në bazë të parimeve të mbarështimit të qëndrueshëm e shumëfunksional, të pasqyruara në strategjinë dhe politikat e zhvillimit të sektorit të pyjeve e kullotave, si dhe skemën e organizimit e të funksionimit të administratës së Shërbimit Pyjor Shqiptar, marrëdhëniet juridike, përgjegjësitë dhe detyrat e tij, për krijimin e një shërbimi pyjor të qëndrueshëm dhe profesional.

Nuk janë objekt i këtij ligji zonat e mbrojtura, fauna e egër, si dhe bimët mjekësore eterovajore e tanifere natyrore, të cilat rregullohen sipas legjislacionit të përkatës në fuqi.”.

Ç’FAË PËRMBAN LIGJI?

POLITIKAT, PROGRAMET E ZHVILLIMIT DHE PLANET E MBARËSHTIMIT PYJOR-Këshilli i politikave pyjore.-Programet e zhvillimit.-Planet e mbarështimit.

SHËRBIMI PYJOR

FUNKSIONET E PYLLIT, PËRBËRJA E PRONËSIA E FONDIT PYJOR KOMBËTAR DHE KADASTRA

-Funksionet e pyllit. Përbërja e fondit pyjor kombëtar: a)pyjet dhe drurët pyjorë; b)shkurret; c)sipërfaqet e zëna nga brezat pyjorë mbrojtës, grupet e veçuara të drurëve; ç)bimësia barishtore, mjekësore, eterovajore e tanifere natyrore; d)tokat pyjore, bujqësore (të dhëna në përdorim ose në pronësi të organeve të shërbimit pyjor), liqenet natyrore, tokat e lagëta dhe lagunat (për mbarështimin dhe zhvillimin e faunës së egër, pasuri kombëtare, dhe që krijojnë një mjedis ekologjik të harmonizuar me fondin pyjor); dh)sipërfaqet e zhveshura si çeltirat, shkëmbinjtë, dunat e ranishtet, që ndodhen në sipërfaqen pyjore dhe pranë tyre (jo

më larg se 500m), por që krijojnë një mjedis ekologjik të harmonizuar me të; e)infrastruktura rrugore e komunikimit me të gjitha elementet bashkëshoqëruese, pritjet e pendat, lerat, koritat, çezmat, rrethimet apo gardhimet në zonat e mbrojtura, në pyjet me funksion të veçantë, në rezervatet e gjuetisë, si dhe lehtësitë e krijuara e të ngritura për personelin e shërbimit pyjor dhe për pritjen e vizitorëve në to; ë)ndërtesat, zyrat, magazinat, depot, stacionet pyjore, qendrat e informimit dhe të pritjes së vizitorëve, ujësjellësat, linjat elektrike e telefonike (të ndërtuara nga shërbimi pyjor apo të dhëna në pronësi të tyre), makinat, tabelat, shenjat e ndryshme treguese e sinjalizuese dhe ato të mbarështimit pyjor.

-Pronësia e fondit pyjor kombëtar.Kadastra Kombëtare e Fondit Pyjor.Heqja e sipërfaqeve (tokave) nga fondi pyjor kombëtar. Ndryshime në Kadastrën Kombëtare të Fondit Pyjor. Dhënia në përdorim e fondit pyjor kombëtar.

RUAJTJA DHE ADMINISTRIMI I FONDIT PYJOR KOMBËTAR

-Ruajtja e fondit pyjor kombëtar. Rehabilitimi dhe përdorimi i fondit pyjor kombëtar. Administrimi dhe zhvillimi i fondit pyjor kombëtar. Administrimi dhe zhvillimi i fondit pyjor në pronësi të njërive të qeverisjes vendore. Administrimi dhe zhvillimi i fondit pyjor privat. Pyjet me funksion mbrojtës dhe të veçantë.

TRAJTIMI, SHFRYTËZIMI DHE SHITJA E MATERIALIT DRUSOR DHE E PRODHIMEVE PYJORE E JOPYJORE

-Trajtimi dhe shfrytëzimi i fondit pyjor kombëtar. Shitja e materialit drusor dhe e prodhimeve pyjore e jopyjore.

MONITORIMI DHE TË DHËNAT

-Monitorimi i pyjeve. Programi i monitorimit. Sistemi i të dhënave. Grumbullimi i të dhënave. Informimi dhe botimi i të dhënave. Tërheqja në vendimmarrje. Shoqatat e përdoruesve të pyjeve. Lidhjet me biznesin.

BURIMET FINANCIARE DHE PËRDORIMI I TYRE

-Funksionimi dhe përgjegjësitë financiare për pasurinë pyjore e kullosore. Burimet financiare. Përdorimi i burimeve financiare. Ndarja e burimeve financiare. Bazueshmëria ligjore e burimeve financiare. Të ardhurat e siguruar nga pyjet vendore. Tarifat në fondin pyjor publik.

KËRKIMI SHKENCOR NË FONDIN PYJOR KOMBËTAR

-Veprimtaritë kërkimore e shkencore. Bazat prodhuese dhe eksperimentale të zhvillimit dhe kualifikimit.

PARASHIKIMET NDËSHKIMORE.

8. Ligji “Për shpalljen e moratoriumit në pyje në Republikën e Shqipërisë”, nr.5, datë 04.02.2016, (Flet.Zyrtare nr.20, Faqe:2).

Qëllimi:Qëllimi i këtij ligji është të reduktojë ndërhyrjet mbi fondin pyjor, të degraduar si pasojë e mbishfrytëzimit dhe dëmtimeve të tjera, me synim përmirësimin dhe rehabilitimin e gjendjes së tij.

Objekti dhe fusha e veprimit:Objekti i këtij ligji është ndalimi i ushtrimit të veprimtarisë së shfrytëzimit të lëndës drusore në fondin pyjor publik/privat në të gjithë territorin e Republikës së Shqipërisë, tregtimi i produkteve të tij, ndalimi i eksportit të lëndës së drurit të papërpunuar, lëndës së ndërtimit, drurëve të zjarrit, si dhe i qymyrit të drurit.

Përfashtim nga fusha e zbatimit: 1. Përfashtohen nga fusha e zbatimit të nenit 2 të këtij ligji:

- a) shfrytëzimi i lëndës drusore për plotësimin e nevojave të banorëve të bashkive për dru zjarri;
- b) rastet e ndryshimit të destinacionit të fondit pyjor dhe kullosor, referuar legjisllacionit në fuqi;

c) shfrytëzimi i lëndës drusore për rigjenerimin, shëndetësimin e pyjeve dhe pastrimin e mbetjeve drusore.

2. Kriteret dhe procedurat për zbatimin e shkronjave “a” dhe “c”, të pikës 1, të këtij neni, përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozim të ministrit përgjegjës për pyjet.

Të drejtat për shfrytëzimin e fondit pyjor: Të drejtat ekzistuese për shfrytëzimin e fondit pyjor publik/privat, të fituara sipas procedurave ligjore në fuqi, pezullohen deri në daljen e vendimit të Këshillit të Ministrave, të parashikuar në pikën 2, të nenit 3, të këtij ligji, dhe në përfundim të këtij afati ushtrohen vetëm për veprimtaritë e përcaktuara në shkronjat “a” dhe “c”, të pikës 1, të nenit 3, të këtij ligji, sipas dispozitave të rinego-ciuara të kontratave.

Afati i zbatimit: Afati i zbatimit të këtij ligji është 10 (dhjetë) vjet nga data e hyrjes së tij në fuqi.

Institucionet përgjegjëse për zbatimin e ligjit: Ngarkohen Ministri i Mjedisit, Ministri i Punëve të Brendshme, Ministri i Financave dhe bashkitë për zbatimin e këtij ligji.

7. Ligji “Për fondin kullosor”, nr.9693, datë 19.3.2007, të ndryshuar(Flet.Zyrtare nr.156, Faqe:156).

Qëllimi: Është të sigurojë trajtimin bashkëkohor të kullotave dhe livadheve, përcaktimin e aftësisë mbajtëse dhe ruajtjen e ekuilibrit ekologjik të fondit kullosor, nëpërmjet unifikimit të kërkesave dhe rregullave, që kanë të bëjnë me marrëdhëniet, detyrat, të drejtat dhe përgjegjësitë e institucioneve shtetërore, qendrore dhe vendore, të organeve të specializuara kërkimore-shkencore, pronarëve privatë dhe të biznesit.

Fusha e zbatimit: 1. Dispozitat e këtij ligji zbatohen për të gjitha kullotat e livadhet dhe për sipërfaqet me drurë e shkurre, që përdoren për kullotë, pavarësisht nga lloji dhe format e pronësisë së tyre. 2. Nuk janë objekt i këtij ligji tokat bujqësore, arat, kopshtet frutore, pyjet, edhe pse mund të përdoren për kullotje të bagëtive apo për kositje bari.

Ç’FARË PËRMBAN LIGJI?

FONDI KULLOSOR

-Përbërja. a)kullotat dhe livadhet; b)sipërfaqet pyjore me drurë e shkurre, që shërbejnë si kullota; c)bimësinë barishtore, drurët, shkurret e bimët mjekësore, eterovajore e tanifere, natyrore, që rriten në kullo ta e livadhe; ç)infrastrukturën e kullotave; d)sipërfaqet shkëmbore apo moçalore në përbërje të kullotave.

-Pronësia. Klasifikimi.-Inventarizimi. Kullotat e livadhet inventarizohen çdo 10 vjet, sipas kriterëve dhe rregullave tëpërcaktuara në udhëzimin e ministrit.-Regjistrimi.Regjistri i fondit kullosor.Ndryshimi i destinacionit.

RUAJTJA, TRAJTIMI DHE PËRDORIMI

-Synimet...a)ruajtjen dhe shtimin e vazhdueshëm të burimeve natyrore të kullotave e livadheve;b) ruajtjen e një mjedisi të shëndetshëm dhe gjallërinë e ekosistemeve natyrore kullosore;c)përmirësimin dhe nxitjen e aftësive prodhuese të kullotave e livadheve;ç)ruajtjen dhepërmirësimin e vazhdueshëm të diversitetit biologjik të ekosistemeve kullosore; d)përmirësimin e mënyrave të mbarështimit të kullotave, në mënyrë të veçantë për parandalimin e gërryerjes dhe të degradimit të tokës; dh)nxitjen e shërbimeve të tjera social-ekonomike dhe sigurimin e përfitimeve të shumëfishta për shoqërinë.

-Strategjia dhe plani i veprimit. Strategjia hartohet për një periudhë 10vjeçare.Planet e veprimit, në zbatim të kërkesave të strategjisë, hartohen e zbatohen për periudha deri

3vjeçare.Strategjia dhe plani i veprimit hartohen nga ministria, në bashkëpunim me ministrinë e linjës dhe me organet e qeverisjes vendore dhe miratohen nga Këshilli i Ministrave.-Planet e mbarështimit...Kullotat dhe livadhet trajtohen dhe përdoren në përputhje me planet e mbarështimit dhe të inventarizimit.Planet e mbarështimit hartohen për një periudhë 10-vjeçare.

-Përdorimi për kullotje. Përfshirja nga kullotja.-Përdorimi i sipërfaqes dhe i tokës...Miratimi i veprimtarive në fondin kullosor...Rehabilitimi...Ngastrat eksperimentale...

-Bimët mjekësore...Vjelja e bimëve mjekësore, që rriten në kullota e livadhe, bëhet nga persona fizikë dhe juridikë, në përputhje me dispozitat e ligjit "Për mbrojtjen e bimëve mjekësore, eterovajore e tanifere natyrore", të ndryshuar.

PARANDALIMI I DËMTIMEVE

-Djegia...Veprime të ndaluara...

ADMINISTRIMI I FONDIT KULLOSOR

-Detyrat e ministries...është organi qendror përgjegjës për mbrojtjen dhe miradministrimin e fondit kullosor...Çertifikimi i ekspertëve...-Kompetencat e organeve të qeverisjes vendore e të pronarëve private...-Investimet.

MONITORIMI DHE KONTROLLI

-Organet e kontrollit.

SANKSIONET.

8. Ligji “Për mbrojtjen e fondit të bimëve mjekësore, eterovajore e tanifere natyrore” nr.10120, datë 23.4.2009, të ndryshuar(Flet.Zyrtare nr.62, Faqe:62).

Qëllimi:a) fondin e bimëve mjekësore, eterovajore e tanifere natyrore, që rriten e zhvillohen në territorin e Republikës së Shqipërisë, duke zbatuar masa mbrojtëse e administruese, tërësore për fondin e të veçanta për çdo lloj, duke respektuar kërkesat teknike për vjeljen e mbledhjen e tyre, duke nxitur e përkrahur veprimtaritë për rehabilitimin e për kultivimin e tyre; b) llojet e kultivuara nga njeriu, në sipërfaqet e fondit të tokave pyjore, kullosore apo bujqësore, gjatë kultivimit, mbledhjes e vjeljes së tyre, si dhe llojet e kultivuara në parcela eksperimentale, në kuadër të veprimtarive kërkimore-shkencore; c) fondin e bimëve mjekësore, eterovajore e tanifere natyrore, që rriten e zhvillohen në gjendje natyrore në territorin e Republikës së Shqipërisë e që është pasuri kombëtare.

Objekti:Objekt i këtij ligji është tërësia e fondit të bimëve mjekësore, eterovajore e tanifere natyrore, si dhe secili lloj, që përfshihet në fond, gjatë periudhës së rritjes, vjeljes e mbledhjes, si dhe gjatë magazinimit e transportimit të tyre, për t'ua ruajtur vlerat përdoruese e kurative të tyre.

Ç’FARË PËRMBAN LIGJI?

-PËRBËRJA E FONDIT

Fondi i bimëve mjekësore, eterovajore e tanifere natyrore përbëhet nga llojet e nënllojet e bimëve dhe popullatat e tyre, si dhe nga habitatet, tokësore e ujore, ku ato rriten e zhvillohen në gjendje natyrore, si pjesë e rëndësishme e florës së vendit. -Pronësia mbi BMET-të.

MBROJTJA DHE ADMINISTRIMI I FONDIT TË BMET-ve

-Synimet e mbrojtjes... a) ruajtjen e larmisë së llojeve, ku dhe kur ajo rrezikohet; b) mbrojtjen e sipërfaqeve e të territoreve ku rriten e zhvillohen këto bimë; c) plotësimin e kërkesave e të kushteve të zhvillimit e të shumimit të tyre;ç) ruajtjen e integritetit natyror të secilit lloj;d)

përdorimin e llojeve për qëllime studimore-shkencore, që sigurojnë vazhdimësinë e tyre;dh) ndihmën për mbijetesën e llojeve në kushte të vështira e në raste fatkeqësish natyrore;e) rehabilitimin dhe shtimin e popullatave të llojeve të dëmtuara e në rrezik zhdukjeje;ë) mbrojtjen e veçantë të llojeve në rrezik zhdukjeje, deri në normalizimin e gjendjes së tyre;f) ruajtjen e gjendjes shëndetësore të llojeve, duke luftuar infeksionet dhe sëmundjet që i prekin.

-Masat mbrojtëse...a) siguron mbrojtjen tërësore për fondin dhe të veçantë për llojet e tij, në përputhje me gjendjen konkrete të llojit dhe të habitatit ku jeton; b) u jep status të veçantë mbrojtës llojeve të kërcënuara e në rrezik zhdukjeje; c) realizon ruajtjen dhe rehabilitimin, kur është e mundur, të habitateve natyrore të llojeve; ç) ndërmerri rimëkëmbjen e popullatave të pakësuara të llojeve në një apo në disa habitate të caktuara; d) shmang keqtrajtimet e dëmtimet e llojeve gjatë veprimtarive bujqësore, hidroteknike, të mirëmbajtjes e shfrytëzimit të pyjeve dhe veprimtarive të tjera ekonomike e shoqërore, që mund t'i dëmtojnë; dh) krijojnë zonë mbrojturë, duke pasur si bazë edhe habitatet e llojeve; e) realizon shtimin ex-situ të llojeve të kërcënuara dhe në rrezik zhdukjeje; ë) organizon kërkime shkencore për mbrojtjen e llojeve; f) nxiti e përkrah projekte e veprimtari të biznesit, të OJF-ve e të donatorëve, që synojnë mbrojtjen dhe shtimin e popullatave të llojeve të BMET-ve; g) informon dhe ndërgjegjëson publikun për mbrojtjen e BMET-ve.

-Mbrojtja e llojeve të kërcënuara dhe në rrezik zhdukjeje...a) hartimin dhe zbatimin e planeve të veçanta të veprimit, për ruajtjen e këtyre llojeve, sidomos kur shumimi i tyre, në kushte natyrore, është shumë i kufizuar; b) monitorimin e vazhdueshëm të gjendjes faktike e të ecurisë së popullatave të llojeve;c) ndalimin e përkohshëm të vjeljes, mbledhjes e grumbullimit të tyre;ç) përfshirjen e habitateve të tyre si nënzona konkrete, që favorizojnë mbrojtjen dhe shumimin e tyre në zonat që shpallen të mbrojtura;d) ndalimin dhe kufizimin e veprimtarive njerëzore, që çojnë në shkatërrimin e llojeve të kërcënuara e në rrezik zhdukjeje, në zvogëlimin e numrit të popullatave e në dëmtimin e habitateve të tyre; dh) zhvillimin e veprimtarive kërkimore-shkencore dhe të veprimtarive zbatuese, për nxjerrjen e llojeve nga statusi i mbrojtur.

-Administrimi dhe trajtimi...Administrimi dhe trajtimi i fondit të BMET-ve organizohen dhe drejtohen nga ministria...që synon: a) ruajtjen dhe shtimin e vazhdueshëm të burimeve natyrore të fondit të BMET-ve; b) ruajtjen e një mjedisi të shëndetshëm dhe të gjallë të ekosistemeve natyrore, ku ato zhvillohen;c) përkujdesjen dhe trajtimin shkencor të tyre, që të mos u cenohen vlerat e vetitë;ç) respektimin rigoroz të kriterëve e kërkesave teknike, që të mos dëmtohen llojet, aftësitë përtëritëse e riprodhuese të tyre;d) mosasgjësimin e bimëve, si pasojë e vjeljes, grumbullimit e mbledhjes së tyre;dh) ndalimin e veprimeve, që çojnë në shkatërrimin e popullatave, pakësimin e llojeve e në varfërimin e fondit të BMET-ve.

-Organet përgjegjëse. Ministria, me strukturat e veta të pyjeve...Organet e qeverisjes vendore, si dhe pronarët privatë të pyjeve e kullotave...-Strategjia dhe planet e veprimit...Planet e mbarështimit...Inventarizimi dhe rievimet floristike (Inventarizimi bëhet çdo 5 vjet)...-Të dhënat operative...-Rehabilitimi...Sipërfaqet për rehabilitimin e llojeve të dëmtuara e në rrezik zhdukjeje...Kriteret dhe kushtet e konkurrimit për rehabilitim...

-Kultivimi i BMET-ve për qëllime ekonomike e tregtare...Mbështetja financiare...

-Veprime të ndaluara...a) vjelja, mbledhja, grumbullimi i BMET-ve në sipërfaqet pyjore e kullimore, pronë shtetërore, nga persona të pakontraktuar nga DSHP-të apo njësitë e qeverisjes vendore; b) vjelja, mbledhja, grumbullimi i BMET-ve, në kundërshtim me

kalendarin e vjeljes e të grumbullimit të secilit lloj;c) vjelja, mbledhja, grumbullimi i BMET-ve me mjete, mënyra e forma, që rrezikojnë ekzistencën e llojit e që çojnë në shkatërrimin e tyre;ç) kryerja e veprimeve, që bien në kundërshtim me kërkesat e kriteret teknike, të parashikuara në manual;d) mbledhja e BMET-ve të rralla, të kërcënuara, në rrezik zhdukjeje, të shpallura si të tilla në listën e miratuar nga ministri.

MBLEDHJA, AMBALAZHIMI E TRANSPORTI I BMET-ve

-Mbledhësit...janë persona fizikë e juridikë, që angazhohen në vjelje e grumbullim, ose organizojnë vjeljen dhe mbledhjen e llojeve të BMET-ve...-Vjelja dhe grumbullimi...Kontrata...Respektimi i kërkesave teknike...Transporti...

-Llojet në rrezik zhdukjeje...Llojet e BMET-ve, që janë në pakësim apo që rrezikohen të zhduken, përcaktohen në një listë të veçantë nga ministri për çdo vit. Ministri, me urdhër të veçantë, ndalon për një afat të caktuar vjeljen, grumbullimin dhe eksportimin e këtyre bimëve, deri në shtimin dhe ripërtëritjen e tyre.

-Përrjashtimi nga vjelja...a) kultivohen në ngastra eksperimentale; b) rriten në ngastra ku kryhen punime përmirësuese;c) ndodhen në ngastra të degraduara.

KONTROLI DHE MONITORIMI

-Kontrolli...-Monitorimi i fondit të BMET-ve...Programi i monitorimit...Sistemi i të dhënave...Grumbullimi i të dhënave...

INFORMIMI DHE TËRHEQJA E MENDIMIT TË PUBLIKUT NË VENDIMMARRJE

-Informimi dhe publikimi i të dhënave...Tërheqja e mendimit të publikut në vendimarrje ...Shoqatat e mbledhësve të BMET-ve...Lidhjet me biznesin..

SANKSIONET.

9. Ligji “Për përcaktimin e rregullave dhe të procedurave për tregtimin ndërkombëtar të llojeve të rrezikuara të faunës dhe të florës së egër ”, nr.9867, datë 31.1.2008, të ndryshuar.(Flet.Zyrtare nr.18, Faqe:629).

Qëllimi: Përcakton rregullat dhe procedurat për zbatimin e dispozitave të konventës “Për tregtimin ndërkombëtar të llojeve të rrezikuara të florës dhe të faunës së egër”, në mënyrë që tregtia e tyre ndërkombëtare të mos arrezikojë mbijetesën dhe të shmangë keqtrajtimet e tregjtarëve të tregtimit ndërkombëtar.

Fusha e

zbatimit:

1. Ky ligj zbatohet për llojet e faunës dhe të florës, të listuar në anekset e konventës, si dhe për ato të listuar në listën vendase, ku përfshihen llojet e faunës dhe të florës vendase, të cilat miratohen me urdhër të ministrit. Me sugjerimin e instituteve kërkimore-shkencore përkatëse, ministri miraton shtimin ose heqjen e një lloji të caktuar nga lista vendase. 2. Për individët e një lloji, të përfshirë në vonë në një rrengatë të anekset e konventës, personi fizik apo juridik, që e kanë zotërimin në kontroll, zbaton detyrimet, që burojnë nga përfshirja, 6 muaj pas hyrjes në fuqinë e këtij ligji, por jomëvënëse një vit. 3. Importi, eksporti, tranzitimi, riekporti i llojeve të florës dhe të faunës së egër, që nuk janë të listuar në anekset e përmendur në pikën 3 të nenit 2 të këtij ligji, nuk pajisen me leje, por i nënshtrohen kontrollit të zakonshëm doganor.

Ndalime: Me hyrjen në fuqinë e këtij ligji, janë të ndaluara:

a) zotërimi dhe mbajtja nën kontroll, për qëllim tregtimi, e individëve të llojeve të listuar në anekse;
b) tregtimi, ekspozimi dhe ofrimi për shitje ose berja të ditur publikut e individëve të listuar

ne anekse, te cilat jena importuar;
c) tregtimindërkombëtari individëve të llojeve të listuar në anekse me mënyra, forma e mjete, që nuk garantojnë trajtimin e duhur shëndetësor të tyre.

Ç'FARË PËRMBAN LIGJI?

INSTITUCIONET PËRGJEGJËSE

-Autoriteti menaxhues...-Ministria është institucioni qendror përgjegjës për zbatimin e kërkesave të konventës, të dispozitave të këtij ligji të akteve nënligjore në zbatim të tij...-Drejtoria përkatëse, në përbërje të strukturës së ministrisë, për zbatimin e konventës dhe të pikës fokale kombëtare...-Autoriteti shkencor (Në këshillim me universitetin përkatës, ministria përcakton institucionet kërkimore-shkencore për faunë dhe për florë, që dotë njohësi autoriteti shkencor këshillues për zbatimin e konventës, të dispozitave të këtij ligji dhe të akteve nënligjore në zbatim të tij.)...-Specialistët e certifikuar (Specialistët e certifikuar japin mendim, përgatisin ekspertizë, këshillojnë autoritetin menaxhues, thirren nga organet doganore e nga gjykata, në përputhje me dispozitatë të këtij ligji.)...

-Organet kontrolluese...-Doganat (Drejtoria e

Përgjithshme Doganave), me strukturat e vetanë zonat doganore, është organi që realizon zbatimin e dispozitave të këtij ligji e të konventës, nëpërmjet kontrollit doganor mbi importet, eksportet, riekportet, tranzitimet e individëve të llojeve të faunës dhe florës, të listuar në anekse në listën vendase.)

REGJISTRIMI DHE LEJET

-Regjistrimi...-Procedurat e regjistrimit...-Lejet...-Kushtet për marrjen e lejes për import...-Kushtet për marrjen e lejes për eksport dhe riekport...-Kushte të përbashkëta për marrjen e lejes së importit e të eksportit...-Aplikimi...-Kushtet e lejes...-Afatet e miratimit... Vlefshmëria...-Pavlefshmëria-Tarifat-Formatimi (Organet shtetërore, personat fizikë e juridikë veprojnë me dokumentacion standard dhe të formatuar, në përputhje me dispozitatë të këtij ligji dhe aktet nënligjore në zbatim të tij.)

MONITORIMI

-Monitorimi...1.Monitorimi i gjendjes së llojeve të listuar në anekse, i importit, eksportit, tranzitimit e i futjes ngadeti të individëve të tyre, i veprimtarisë së tyre artificial të bimëve të shumimit, në gjendje të lirë, të kafshëve, për qëllime tregtimie importimi, është pjesë e programit të biomonitorimit, që hartohet dhe zbatohet nga ministria përgjegjëse dhe miratohet nga ministri...2.Monitorimi i gjendjes së llojeve të listuar në anekse, i importit, eksportit, tranzitimit e i futjes ngadeti të individëve të tyre, i veprimtarisë së tyre artificial të bimëve të shumimit, në gjendje të lirë, të kafshëve, për qëllime tregtimie importimi, katë bëjë me: a) përcaktimin e gjendjes së llojeve të listuar në anekse, në kohë hyrjes në fuqi të këtij ligji dhe përditësimin e të dhënave përgjendjen e këtyre llojeve çdo 3 vjet; b) evidentimin, çdovitin, të kërkesave për import, eksport, futjen nga deti e për tregtim të individëve të llojeve të listuara në anekse, që kryhet nga autoriteti menaxhues; c) identifikimin e veprimtarive, që synojnë shumimin, në gjendje të lirë, të kafshëve ose shtimin artificialisht të bimëve, me qëllim tregtimie importimi, që kryhet nga autoriteti menaxhues; ç) mbikëqyrjen e veprimtarisë së qendrave të shpëtimit, i cili kryhet nga personeli i qendrës;

d) mbikëqyrjen e efektivengaa autoritetit menaxhues, në bashkëpunim me Agjencinë e Mjedisit dhe të Pyjeve, përjomë pakse 5 vjet, të rimëkëmbjes së llojeve, ndaj të cilave nuk është e nevojshme marrja e masave, sipas parashikimeve të këtij ligji, sepse ato mund të dalin në anekse.

- Të dhënat dhe raportimi...

KONTROLLI DOGANOR

- Zonat doganore... - Kontrolli (Organet doganore, në përputhje me legjislacionin doganor:

a) kontrollojnë në shtetë të hyrjes (dërgesa) shoqërohet me lejendhe dokumentet përkatëse, siç parashikohet në nenin 14 der në 16 të këtij ligji; b) specialistët veterinarë dhe fitosanitarë, në përbërjet e organit doganor, përcaktojnë, brenda një ore, nëse individët po transportohen, në përputhje me kërkesat përshkruara nëleje; c) verifikojnë numrin e faktit të individëve, në raport me atë të përcaktuar në lejet e importit, eksportit ose të rieksporit; ç) brenda pesë ditëve dorëzojnë në ministrinë kopjet e lejeve të importit dhe të eksportit, të kontrolluara.)

- Masat... 1. Autoritetet doganore, kur vërejnë shkeljet e kërkesave të këtij ligji apo kur dyshojnë për shkelje të tilla, vendosin:

a) mos pranimin e importit apo të eksportit dhe kthimin e shtetëve të hyrjes në vendin e origjinës apo në vendin nga ka ardhur; b) lajmërojnë në ministrinë, e cila dërgon inspektorët e autorizuar nga ministria për të zgjidhur çështjen dhe, kur verifikohet shkelje, sigurojnë vendosjen e individit në qendrat e shpëtimit. 2. Inspektorët dhe qendra e shpëtimit bashkëpunojnë me autoritetet doganore për zgjidhjen e çështjeve, sipas pikës 1 të këtij nenit dhe për të marrë një vendim të bazuar ligjërisht.

- Trajtimin e qendrës së shpëtimit... Individët e sekuestruar ose të konfiskuar, pas të lëshohet në jetë e egër, trajtohen paraprakisht në qendrën e shpëtimit. Krijimi dhe funksionimi i qendrës së shpëtimit bëhen me dispozita të veçanta ligjore.

- Dispozita financiare...

SANKSIONET.

10. Ligji “Për peshkimin”, nr. 64, datë 31.5.2012, të ndryshuar (Flet. Zyrtare nr. 73, Faqe: 73).

Qëllimi: a) sigurimin e një shfrytëzimi racional dhe të përgjegjshëm të burimeve biologjike të ujërave të brendshme të Republikës së Shqipërisë dhe atyre detare; b) përcaktimin e rregullave për menaxhimin dhe bashkëmenaxhimin e sektorit të peshkimit nëpërmjet përfshirjes së komuniteteve përkatëse në proceset e vendimmarrjes; c) përcaktimin e masave të ruajtjes, që garantojnë mbrojtjen e burimeve biologjike detare dhe ujërave të brendshme; ç) nxitjen dhe përkrahjen e kërkimit shkencor e teknologjik dhe grumbullimit të të dhënave në peshkim; d) sigurimin e funksionimit dhe menaxhimit të porteve e të qendrave të peshkimit; dh) hartimin dhe sigurimin e një politike strukturore, me qëllim ristrukturimin e sektorit të peshkimit, sigurimin e zhvillimit të qëndrueshëm të sektorit, forcimin e konkurrencës e zhvillimit ekonomikisht të vlefshëm të subjekteve të peshkimit, rigjallërimin e zonave që varen nga peshkimi, si dhe përmirësimin e furnizimit të tregut dhe rritjen e vlerës së prodhimit; e) përcaktimin e masave dhe rregullave të nevojshme për kontrollin, inspektimin dhe zbatimin e politikave të peshkimit, në përputhje të plotë me politikat evropiane në këtë drejtim; ë) ngritjen e një sistemi kontrolli për peshkimin dhe vendosjen e procedurave të inspektimit të standardizuara dhe të koordinuara si në det, në tokë dhe në të

gjithë zinxhirin e tregut.

Objekti: 1.Ky ligj rregullon veprimtarinë e peshkimit në tërësi, menaxhimin e tij, siguron mbrojtjen e gjallesave detare dhe të ujërave të brendshme, nëpërmjet nxitjes së zhvillimit të qëndrueshëm në aktivitetin në hapësirën detare dhe në ujërat e brendshme të Republikës së Shqipërisë. 2.Ky ligj nuk rregullon marrëdhëniet që lindin dhe lidhen me sigurinë ushqimore të produkteve të peshkimit, mbrojtjen e konsumatorit dhe sëmundjet e peshqve, të cilat rregullohen me ligje të veçanta.

Fusha e zbatimit:a) Shtetasit shqiptarë dhe të huaj që kërkojnë të ushtrojnë apo që ushtrojnë aktivitet peshkimi në hapësirën detare dhe ujërat e brendshme të Republikës së Shqipërisë. b) Mjetet lundruese shqiptare dhe ato të huaja që kërkojnë të ushtrojnë apo ushtrojnë aktivitet peshkimi në hapësirën detare të Republikës së Shqipërisë. c) Veprimtaritë e anijeve të peshkimit me flamur shqiptar, të cilat veprojnë në ujërat e vendeve të tjera dhe në det të hapur, pa paragjykuar dispozitat e veçanta të marrëveshjeve të peshkimit, të ratifikuara ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe një vendi tjetër, ose të konventave ndërkombëtare, ku Republika e Shqipërisë është palë. ç) Të gjitha veprimtaritë e peshkimit që zhvillohen në territorin e Republikës së Shqipërisë.

Ç'FARË PËRMBAN LIGJI?

-Menaxhimi i qëndrueshëm i mjedisit ujor dhe gjallesave të tyre...-Mbrojtja e gjallesave ujore
PESHQIT DHE MBROJTJA E TYRE

-Masat për mbrojtjen e biodiversitetit dhe kushteve mjedisore...-Llojet e peshqve objekt peshkimi...-Llojet e mbrojtura të peshkut dhe organizmave të tjerë ujorë...-Mbrojtja e të vegjëlve dhe e organizmave të tjerë ujorë, si dhe dimensionet minimale të peshkut...-Zonat e mbrojtura të peshkimit...-Zonat e tjera ku ndalohet peshkimi...Me qëllim mbrojtjen e riprodhimit natyror të peshqve detarë dhe të ujërave të brendshme dhe të të vegjëlve, si dhe të organizmave të tjerë ujorë, ministri urdhëron ndalimin e peshkimit për periudha kohe të caktuara...-Mbrojtja nga mbipeshkimi...-Mbrojtja e llojeve ekonomiksht të rëndësishme...-Ndalimet në peshkim dhe në zonat e veçanta.

POLITIKAT STRUKTURE

-Parimet e politikës strukturore...-Fushat e ndërhyrjeve strukturore.

AUTORITETET VENDIMMARRËSE DHE ORGANET KONSULTATIVE

-Autoriteti vendimmarrës/menaxhues dhe detyrat e tij...Mbikëqyrja, menaxhimi e rregullimi i peshkimit dhe i aktiviteteve që kanë lidhje dhe e mundësojnë atë bëhet nga ministria...-Organet konsultative...a) Komisioni Konsultativ Qendror për Peshkimin dhe Akuakulturën (KKQPA).b) Komiteti për Koordinimin e Kërkimit Shkencor, Teknik dhe Ekonomik (KKKShTE).

POLITIKAT DHE STRATEGJIA E PESHKIMIT

-Politikat e peshkimit...Politikat e peshkimit në Republikën e Shqipërisë përcaktohen dhe zbatohen në përputhje me strategjinë kombëtare të peshkimit, planin e menaxhimit të peshkimit dhe planin e zbatimit të peshkimit.

-Strategjia kombëtare e peshkimit...- Plani i menaxhimit të peshkimit...1. Plani i menaxhimit të peshkimit (PMP) përmban objektivat afatshkurtër dhe afatmesëm të zhvillimit të peshkimit, llojet e masave dhe të programeve, rezultatet e pritshme, si dhe burimet e nevojshme të fondeve për financimin e masave të politikave të peshkimit. 2. Ministri, kur e

çmon të nevojshme, shpall planin emergjent të menaxhimit për të mbrojtur popullatat që janë në rrezik, si dhe urdhëron ripopullimin në zonat përkatëse. 3. Planet e menaxhimit të peshkimit përgatiten në bashkëpunim me përfaqësuesit e grupeve të interesit. 4. PMP-ja përgatitet prej drejtorisë së peshkimit dhe miratohet me urdhër të ministrit për një periudhë 5-vjeçare...-Plani i zbatimit të peshkimit...-Masat e emergjencës...

AKTIVITETI I PESHKIMIT

-Përcaktimi i llojeve të peshkimit...a) peshkim tregtar; b) peshkim çlodhës-argëtues; c) peshkim për qëllime studimore dhe shkencore.

PESHKIMI TREGTAR

-Llojet e peshkimit tregtar...-Leja e peshkimit tregtar...-Regjistri i Peshkatarëve Profesionistë.
-Regjistri i Anijeve të Peshkimit...-Ndalimet për anijet e peshkimit...-Peshkimi jashtë ujërave territorial...-Marrëveshje ndërkombëtare të peshkimit...-Ndalimi i peshkimit të disa llojeve të organizmave ujorë.

PESHKIMI ÇLODHËS-ARGËTUES

-Peshkimi çlodhës-argëtues...-Kategoritë e peshkimit çlodhës-argëtues...-Autorizimi për peshkimin çlodhës-argëtues...-Lloji i autorizimit për peshkimin amator dhe turistik...-Mjetet e përdorura për peshkimin çlodhës-argëtues...-Ndalimet në peshkimin çlodhës-argëtues...-Kontrolli i peshkimit çlodhës-argëtues...-Kampionatet kombëtare/ndërkombëtare të peshkimit sportiv.

PESHKIMI PËR QËLLIME STUDIMORE DHE SHKENCORE

-Autorizimi për peshkimin për qëllime studimore dhe shkencore.

PESHKIMI NË UJËRAT E BRENDSHME

-Rregullat e përgjithshme...-E drejta e peshkimit në ujërat e brendshme...-Marrëveshjet për bashkëmenaxhim...-Përcaktimi i një zone bashkëmenaxhuese...-Planet e bashkëmenaxhimit. Çdo plan bashkëmenaxhimi miratohet për një periudhë jo më shumë se dhjetë vjet...-Ndalimi i aktivitetit të peshkimit në zonën bashkëmenaxhuese...-Marrëveshjet për menaxhimin.

ORGANIZATAT E PESHKIMIT

-Organizatat e peshkimit (OMP), format dhe anëtarësia e tyre...-Strukturat e organizatave të peshkimit...-Organizatat e menaxhimit të peshkimit...-Organizatat e prodhuesve...-Njohja e organizatave të peshkimit...-Regjistri i organizatave të peshkimit.

MENAXHIMI I INFRASTRUKTURËS SË PESHKIMIT

-Menaxhimi i infrastrukturës së peshkimit dhe format e tij.
-Drejtorja e Shërbimeve të Peshkimit dhe Akuakulturës... në varësi të ministries.

HYRJA NË UJËRAT DHE BURIMET UJORE, RREGULLA TË PËRGJITHSHME

-Autoritetet e monitorimit të aktivitetit të peshkimit dhe të akuakulturës...Autoriteti përgjegjës për monitorimin e aktivitetit të peshkimit, i sforcos së peshkimit dhe akuakulturës është Inspektorati i Peshkimit, sektori i monitorimit të peshkimit dhe Qendra Ndërinstitucionale Operacionale Detare (QNOD).

-Autoritetet e kontrollit të aktiviteteve të peshkimit dhe akuakulturës...-Autorizimi për peshkim...-Shënjimi i mjeteve të peshkimit...- Mbikëqyrja dhe zbulimi...QNOD-ja mbikëqyr hapësirën detare shqiptare...-Sistemi i monitorimit të anijeve...-Transmetimi i të dhënave për veprimet e monitorimit.

KONTROLLI I PESHKIMIT

-Libri i anijes së peshkimit...-Regjistrimi i prodhimeve...-Të dhënat në zonën e kufizuar të

peshkimit...-Regjistrimi elektronik dhe transmetimi i të dhënave të librit të anijes së peshkimit.

MONITORIMI I SFORCOS SË PESHKIMIT

-Monitorimi i sforcos së peshkimit...-Rregullimi i sforcos së peshkimit...-Të dhënat e lidhura me sforcon e peshkimit...-Kufizimet për mjetet e peshkimit...-Përdorimi i mjeteve të ndryshme të peshkimit...-Raporti për sforcon e peshkimit.

GRUMBULLIMI, MENAXHIMI DHE PËRDORIMI I TË DHËNAVE

-Programi kombëtar për grumbullimin, menaxhimin dhe përdorimin e të dhënave...-Ruajtja e të dhënave...-Shkëmbimi i të dhënave...-Mbrojtja e të dhënave personale.

KONTROLLI I PLANEVE SHUMËVJEÇARE

KAPACITETI I PESHKIMIT

-Rregullimi i kapacitetit të peshkimit.

KONTROLLI NË ZONAT ME REGJIM PESHKIMI TË KUFIZUAR.

PËRDORIMI I MJETEVE TË PESHKIMIT.

KONTROLLI I TREGTIMIT TË PRODUKTEVE TË PESHKUT.

PESHKIMI I PALIGJSHËM, I PARREGULLUAR DHE I PARAPORTUAR (PPP)

MBYLLJA E PESHKIMIT.

INSPEKTIMI.

-Autoriteti i inspektimit të peshkimit...-Detyrat e inspektorëve të peshkimit...-Të drejtat e inspektorëve për peshkimin...-Hartimi i raporteve nga inspektorët...-Vëzhguesit.

SANKSIONET.

11.Ligji “Për akuakulturën”, nr.103, datë 20.10.2016(Flet.Zyrtare nr.207, Faqe:207).

Qëllimi: Ligji ka për qëllim të kontribuojë në nxitjen dhe zhvillimin e mëtejshëm të industrisë së akuakulturës, në përmjetritjes së konkurrencës dhe përfitimeve në këtë sektor, duke respektuar zhvillimin e ekuilibruar e të qëndrueshëm mjedisor në territorin e Republikës së Shqipërisë.

Objekti: Ky ligj përcakton bazën e nevojshme ligjore për ushtrimin e veprimtarisë ekonomike të prodhimit dhe kultivimit të organizmave ujorë në fushën e akuakulturës në territorin e Republikës së Shqipërisë.

Ç’FARË PËRMBAN LIGJI?

MIRATIMI I ZONAVE TË PËRCAKTUARA PËR AKUAKULTURË (ZPA)

-Qëllimi dhe zbatimi i Zonës së Përcaktuar për Akuakulturë (ZPA)...-Përgatitja dhe miratimi i ZPA-së...-Përmbajtja e ZPA-së, tre kategori zonimi: a) zona të përshtatshme për aktivitetin e akuakulturës; b) zona të papërshtatshme për aktivitetin e akuakulturës; c) zona për aktivitet të akuakulturës me rregulla të veçanta dhe/ose kufizime. 2. Dokumenti i identifikimit ZPA përmban: a) masat e nevojshme për zbatimin e parimit të qasjes pro ekosistemit për akuakulturën; b) masat që lidhen me promovimin e zhvillimit të qëndrueshëm të saj. 3. Dokumenti për ZPA-në përfshin, gjithashtu, kapacitetet mbajtëse, e mbështetur kjo në studimet përkatëse teknike.

- Monitorimi.

VEPRIMTARIA E AKUAKULTURËS

-Dhënia me qira e pronës shtetërore ose asaj në pronësi të pushtetit vendor...-Dhënia me qira e sipërfaqeve ujore...-Kushtet e kultivimit.

USHTRIMI I VEPRIMTARISË SË AKUAKULTURËS

-Autoriteti përgjegjës, Ministria është autoriteti përgjegjës që jep të drejtën e ushtrimit të aktivitetit të akuakulturës, nëpërmjet lidhjes së kontratës përkatëse me personat fizikë apo juridikë, për ushtrimin e këtij aktiviteti...-Përfitimi i të drejtës së ushtrimit të aktivitetit dhe procedurat e aplikimit...-Forma e dokumenteve, procedura dhe përmbajtja e kontratës...-Regjistri i kontratave
-Transferimi i kontratës për ushtrimin të aktivitetit të akuakulturës...-Pronësia e produkteve të akuakulturës...-Kultivimi i organizmave ujorë të egër...-Kultivimi i organizmave joautoktonë
-Kultivimi i organizmave të mbrojtur...

NDIKIMI MJEDISOR

-Respektimi i kushteve mjedisore...-Kthimi dhe rivendosja në gjendjen fillestare...

GRUMBULLIMI I TË DHËNAVE

-Të dhënat për kultivimin...-Lloji i të dhënave...

AUTORITETET VENDIMMARRËSE DHE ORGANET KONSULTATIVE

-Autoritetet vendimmarrëse/menaxhuese dhe detyrat e tyre...-Organet konsultative.

POLITIKA STRUKTURE

-Fushat e ndërhyrjeve strukturore...-Mbështetje për investime në prodhim...-Mbështetje për masat mjedisore...-Mbështetje për masat për mbrojtjen e konsumatorit...-Mbështetje për masat veterinare...

KËRKESA TË PËRGJITHSHME DHE DETYRIME

-Kontrolli.. -Dhënia e informacionit dhe kontrolli.

SANKSIONET.

12.Ligji “Për menaxhimin e integruar të burimeve ujore” nr.157, datë 15.11.2012, të ndryshuar(Flet.Zyrtare nr.157, Faqe:157).

Qëllimi:a) mbrojtjen dhe përmirësimin e mjedisitujor, të ujërave sipërfaqësore, qofshin të përkohshme apo të përhershme, të ujërave tëbrendshme detare, të ujërave territoriale,zonave ekonomike ekskluzive, shelfit kontinental, të ujërave ndërkufitare, të ujërave nëntokësore,si dhe të statusit të tyre; b) sigurimin, ruajtjen,zhvillimin dhe shfrytëzimin sa më racional tëburimeve ujore, të domosdoshme përjetën dhe përzhvillimin social e ekonomik tëvendit; c) shpërndarjen e drejtë të burimeve ujore, sipasqëllimeve të përdorimitdhe drejtimin e administrimin e efektshëmtë tyre; ç) mbrojtjen e burimeve ujore ngandotja,shpërdorimi dhe harxhimimbi nevojat faktike; d)përcaktimin e kuadritinstitutonal, në nivel kombëtarevendor, për vënien në jetë të një politike kombëtarepëradministrimin dhemenaxhimin e burimeve ujore në të miretëkomunitetitdhe interesave socialë dhe ekonomikë të vendit.

Fushae veprimi:1. Dispozitate këtijligji rregullojnë marrëdhënetjuridike që lindinnga përdorimi i burimeve ujore në Republikën e Shqipërisë. 2. Dispozitate këtijligji zbatohen për: a) ujëratbrendshme detare, ujëratterritoriale,vijën bregdetare, zonën ekonomike ekskluzive, shelfin kontinental, ujëratsipërfaqësore e nëntokësore, së bashku me shtresatujëmbajtëse dhe reshjetatmosferike,ujëratndërkufitare,burimetnatyrore dhe ujërate lagunave e zonate mbrojtura; b) ujërat kurative, minerale, termominerale dhe gjeotermale, me përjashtimtë ujërave minerale dhe gjeotermale që janë të përshtatshme përnxjerrjen e lëndëve të para minerare ose shfrytëzimin e energjisë termike të akumuluarpërqëllime të prodhimit të energjisë, të cilat rregullohen me ligjtë veçantë.

Objekti:a) sigurimin,mbrojtjen dhe shfrytëzimin racional të burimeve ujore;b)zbatimin e planeve konkrete përpërmirësimin e burimeve ujore, mbrojtjen e ujëravesipërfaqësore, të

përkohshme apo të përhershme, të ujërave të brendshme detare, zonës ekonomike ekskluzive, shelfit kontinental, të ujërave ndërkufitare, të ujërave nëntokësore dhe të statusit të tyre; c) promovimin e përdorimit të qëndrueshëm të ujit në përmjet mbrojtjes afatgjatë të burimeve ujore; ç) zbatimin e metodave dhe kushtet për menaxhimin e integruar, përdorimin racional të burimeve ujore e mbrojtjen e cilësisë ekologjike të tyre; d) krijimin e strukturave administrative për menaxhimin e burimeve ujore, si dhe ushtrimin e funksioneve të tyre; dh) marrjen e masave për zbutjen efektive të përmbytjeve dhe thatësirave; e) monitorimin e statusit të ujërave, përdorimin racional dhe pakësimin e ndotjes; ë) parandalimin e përkeqësimit të mëtejshëm, mbrojtjen dhe përmirësimin e gjendjes së brigjeve, të ekosistemeve tokësore dhe ligatinave që varen drejtpërdrejt nga ekosistemet ujore.

Ç'FARË PËRMBAN LIGJI?

PRONËSIA E BURIMEVE UJORE

1. Janë në pronësi të shtetit dhe në administrim të organeve shtetërore: a) të gjitha burimet ujore të Republikës së Shqipërisë; b) të gjithë shtretërit dhe brigjete lumenjve, përrenjve dhe rrjedhave të tjera natyrore, qofshin të përkohshme apo të përhershme, ujërat kurative, minerale, termominerale dhe gjeotermale, kanalet, liqenet, pellgjet, lagunat dhe ujëmbledhësit natyrorë apo artificialë, ishujt dhe grumbullimet rërës, gurëve dhe dherave në shtretërit lumenjve, liqeneve dhe ujëmbledhësve, si dhe formacionet gjeologjike të ujërave nëntokësore; c) toka e përfutur ngatërheqja e ujit ose ngapërparimi i tokës në drejtim të ujit, kur ajo lidhet me tokën, që është në pronësi të shtetit; ç) të gjitha strukturat dhe punimet hidroteknike të realizuar angazhimi, si dhe sistemet e ujitjes, kullimet dhe lundrimin, stacionet e ujit të pijshëm dhe kanalet, si dhe punimet që lidhen me to. 2. E drejta e pronësisë së shtetit, sipas përcaktimeve në shkronjat "a", "b" dhe "c" të pikës 1 të këtij neni, është e patjetërsueshme dhe paparashkrueshme.

- Parimet e menaxhimit të integruar të burimeve ujore

ORGANET E ADMINISTRIMIT DHE MENAXHIMIT TË BURIMEVE UJORE

- Organet kombëtare të administrimit dhe menaxhimit të burimeve ujore... 1. Organet qendrore për administrimin dhe menaxhimin e burimeve ujore janë: a) Këshilli i Ministrave; b) Këshilli Kombëtar i Ujit; c) Ministria; ç) Sekretariati Teknik i Këshillit Kombëtar të Ujit. 2. Organet vendore për menaxhimin e integruar të burimeve ujore janë: a) Këshillat e baseneve ujore; b) Agjencitë e baseneve ujore.

MENAXHIMI I BURIMEVE UJORE

NDARJA E TERRITORIT PËR EFECTË MENAXHIMIT TË BURIMEVE UJORE

- Basenet ujore... 1. Territori i Republikës së Shqipërisë, përqëllohet në menaxhimin të burimeve ujore, ndahet në basene ujore. 2. Ujërat nëntokësore, kur nuk ndjekin plotësisht një basen ujor të veçantë, identifikohen dhe caktohen basenit ujor më të afërt. 3. Ujërat bregdetarë identifikohen dhe i caktohen basenit ujor më të afërt.

DOKUMENTET E PLANIFIKIMIT PËR MENAXHIMIN E BURIMEVE UJORE

- Politikat... - Strategjia Kombëtare e Menaxhimit të Burimeve Ujore... - Planet e menaxhimit të baseneve ujore... - Bashkëpunimi ndërkombëtar... - Zbatimi i marrëveshjeve, konventave dhe protokolleve ndërkombëtare... - Masat për mbrojtjen e ujërave ndërkufitare... - Administrimi dhe menaxhimi i ujërave ndërkufitare... - Komisionet eposaçme për administrimin e ujërave ndërkufitare... - Programe plotësuese... - Hollësitë e strategjisë dhe të planit të menaxhimit të

basenitujor...

KLASIFIKIMI I UJËRAVE

-Objektivat mjedisorë...-Klasifikimi i ujërave (1. Ujëratsipërfaqësore, me qëllim mbrojtjen dhe përmirësimin e statusit të ujit, klasifikohen sipas statusit të tyre kimik dhe ekologjik. 2. Ujëratanëntokësore, me qëllim mbrojtjen dhe përmirësimin e statusit të ujit, klasifikohen sipas statusit sipas iordhe kimik.)...-Trupat ujqorëtepërtë modifikuar (...Ministri, me propozim të Sekretariatit Teknik të Këshillit Kombëtar të Ujit dhe në përputhje me përcaktimet këtijligji, katë drejtë: a) të shpallë trupa të caktuar ujqorë si artificialë ose tepërtë modifikuar, kur objektivat mjedisorë në lidhje me statusin e mirë apo potencialin e mirë ekologjik të tyre nuk mund të arrihen përshkak të pamundësisë teknike ose kostovetepër të larta;...)

KONTROLLI I NDOTJES

-Normat cilësisë së mjedisit për burimet ujqore...-Normat teknike të shkarkimit të ujërave në mjedis...-Shkarkimet industriale dhe trajtimi i tyre...-Cilësia e ujtit të pijshëm...

KONTROLLI I NDOTJES

-Trajtimi i kombinuar...-Lejete mjedisit...

ZONAT E MBROJTURA

1. Zonat e mbrojtura, në bazë të këtijligji dhe akteve të tjeratligjore enënligjore, përcaktohen me qëllim mbrojtjen e ujërave dhe ekosistemeve ujqore dhe përfshijnë masa të veçanta mbrojtëse. 2. Në zonat e mbrojturapërfshihen: a) zonat higjieno-sanitare përmbrojtjen e burimeve ujqore, të përcaktuara përprodhimin e ujit të pijshëm; b) **zonat e mbrojtura, të përcaktuara sipas ligjit "Përzonat e mbrojtura", të ndryshuar**; c) zonat përpushkim dhe rritjen e butakëve, sipas legjislationit përpushkimin; ç) zonat përbanjat termale, për trajtimin kurativ dhe rekreacion; d) zonat e prirurandajeutrofikimit dhe zonat në rrezik nga nitratat e nitritet; dh) zonat synuarapërmbrojtjen e bimëve apo kafshëve, si dhe të habitateve, ku ruajtja apo përmirësimi i statusit të ujit është një elementi rëndësishëm i mbrojtjes së tyre. 3. Këshilli i Ministrave, me propozim të ministrit, shpall zonat e mbrojtura, të përcaktuara në pikën 2 të këtijneni. 4. Këshillat e baseneve ujqore dhe ministria hartojnë, menaxhojnë dhe përditësojnë inventarin e zonave të mbrojtura, si pjesë përbërëse e planit të menaxhimit të zonave të mbrojtura.

- Mbrojtja e zonave të prirurandaj ndotjes...

MASAT PËR MBROJTJEN E BURIMEVE UJORE

-Karakteristikat e baseneve ujqore...-Programet masave për objektivat mjedisorë.

PËRDORIMI I BURIMEVE UJORE

-Qëllimet e përdorimit të burimeve ujqore...Burimet ujqore përdoren për: a) qëllime shtëpiake, komunale, bujqësore, përfshirë ujitjen dhe ujin përblegtorinë; b) akuakulturë, transport ujqor, industrial, prodhim hidroenergjetik; c) tregti; ç) turizëm, argëtim, përfshirë lundrimin për argëtim; d) qëllime të tjera, të miratuara nga Këshilli Kombëtar i Ujërave.

-Përdorimi i burimeve ujqore...-Përdorimi i lirë i burimeve ujqore...-Përdorimi me leje i ujit...-Përdorimi i ujit me autorizim...-Dhënia e koncesioneve për përdorimin e burimeve ujqore...-Shfrytëzimi i materialeve inerte...-Detyrat e përdoruesve të ujit...-Thatësi radhe mungesa e ujit...-Trupat ujqorë që përdoren si ujë i destinuar për pije...

BURIMET E UJËRAVE KURATIVE, MINERALE, TERMOMINERALE

DHE GJEOTERMALE

-Menaxhimi i burimeve natyrore të ujërave kurative, minerale, termominerale dhe gjeotermale...-Pezullimi dhendryshimi i përkohshëm i kushteve të lejes për burimet natyrore të ujërave kurative, minerale, termominerale dhe gjeotermale...

AUTORIZIMET, LEJET DHE KONCESIONET PËR PËRDORIMIN E BURIMEVE UJORE

-Organete administrative dhe menaxhim të burimeve ujore që lëshojnë autorizime, leje dhe japin koncesione...-Parimet e përgjithshme përdhëniene autorizimeve, lejeve dhe koncesioneve... -Përparësitë në dhëniene lejeve, autorizimeve dhe koncesioneve...-Kushtetë përgjithshme të autorizimeve, lejeve dhe koncesioneve për përdorimin e ujërave...-Pezullimi dhendryshimi i përkohshëm i kushteve të autorizimeve, lejeve apo koncesioneve...-Revokimi e shfuqizimi i autorizimeve dhe lejeve dhe zgjidhja e kontratës koncesionare...-Shpuesitë profesionistë...

ZONA DHE SI PËRFAQETE MBROJTURA

-Zona mbrojtëse higjieno-sanitare...-brojtja e zonave të prirur ndaj ndotjes...-Zona mbrojtëse emergjente...-Zona të veçanta ruajtjeje...-Bashkërendimi i planeve të rregullimit të territorit me atotë burimeve ujore...Tokat e mbuluar me ujë...-Zona rrezikshme për shëndetin...

MBROJTJA E BRIGJEVE

-Mbrojtja e brigjeve...mirëmbajtja e pritave, veprave veshëse dhe veprave të masave të tjera teknike, kupërfshihen edhe ato biologjike...-Mbrojtja e përkohshme...-Veprimtaritë ndërtimore në brigje...-Veprimtari të ndaluar në brigje dhe plazhe...(a) ndryshimi ose zhvendosja e mbulesës bimore natyrore apo artificiale; b) marrja e materialeve inerte, rërë, zhavorr, gurë ose plisa; c) ndërtimi i vendeve të parkimit për mjete ujore dhe automjetet okësore; ç) krijimi i vendeve të thata për rrjetat; d) gjermimi, shpimi ose shpëlarjet; dh) hedhja apo depozitimi i materialeve inerte që dalin nga prishja e objekteve ndërtimore, gjermimeve të ndryshme, si dhe veprimtarive të tjera që gjenerojnë mbetje; e) shkarkimi i ujërave të ndotura urbane e industriale të patrajtuara. 2. Organete administrative dhe menaxhim të burimeve ujore, në bashkëpunim me organet përgjegjëse të rregullimit të planifikimit të territorit, me qëllim sigurimin dhe mirëmbajtjen e bregut, kanë të drejtë të kufizojnë ose të ndalojnë shfrytëzimin e plazhit, të fundit të detit, të dunave, të brigjeve të pjerrëta dhe të çdosipërfaqeje të tjetër që është përcaktuar për mbrojtjen e bregut dhe mirëmbajtjen e tij.)

EFEKTET E DËMSHMETË UJIT

-Përmbytjet...-Tokat përmbytura...-Planifikimi i menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet...

VEPRAT DHE OBJEKTET UJORE

-Ndërtimi...-Kompetencat e organeve të menaxhimit dhe administrimit të burimeve ujore...

SHKARKIMET DHE KANALIZIMET

-Shkarkimet të gjatë...-Sistemi i kanalizimeve të ujërave të ndotura...-Sistemi individual dhe kolektiv i kanalizimeve...-Implantet e trajtimit të ujërave të ndotura...

LEJET DHE AUTORIZIMET PËR SHKARKIMET E UJËRAVE TË NDOTURA

-Dispozitatë për bashkëtapërleje dhe autorizime...-Lejet administrative...-Refuzimi i lejeve dhe autorizimeve...-Ndryshimi i lejeve...-Ndërrprerja e veprimtarive të shkarkimit të ujërave të ndotura...-Pagesat për shpenzimet administrative...

SERVITUTET

-Servitutet...-Veprimtaritë në brigje (Në tokat, pronë private dhe shtetërore, përbri brigjeve të lumenjve, përrenjve, kanaleve, liqeneve, pellgjeve, rezervuarëve, lagunave bregdetare dhe

deteve duhet, detyrimisht, të lihet: a)një sipërfaqe toke e lirë përpërdorimpublik, me gjerësi nga 5 derinë 100 metra nga këto brigje, sipas përkufizimit të bërë në këtë ligj. Gjerësia e saj mund të shtrihet më tej në afërsi të grykës së lumenjve, në rrethinate ngushta të rezervuarëve ose kurkushtet topografike dhe hidrologjike të lumenjve, liqeneve ose rezervuarëve bëjnë të nevojshme përsigurimin e njerëzve dhe të pasurisë. Veprimtaritë në këto zonapërcaktohen me akte të Këshillit Kombëtar të Ujit; b)një sipërfaqe toke e lirë për zhvillimin e veprimtarive që përcaktohen nga Këshilli Kombëtar i Ujit, me gjerësi nga 100m deri në 200m.)...

MONITORIMI

-Monitorimi i statusit të ujërave të brendshme detare, sipërfaqësore, nëntokësore dhe zonave të mbrojtura...-Monitorimi dhe menaxhimi i të dhënave...-Monitorimi i trupave ujorë të përcaktuar për prodhimin e ujë të pijshëm...

KADASTRA KOMBËTARE E BURIMEVE UJORE DHE REGJISTRI KOMBËTARI AUTORIZIMEVE, LEJEVE E KONCESIONEVE PËR PËRDORIMIN E BURIMEVE UJORE

-Kadastri Kombëtar i Burimeve Ujore...-Funksionet e Kadastrës Kombëtare të Burimeve Ujore...-Regjistri Kombëtar i autorizimeve, lejeve e koncesioneve për përdorimin e burimeve ujore...

INFORMIMI I PUBLIKUT DHE KONSULTIMI

- Edrejtapërtë marrë dhe përtë përdorin informacionin për burimet ujore...

DISPOZITAT FINANCIARE

- Tarifat për përdorimin e ujë...-Shpenzimet administrative...-Mbledhja e tarifave dhe pagesave për shpenzimet administrative...-Organet përgjegjëse për zbatimin e ligjit...

KUNDËRVAJTJET ADMINISTRATIVE.

13.Ligji “Për mbrojtjen e liqeneve ndërkufitare” nr.9103, datë 10.7.2003, të ndryshuar (Flet.Zyrtare nr.65, Faqe:65).

Qëllimi: Ky ligj synon mbrojtjen mjedisore të liqeneve ndërkufitare në gjendjen e tyre natyrore, garantimin e kushteve të përshtatshme për zhvillimin e jetës dhe të ekosistemeve në to, duke nxitur zhvillimin e veprimtarive të dobishme, në përputhje me kërkesat parimit të zhvillimit të qëndrueshëm dhe duke ndaluar veprimtaritë që i rrezikojnë.

Fusha e veprimt: Ky ligj zbatohet për liqenet ndërkufitare dhe pellgun e tyre ujëmbledhës si: a) përpjesën shqiptare të Liqenit të Shkodrës; b) përpjesën shqiptare të Liqenit të Ohrit; c) përpjesën shqiptare të liqeneve të Prespës.

Ç’FARË PËRMBAN LIGJI?

MBROJTJA E LIQENEVE NDËRKUFITARE

-Mbrojtja...Përmbrojtjen e gjendjes natyrore të liqeneve ndërkufitare veprojnë të gjitha aktet ligjore e nënligjore, që mbrojnë mjedisin në Republikën e Shqipërisë, si dhe konventat, protokollat, marrëveshjet ndërkombëtare në të cilat Republika e Shqipërisë është palë.

-Detyrat e organeve shtetërore...Ministria e Mjedisit, në bashkëpunim me organet shtetërore përkatëse, qendrore e vendore dhe me autoritetet e ujë, secili në linjën e vet, organizojnë punën për mbrojtjen mjedisore të liqeneve ndërkufitare, kontrollojnë zbatimin e kërkesave të

këtijligji....-Mbrojtjaligjore...Si ekosisteme unikale, me vlera ndërkombëtare, liqenetndërkufitare me pellgjete tyre ujëmbledhëse, merren në mbrojtje të veçantë nga shteti, duke u shpallur zona të mbrojtura, mbështetur në ligjet "Përzonat e mbrojtura", "Për rezervatujore", si dhenë konventat mjedisore...

-Elementete mbrojtjes. a) zbatimitme rreptësi tëkuadritligjorperkatës; b)zbatimit tëmetodave shkencore,teknike eteknologjike,kimike,biologjike, statistikore, që sigurojnë cilësinë dhe sasinë e treguesve natyroretëujërave për mbrojtjen dhe nxitjen e mbijetesës së larmisëbiologjike; c)hartimitdhe zbatimit të planeve tëmenaxhimit, duke përfshirë gjithë përbërësimjedisore tëzonës dhe veprimtaritë që do të ushtrohen, sinë ujëra, peshkim, pyje, bujqësi,turizëm, komunikacion e industri; ç)hartimitdhe zbatimit të programeve konkrete tëmonitorimit; d)zbatimitme rreptësi tëkërkesavetë parimit të zhvillimit të qëndrueshëm; dh) sigurimitdhe përdorimit të frytshëmtë mjeteve financiare.

-Administrata e liqeneve,...krijohen administratat e liqeneve,në varësi të qarqeve përkatëse.... Përbërja, funksionet, përgjegjësitë dhe detyrat e administratës së liqenit përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave...-Kudri nënligjor...Administrata e liqenit harton rregulloreteveçanta,të nevojshme për administrimin dhe mbrojtjen e pellgut ujëmbledhës dhe ia i paraqet atë për miratim këshillit të qarkut përkatës.

-Prona. (Pjesa shqiptare ujore e liqeneve ndërkufitare është prone publike e paluajtshme dhe e patjetërsueshme. Pronat e paluajtshme private, si toka bujqësore, toka të pafrytshme, troje, livadhe, kullota, pyje etoka pyjore, që përfshihen në pellgun ujëmbledhës të liqenit, mbeten të tilla edhe pas shpalljes së tij zonë e mbrojtur. Pronarët e tyre gëzojnë të gjithatë drejtat që u jep Kushtetuta dhe legjislacioni përkatës.)

PËRDORIMIDHE SHFRYTËZIMI

-Zbatimi i kërkesave të zhvillimit të qëndrueshëm...Në zbatimet e kërkesave të zhvillimit të qëndrueshëm në liqenetndërkufitare, në brigjet dhe pellgjete të ujëmbledhëse, personat fizikë dhe juridikë, publike e private, vendas ose tehuaj, ushtrojnë veprimtari ekonomike, tregtare, turistike, shoqërore, sportive, kërkimore-shkencore, me kusht që të jenë në pajtim me statusin e mbrojtjes së pellgut dhe të mos rrezikojnë biodiversitetin e tij.

-Përdorimi i ujërave të liqeneve...1. Uji i liqeneve ndërkufitare mund të përdoret vetëm në mënyrë të kontrolluar dhe në kufijtë e përcaktuar shkencore, pa dëmtonat natyrore dhe balancat biologjike dhe ekologjike të tyre. 2. Qëllimet e përdorimit, sasitë dhe regjimi i përdorimit të ujërave të liqeneve, për çdo rast konkret, respektojnë marrëveshjet me shtetet kufitare për problemet e liqeneve.

-Veprimtaritë kërkimore-shkencore...-Veprime të ndaluara...1. Në liqenetndërkufitare dhe pellgjete të ujëmbledhëse janë të ndaluara: a)hedhjet ose depozitimete të lëndëve dhe të mbetjeve të rrezikshme; b) shkarkimet e ujërave të ndotura etë patrajtura urbane, industriale, bujqësore dhe të çdo veprimtarie tërëzore;c) depozitimete dhe hedhjet e mbetjeve të çdolloji; ç)ndërtimiefunksionimipranë tyre i venddepozitimeteve të mbetjeve dhe i dambave të minierave e degëve të industrisë për punues; d) betonimet në breg, që ndërpresin komunikimet shumëfish të ndërmjetutit dhe tokës; dh)ndërtimi i godinave, i instalimeve dhe i çdo formacioni inxhinierik në breg dhe brenda zonës së ndaluar për ndërtim; e) marrja e rërës, e zhavorreve dhe e çdo materiali tjetër të brigjeve dhe të cekëtinave të liqeneve, siç përcaktohet në ligjin "Për rezervatujore", i ndryshuar; ë) çelja e guroreve, ndërtimi i furrave të gëlqerës,

instalimii impianteve të asfalto-betonit pranë zonave urbane dhe në vende që dëmtojnë peizazhin e zonës; f) shfrytëzimi i ujit të liqeneve pa leje dhe jashtë kushteve tëвена në licencë; g) prerja e pakontrolluar e relievit dhe e pyjeve; gj) shfrytëzimi i pakriterit të kullotave dhe djegia të tyre; h) ushtrimi i peshkimit dhe i gjuetisë jashtë sezoneve të kalendarit të përkatës dhe me metoda, mënyra dhe mjete të ndaluara me ligj; i) mbledhja e bimëve mjekësore, tanifere dhe eterovajore me mënyra, metoda të ndaluara; j) mbledhja e kërmijve, bretkosave, breshkave, reptilëve me mënyra, metoda të ndaluara; k) kapja, përqëllimi i tregutit, e peshqve, e kafshëve dhe e shpendëve të rrallë dhe të rrezikuara; l) futja në liqen dhe në zonën ujëmbledhëse gjallesave (peshq, kafshë, shpendë, bimë) të popullatave të vendase.

2. Këshilli i Ministrave, me propozimin e Ministrisë të Mjedisit, miraton ndalimin e ushtrimit të veprimeve të tjera në liqen të ndërkufitare, të cilat diktohen në të ardhmen nga praktika.)

LEJA MJEDISORE

-Leja mjedisore... Veprimtaritë në liqen të ndërkufitare, përfshi edhe punimet dhe dërtimore, turistike, sportive, hortikulturën, akuakulturën dhe hidrometeorologjike, mund të ushtrohen vetëm pasi të jenë pajisur me leje mjedisore dhe të përmbushin kushtet e përcaktuara nga Ministria e Mjedisit, Autoriteti i Ujit, KKT....

MONITORIMI DHE MENAXHIMI

-Monitorimi...-Inventarizimi...-Skedimi...-Menaxhimi (Administrimi i liqeneve të ndërkufitare kryhet në bazë të planeve të menaxhimit që hartohen nga Ministria e Mjedisit, në bashkëpunim me ministrinë të përkatëse, me organet e qeverisjes vendore, institutet e kërkimit shkencor dhe organizatat joqeveritare mjedisore.)

KONTROLI

-Kontrolli....2. Veprimtaritë ekonomike, tregtare, turistike, shoqërore, sportive, që ushtrohen në liqene, në brigjet e tyre dhe në zonat ujëmbledhëse, kontrollohen në mënyrë të përgjithshme, për të hetuar ndikimet negative në mjedis dhe në mënyrë të posaçme për të vlerësuar respektimin e kërkesave që u janë fiksuar në lejet mjedisore dhe në licencat të përkatëse, të marra sipas legjislacionit në fuqi.

SANKSIONET.

14. Ligji “Për turizmin”, nr.93, datë 27.7.2015, të ndryshuar (Flet. Zyrtare nr.164, Faqe:164).

Qëllimi: Qëllimi i këtij ligji është të promovojë shqipërinë si destinacion turistik tërheqës për vizitorë vendas dhe të huaj, duke mbështetur zhvillimin e një turizmi të qëndrueshëm, duke siguruar që ofruesit e shërbimeve turistike të përmbushin kërkesat e turistëve, në një mjedis të shëndetshëm dhe të sigurt, dhe duke respektuar nevojat e komuniteteve pritëse të sotme dhe të brezave të ardhshëm.

Objekti: 1. Rregullimi i marrëdhënieve ndërmjet institucioneve publike dhe subjekteve private, personave fizikë dhe juridikë, vendas apo të huaj, që ushtrojnë veprimtari turistike dhe përcaktimi i të drejtave dhe detyrimeve të subjekteve pjesëmarrëse në këto veprimtari, në përputhje me standardet e përcaktuara në këtë ligj, si dhe çështje të tjera që lidhen me fushën e turizmit. 2. Rregullimi i marrëdhënieve të bashkëpunimit dhe të ndërveprimit të organeve të qeverisjes qendrore me ato të qeverisjes vendore në fushën e turizmit. 3. Përcaktimi i rregullave për bashkërendimin e punës dhe bashkëveprimin e institucioneve përgjegjëse në fushën e turizmit, me qëllim zhvillimin e industrisë së turizmit sipas rregullave dhe standardeve të përcaktuara në këtë ligj dhe në

legjislacionin në fuqi. 4. Rregullimi i marrëdhënieve ndërmjet institucioneve shtetërore dhe investitorëve potencialë, bazuar në interesin publik për zhvillimin e turizmit.

Ç'FARË PËRMBAN LIGJI?

PARIMET E ZHVILLIMIT TË QËNDRUESHËM TË TURIZMIT DHE INVESTIMET NË ZHVILLIMIN E TIJ

-Parimet kryesore të zhvillimit të qëndrueshëm të turizmit...Turizmi dhe veprimtaritë e tjera të lidhura me të mbështeten në parimet e zhvillimit të qëndrueshëm. Këto parime kanë të bëjnë me aspektet ekonomike, mjedisore e social-kulturore dhe kërkojnë vendosjen e një ekuilibri të drejtë ndërmjet këtyre tri dimensioneve, për të siguruar qëndrueshmërinë e zhvillimit afatgjatë...-Investimet në zhvillimin e turizmit dhe interesi publik...

-Organet përgjegjëse në fushën e turizmit...a) ministria përgjegjëse për turizmin; b) Komiteti Këshillimor i Sektorit Privat të Turizmit; c) Agjencia Kombëtare e Turizmit; ç) Agjencia Kombëtare e Bregdetit; d) degët territoriale të turizmit; dh) inspektorati që mbulon fushën e turizmit; e) njësitë e qeverisjes vendore; ë) komisioni i standardizimit të veprimtarive turistike.

-Detyrat e Ministria përgjegjëse për turizmin...-Dega territoriale e shërbimit të turizmit... një strukturë administrative e ministrisë përgjegjëse për turizmin....Mënyra e organizimit dhe funksionimit të degës territoriale të shërbimit të turizmit miratohet me urdhër të ministrit përgjegjës për turizmin...-Komiteti Këshillimor i Sektorit Privat të Turizmit (KKSPT)....krijohet si një organ këshillimor për sektorin e turizmit.

-Agjencia Kombëtare e Turizmit (AKT)...në varësi të ministrit përgjegjës për turizmin, që ka për qëllim promovimin e turizmit shqiptar, brenda dhe jashtë vendit....Struktura dhe organika e AKT-së miratohen me urdhër të Kryeministrit...Drejtori i Përgjithshëm i AKT-së drejton veprimtarinë e përditshme të saj...

-Funksionet dhe kompetencat e Agjencisë Kombëtare të Turizmit...në varësi të ministrit përgjegjës për turizmin, që ka për qëllim mbrojtjen dhe ndjekjen e zhvillimit të zonës bregdetare shqiptare....Struktura dhe organika e AKB-së miratohen me urdhër të Kryeministrit.

-Inspektorati në fushën e turizmit...Inspektorati funksionon sipas këtij ligji dhe ligjit “Për inspektimin në Republikën e Shqipërisë”.

-Funksionet dhe kompetencat e Inspektoratit...

-Komisioni i standardizimit të veprimtarive turistike...Për certifikimin e veprimtarive turistike, për dhënien dhe revokimin e certifikatave përkatëse ngrihet komisioni i standardizimit të veprimtarive turistike, pranë ministrisë përgjegjëse për turizmin....Mënyra e organizimit, e funksionimit dhe përbërja e komisionit të standardizimit të veprimtarive turistike përcaktohet me rregullore të miratuar me urdhër të ministrit përgjegjës për turizmin....

- Njësitë e qeverisjes vendore, detyrat dhe përgjegjësitë në fushën e turizmit...

-Komiteti rajonal i zhvillimit të turizmit...Me qëllim bashkërendimin e punës ndërmjet institucioneve të qeverisjes qendrore dhe njërive të qeverisjes vendore, për çështjet e turizmit, pranë çdo prefekturë krijohen komitetet rajonale të zhvillimit të turizmit, nën drejtimin e prefektit të qarkut. Në përbërje të këtyre komiteteve janë përfaqësues të njërive të qeverisjes vendore, përfaqësues të qarkut, përfaqësues të shoqatave lokale në fushën e turizmit, institucioneve arsimore dhe edukuese për turizmin dhe përfaqësues të ministrisë përgjegjëse për turizmin.

PLANIFIKIMI I ZHVILLIMIT TË TURIZMIT

-Parimet e planifikimit të zhvillimit të turizmit...-Klasifikimi i burimeve turistike...-Regjistri

Kombëtar i Burimeve Turistike...-Përgjegjësia për administrimin e burimeve turistike... Mbështetja për zhvillimin e turizmit...-Përgatitja e planit kombëtar sektorial të turizmit...

-Përmbajtja e planit kombëtar sektorial të turizmit...

-Caktimi i zonave me përparësi zhvillimin e turizmit...Këshilli Kombëtar i Territorit miraton zonat me përparësi zhvillimin e turizmit, si zona të rëndësishme kombëtare, në përputhje me planin e përgjithshëm kombëtar dhe planin kombëtar sektorial të turizmit...

-Mbrojtja, ruajtja, përdorimi dhe zhvillimi i burimeve natyrore turistike...1. Me qëllim mbrojtjen, ruajtjen, përdorimin dhe zhvillimin me efikasitet të burimeve natyrore turistike, zhvillimi dhe operimi i një sipërmarrjeje turistike, si hotel, kompleks turistik dhe struktura të tjera akomoduese, në zonat me përparësi zhvillimin e turizmit, bëhet në përputhje me planin kombëtar sektorial të turizmit, kategoritë e klasifikimit dhe të planeve të menaxhimit të rrjetit të zonave të mbrojtura dhe me parashikimet ligjore në fuqi për planifikimin dhe zhvillimin e territorit dhe duke iu referuar dokumenteve të planifikimit....2. Zhvillimi dhe operimi i një sipërmarrjeje turistike, si hotel, kompleks turistik dhe struktura të tjera akomoduese, në zonat me përparësi zhvillimin e turizmit, bazuar në interesin e përgjithshëm publik, mund të bëhet edhe në pronat shtetërore, me kusht që këto struktura, ndërtime, mjedise e shërbime ndihmëse të mos dëmtojnë parametrat natyrorë dhe kulturorë të këtyre zonave dhe të mos rrezikojë aktivitetin turistik, e të jenë në përputhje me planin kombëtar sektorial të turizmit....3. Shfrytëzimi i burimeve natyrore si det, liqen, lumë apo brigjet e tyre duhet të bëhet në mënyrë të tillë që të mos dëmtojë apo shkatërrojë, në asnjë rast, karakteristikat e tyre dhe territorin buzë tyre.

-Plani i zonave me përparësi zhvillimin e turizmit...

MBËSHTETJA FINANCIARE E PROJEKTEVE NË FUSHËN E TURIZMIT

-Mbështetja financiare për projektet në fushën e turizmit...Kompetencat e Komisionit të Përzgjedhjes së Projekteve...

INVESTIMET NË TURIZËM

-Format e partneritetit...Pasuritë e paluajtshme shtetërore në zonat me përparësi zhvillimin e turizmit...Vënia në dispozicion e pasurive të paluajtshme shtetërore...Marrëveshja me investitorin...Portet turistike...Të drejtat dhe detyrimet e investitorit në zonat me përparësi zhvillimin e turizmit...Shfuqizimi i vënies në dispozicion...Përdorimi i bregut...Zonat ku nuk ka përfunduar regjistrimi fillestar...Investimet jashtë zonave me përparësi zhvillimin e turizmit...

STRUKTURAT AKOMODUESE

-Kategoritë e strukturave akomoduese... a) “Bujtinë”; b) “Fjetinë” (Hostel); c) “Kamping”; ç) “Hotel”; d) “Motel”; dh) “Resort”; e) “Qendër kurative”; ë) “Fjetje dhe mëngjes” (B&B).

-Kriteret e ndërtimit të strukturave akomoduese...Këshilli i Ministrave, me propozim të ministrisë përgjegjëse për turizmin, miraton rregulloren përkatëse për kushtet dhe kriteret për projektimin dhe ndërtimin e strukturave akomoduese.

-Klasifikimi i strukturave akomoduese...Ndërprerja e ushtrimit të veprimtarisë së strukturës akomoduese..

AGJENCITË E UDHËTIMIT DHE OPERATORËT TURISTIKË

-Agjencia e udhëtimit...Licencimi dhe rregullat për ushtrimin veprimtarisë së agjencisë së udhëtimit...Ndërprerja e ushtrimit të veprimtarisë së agjencisë së udhëtimit...Operatori turistik... Licencimi dhe rregullat për ushtrimin e veprimtarisë së operatorëve turistikë... Ndërprerja e ushtrimit të veprimtarisë së operatorit turistik...Regjistrimi i udhëtimeve...Të dhënat bazë të kontratës me konsumatorin...Garancitë e operatorëve turistikë...

UDHËRRËFYESI TURISTIK

-Kategoritë e udhërrëfyesit turistik në Republikën e Shqipërisë...a) udhërrëfyes turistik kombëtar, personi, i cili mund të udhëheqë në të gjithë territorin e Republikës së Shqipërisë; b) udhërrëfyes turistik lokal, personi, i cili mund të udhëheqë vetëm në një zonë të kufizuar; c) udhërrëfyes i specialitetit të veçantë, personi, i cili mund të udhëheqë veprimtari të turizmit të aventurës dhe të interesit të veçantë...-Kriteret për certifikimin e udhërrëfyesit turistik...Kriteret për pajisjen me certifikatë, për ushtrimin e veprimtarisë së udhërrëfyesit turistik, detyrat, përgjegjësitë dhe kodi i etikës së tyre, parashikohen në rregulloren e miratuar me vendim të Këshillit të Ministrave...-Dokumentet identifikues të një udhërrëfyesi turistik...Rinovimi i certifikatës së udhërrëfyesit turistik...Edukimi profesional në vazhdim të udhërrëfyesve turistikë...Udhërrëfyesi turistik i huaj...Udhërrëfyesi turistik i nderit.

TRANSPORTI TURISTIK DHESIPËRMARRJET E TJERA TURISTIKE

-Transporti turistik...Stacionet e plazhit...

STATISTIKAT

-Parimet bazë...Mbledhja dhe përpunimi i të dhënave statistikore...

EDUKIMI NË FUSHËN E TURIZMIT

-Objektivat e edukimit në fushën e turizmit...Edukimi, trajnimi dhe puna kërkimore...

BASHKËPUNIMI NDËRKOMBËTAR

-Përmbytja e bashkëpunimit ndërkombëtar në fushën e turizmit...Marrëdhëniet me organizatat ndërkombëtare të turizmit...

KUNDËRVAJTJET ADMINISTRATIVE.

15. Ligji “Për mbrojtjen e tokës bujqësore” nr.9244, datë 17.6.2004, të ndryshuar(Flet.Zyrtare nr.49, Faqe:49).

Qëllimi: Të përcaktojë parimet, rregullat dhe institucionet për ruajtjen dhe përmirësimin në mënyrë të qëndrueshme të funksioneve që pëmbush toka bujqësore dhe, në veçanti, pjellorinë e saj. -Të harmonizojë të drejtat dhe përfitimet, që rrjedhin nga pronësia mbi tokën bujqësore, me detyrimet dhe përgjegjësitë për mbrojtjen dhe përdorimin e saj të qëndrueshëm. -Të ruajë dhe të rehabilitojë tokën bujqësore nga veprimi i dëmshëm i faktorëve të ndryshëm klimatikë dhe njerëzorë.

Objekti: -Toka bujqësore ("Tokë bujqësore" është sipërfaqja e tokës që si e tillë figuron në regjistrat kadastralë të shtetit, e zënë me bimët e arave, pemishtet, vreshtat dhe ullishtet, kudo ku ndodhet dhe që ka veçori thelbësore të saj pjellorinë); -Të gjitha sipërfaqet, sipas përcaktimit të shkronjave "c", "ç", "d", "dh", "e" dhe "ë" të nenit 11 të ligjit nr.8752, datë 26.3.2001 "Për krijimin dhe funksionimin e strukturave për administrimin dhe mbrojtjen e tokës".

Ç'FARË PËRMBAN LIGJI?

STRUKTURAT SHETËRORE PËR MBROJTJEN E TOKËS BUJQËSORE, DETYRIMET DHE PËRGJEGJËSITË E TYRE

-Ministria e Bujqësisë dhe e Ushqimit...-Komiteti Shtetëror i Mbrojtjes së Tokës...-Këshilli i qarkut...-Komisioni i Mbrojtjes së Tokës...-Kryetari i këshillit të qarkut dhe strukturat e tjera në qark...-Këshilli i komunës ose këshilli i bashkisë. Kryetari i komunës ose kryetari i bashkisë...

PARANDALIMI I DËMTIMIT TË TOKËS BUJQËSORE

-Mbrojtja e tokës bujqësore nga dëmtimet...Pronarët, posedues të tjerë të ligjshëm të tokës,

strukturat shtetërore dhe autoritetet vendimmarrëse, çdo person fizik ose juridik, që me veprimin ose mosveprimin e tyre ushtrojnë në çfarëdo mënyre ndikim mbi tokën, detyrohen ta mbrojnë atë nga dëmtimet dhe rreziqet e mundshme, ta miradministrojnë atë dhe të sigurojnë qëndrueshmërinë e funksioneve që përmbush toka bujqësore.

- Qëndrueshmëria e burimeve të tokës bujqësore sipas kategorizimit,..Ndryshimi i tokës bujqësore në kategori të tjera burimesh, si në tokë urbane, tokë pyjore, pyll, kullotë, livadh dhe tokë e pafrytshme bëhet sipas përcaktimit në ligjin "Për krijimin dhe funksionimin e strukturave për administrimin dhe mbrojtjen e tokës", si dhe akteve nënligjore në zbatim të tij.

-Mbrojtja e tokës bujqësore nga ndërtimet...-Mbrojtja e shtretërve dhe brigjeve të lumenjve...-Zbatimi i një praktike të mirë bujqësore..

-E drejta e shfrytëzimit dhe e përdorimit të tokës bujqësore,..Pronarët dhe poseduesit e tjerë të ligjshëm kanë të drejtë që: a) sipërfaqen e tokës bujqësore ta përdorin dhe ta shfrytëzojnë për kultivimin e bimëve bujqësore, produktet dhe nënproduktet e të cilave nuk ndalohen me dispozita të ligjeve të tjera; b) tokën bujqësore ta përdorin dhe ta shfrytëzojnë deri në thellësi të horizontit aktiv të saj, në pikëtakimin e saj me formacionin amë.

DETYRIME PËR INFORMIMIN E DËMTIMIT TË TOKËS BUJQËSORE DHE REHABILITIMIN E TOKAVE TË DËMTUARA,..pronari i tokës dhe çdo posedues i ligjshëm i tokës bujqësore kanë për detyrë t'i bëjnë të ditur menjëherë autoriteteve të pushtetit vendor çdo dyshim të dëmtimit të tokës bujqësore, ose të dëmtimit të saj.

-Procedura e kontrollit të dëmtimit të tokës bujqësore...-Mbrojtja e tokës bujqësore nga shkatërrimi...-Zonat e tokave në mbrojtje...-Rehabilitimi i tokave bujqësore të dëmtuara...-Afatet e rehabilitimit të tokës bujqësore...

SANKSIONET DHE KUNDËRVAJTJET ADMINISTRATIVE.

16. Ligji “Për menaxhimin e integruar të mbetjeve”, nr.10 463, datë 22.09.2011, të ndryshuar (Flet.Zyrtare nr.148, Faqe:148).

Qëllimi: Ka për qëllim të mbrojë mjedisin e shëndetin e njeriut dhe të sigurojë menaxhimin e duhur mjedisor të mbetjeve nëpërmjet:

- a) parandalimit e minimizimit të mbetjeve ose pakësimit të ndikimeve negative nga krijimi dhe menaxhimi i integruar i mbetjeve;
- b) përmirësimit të efikasitetit të përdorimit të tyre;
- c) pakësimit të ndikimeve negative të përgjithshme nga përdorimi i burimeve.

Objekti: 1. Dispozitat e këtij ligji zbatohen për menaxhimin e mbetjeve në territorin e Republikës së Shqipërisë.2. Ky ligj përcakton rregullat e përgjithshme për menaxhimin e integruar të mbetjeve, përfshirë parandalimin ose pakësimin e ndikimeve negative nga krijimi dhe menaxhimi i tyre, përmes pakësimit të përdorimit të burimeve dhe përmirësimit të efikasitetit të këtij përdorimi.

Ç’FARË PËRMBAN LIGJI?

PËRJASHTIME: Përfshihen nga objekti i këtij ligji fushat e mëposhtme, të cilat rregullohen me legjislacion të veçantë:

- a) shkarkimet e gazta në atmosferë;b) tokat in situ, që përfshijnë tokat e ndotura të pagërmuara dhe ndërtesat që janë të lidhura në mënyrë të përhershme me tokën (ndërtesat e

përhershme, jo ato provizore);c) tokat që nuk janë të ndotura dhe materialet e tjera natyrore, të gërmuara si pasojë e veprimtarive të ndërtimit, në rastet kur është e sigurt që materiali do të përdoret për qëllime ndërtimi në gjendjen e tij natyrore në territorin nga ku është gërmuar;
ç) mbetjet radioaktive;d) lëndët shpërthyesë të zbërthyer/të demontuara;dh) lëndët fekale, në rast se nuk përmenden në shkronjën “b” të këtij neni, kashta dhe materiale të tjera natyrore, bujqësore ose pyjore jo të rrezikshme, që përdoren në bujqësi, pylltari ose për prodhimin e energjisë nga biomasa, përmes procesesh ose metodash që nuk dëmtojnë mjedisin dhe nuk vënë në rrezik shëndetin e njeriut;e) ujërat, nënproduktet e mbetjet, në rastet kur trajtohen nga ligje të tjera si:i) ujërat e përdorura;ii) nënproduktet shtazore dhe produktet e përpunuara, përveç atyre që destinohen për incinerim, për në lëndfill ose për përdorim në një impiant kompostimi ose biogazi;iii) skeletet e kafshëve të ngordhura, përjashtuar rastet kur janë therur në thertore apo janë vrarë për të eliminuar sëmundjet epizotike;iv) mbetjet që dalin nga kërkimi, nxjerrja, trajtimi dhe magazinimi i burimeve minerare dhe punimet në gurore;ë) sedimentet që rikthehen në ujërat sipërfaqësore për qëllime të menaxhimit të ujërave dhe rrugëkalimeve ujore, për parandalimin ose zbutjen e efekteve të përmytyjeve dhe thatësirave ose për bonifikimin e tokave, nëse provohet që këto sedimente janë të parrezikshme.

-Mbrotjtja e shëndetit të njeriut dhe mjedisit...-Përparësitë e menaxhimit të integruar të mbetjeve:...a) parandalimin e mbetjeve;b) përgatitjen për ripërdorim;c) riciklimin;ç) rikuperime të tjera;d) asgjësimin. **-Nënproduktet..**Një substancë ose objekt, që përftohet gjatë një procesi prodhimi, qëllimi parësor i të cilit nuk është prodhimi i kësaj substance apo i këtij objekti, për qëllime të këtij ligji, mund të konsiderohet sikur nuk është mbetje, por nënprodukt, vetëm në qoftë se plotëson kushtet e mëposhtme:a) përdorimi i mëtejshëm i kësaj substance ose objekti është i sigurtuar;b) substanca ose objekti mund të përdoret drejtpërdrejt pa iu nënshtruar ndonjë përpunimi të mëtejshëm përtej praktikave industriale normale;c) substanca ose objekti prodhohet si pjesë përbërëse e procesit të prodhimit;ç) përdorimi i mëtejshëm i kësaj substance ose objekti i plotëson standardet teknike përkatëse të produktit për mbrojtjen e mjedisit dhe të shëndetit të njeriut, lidhur me atë përdorim dhe nuk sjell ndikime të përgjithshme negative për mjedisin ose për shëndetin e njeriut në përgjithësi;d) përdorimi i mëtejshëm i kësaj substance ose këtij objekti është i ligjshëm...**-Fundi i statusit mbetje...-Katalogu i mbetjeve:..**Në katalogun e mbetjeve jepet lista e mbetjeve, sipas origjinës dhe përbërjes së tyre dhe, aty ku është e nevojshme, edhe sipas vlerave kufi të përqendrimit të substancave të rrezikshme. Në këtë katalog përfshihen edhe mbetjet e rrezikshme. Katalogu i mbetjeve është detyrues për përcaktimin e mbetjeve që duhen konsideruar si të rrezikshme.Ndalohet hollimi apo përzjerja e mbetjeve të rrezikshme me mbetje të tjera, me qëllim uljen e përqendrimeve fillestare të substancave të rrezikshme në një nivel më të ulët se vlera kufi, që i përkufizon mbetjet si të rrezikshme, me qëllim riklasifikimin e tyre si mbetje jo të rrezikshme....

- PLANET E MENAXHIMIT TË INTEGRUAR TË MBETJEVE...Plani Kombëtar i Menaxhimit të Integruar të Mbetjeve...hartohet në përputhje me objektivat dhe parimet e mbrojtjes së mjedisit, të përcaktuara në ligjin ligji nr. 10 431, datë 9.6.2011 “Për mbrojtjen e mjedisit”, dhe në përputhje me kërkesat e tjera të këtij ligji.Plani...duhet të përmbajë:a) të paktën informacionin e përcaktuar në shtojcën 4, pjesa A, si dhe mund të përmbajë edhe informacionin e përcaktuar në shtojcën 4, pjesa B, bashkëlidhur këtij ligji;
b) masat specifike që do të merren për të arritur objektivat e përcaktuar, në përputhje me këtë ligj;c) masat specifike për menaxhimin e ambalazheve dhe të mbetjeve të tyre;ç) masat specifike për menaxhimin e mbetjeve të biodegradueshme, në veçanti masat për pakësimin e mbetjeve të tilla që shkojnë në lëndfill...**-Procedurat për hartimin dhe miratimin e Planit Kombëtar të Menaxhimit të Integruar të Mbetjeve. -Planet rajonale dhe vendore të**

menaxhimit të integruar të mbetjeve...Çdo qark harton planin rajonal të menaxhimit të integruar të mbetjeve për territorin që ka nën juridiksion, në përputhje me Planin Kombëtar të Menaxhimit të Integruar të Mbetjeve...Çdo njësi e qeverisjes vendore apo grup njësisht të qeverisjes vendore harton planin vendor të menaxhimit të integruar të mbetjeve për territorin që ka nën juridiksion, në përputhje me planin kombëtar dhe planin rajonal të menaxhimit të integruar të mbetjeve...Çdo njësi e qeverisjes vendore apo grup njësisht të qeverisjes vendore përcakton rregulloren për kontrollin e menaxhimit të rrymave specifike të mbetjeve, që gjenerohen në territorin e vet, përfshirë letrën dhe kartonin, ambalazhet prej qelqi, metali e plastike të pijeve dhe ushqimeve, ose masën e gjelbër nga parqet a kopshtet e shtëpive. Këto rregulla mund të jenë më strikte sesa qëllimet dhe kërkesat e përcaktuara në Planin Kombëtar të Menaxhimit të Integruar të Mbetjeve. Këto rregullore miratohen nga këshilli i qarkut....-**Procedurat për hartimin dhe miratimin e planeve rajonale dhe vendore të menaxhimit të integruar të mbetjeve...**

-Programet për parandalimin e krijimit të mbetjeve...-Komiteti i Menaxhimit të Integruar të Mbetjeve...Për të bashkërenduar detyrat e ministrive për menaxhim të integruar mjedisor të mbetjeve, krijohet Komiteti i Menaxhimit të Integruar të Mbetjeve, si organizëm ndërmisor, në nivel zëvendësministrash. Këshilli i Ministrave, me propozimin e ministrit, miraton përbërjen dhe mënyrën e organizimit dhe të funksionimit të tij....

-KËRKESA TË PËRGJITHSHME...-Përgjegjësitë e zgjeruara të prodhuesit...Këshilli i Ministrave, me propozimin e ministrit, miraton masat e nevojshme që çdo person juridik a fizik, i cili zhvillon, prodhon, përpunon, trajton, shet ose importon produkte (prodhuesi i produktit) mbi baza profesionale, të mbajë përgjegjësitë e zgjeruara të prodhuesit....-

Rikuperimi i mbetjeve...Mbetjet grumbullohen në mënyrë të diferencuar për të lehtësuar ose për të përmirësuar rikuperimin e tyre, në rastet kur një gjë e tillë është praktikisht e mundshme nga ana teknike, mjedisore dhe ekonomike...**-Ripërdorimi dhe riciklimi i mbetjeve...**Mbetjet grumbullohen në mënyrë të diferencuar, për të lehtësuar ose për të përmirësuar cilësinë e riciklimit në të gjitha rastet, kur një gjë e tillë është praktikisht e mundshme nga ana teknike, mjedisore dhe ekonomike dhe kur kjo ndihmon që të plotësohen standardet e cilësisë për sektorët përkatës të riciklimit....-**Asgjësimi i mbetjeve...**Mbetjet, që nuk rikuperohen sipas kërkesës së nenit 17 të këtij ligji, u nënshtrohen operacioneve të sigurta të asgjësimit, në përputhje me këtë ligj...**-Kostot e menaxhimit të integruar të mbetjeve...**

- MENAXHIMI I INTEGRUAR I MBETJEVE...-Përgjegjësia për menaxhimin e integruar të mbetjeve...Krijuesi ose zotëruesi fillestar i mbetjeve e kryen trajtimin e tyre vetë ose përmes një tregtari a personi tjetër që kryen operacione trajtimi të mbetjeve, në përputhje me këtë ligj dhe ligjin nr. 10 448 ,datë 14.7.2011 “Për lejet e mjedisit”....Personat fizikë a juridikë, të licencuar, që grumbullojnë ose transportojnë mbetje, dorëzojnë mbetjet e grumbulluara ose të transportuara në impiante trajtimi të përshtatshme që plotësojnë kërkesat e këtij ligji...Të gjitha llojet e mbetjeve jo të rrezikshme, që transferohen në baza profesionale nga një person te një tjetër, shoqërohen me një dokument transferimi. Dokumenti i transferimit është i vlefshëm edhe në formë elektronike...Kryetarët e njësive të qeverisjes vendore janë përgjegjës për menaxhimin dhe administrimin e mbetjeve që krijohen brenda territorit të tyre administrativ, në përputhje me kërkesat e këtij ligji...-**Rrjeti i integruar i impianteve të trajtimit të mbetjeve...**Rrjeti i integruar i impianteve për rikuperimin dhe asgjësimin e mbetjeve të përziera bashkiake nga sektori urban, si dhe të mbetjeve të ngjashme, që grumbullohen nga prodhues të tjerë, krijohet mbi bazën e teknikave më të mira të disponueshme...Këshilli i Ministrave ndalon ose kufizon importin e mbetjeve, që destinohet për incinerim, kur ky operacion klasifikohet si rikuperim dhe vlerësohet se:a) një gjë e tillë është e nevojshme për të mbrojtur rrjetin e impianteve të trajtimit të mbetjeve;b) importe të tilla mundësojnë trajtimin ose asgjësimin e mbetjeve të vendit me mënyra që nuk

përputhen me planet përkatëse të menaxhimit të integruar të mbetjeve...

- **MENAXHIMI I INTEGRUAR I MBETJEVE TË RREZIKSHME...Kontrolli i mbetjeve të rrezikshme...**Krijimi, grumbullimi, transporti, magazinimi dhe trajtimi i mbetjeve të rrezikshme kryhen vetëm në kushte që sigurojnë mbrojtjen e mjedisit dhe shëndetit të njeriut, në përputhje me këtë ligj. Këto kushte përfshijnë masat që sigurojnë gjurmueshmërinë e mbetjeve që nga krijimi deri në destinacionin përfundimtar të tyre, si dhe kontrollin e mbetjeve të rrezikshme, me qëllim plotësimin e kërkesave të këtij ligji...Leja e mjedisit për personat fizikë a juridikë, që krijojnë, grumbullojnë, transportojnë, magazinonjë apo trajtojnë mbetje të rrezikshme, përcakton kushtet që duhen përmbushur për të siguruarzbatimin e pikës 1 të këtij neni dhe përfshihet në kategorinë III.1 të shtojcës bashkëlidhur ligjit nr. 10 081, datë 23.2.2009 “Për licencat, autorizimet dhe lejet në Republikën e Shqipërisë”...Transporti i mbetjeve të rrezikshme bëhet vetëm me mjete që:a) janë të përshtatshme për tipin dhe sasinë e mbetjeve të rrezikshme që transportohen;b) janë në përputhje me standardet rrugore;c) plotësojnë të gjitha kërkesat përkatëse të ADR-së;ç) janë regjistruar paraprakisht për këtë qëllim në Agjencinë Kombëtare të Mjedisit...**Përzierja e mbetjeve të rrezikshme...Etiketimi i mbetjeve të rrezikshme...Dorëzimi i mbetjeve të rrezikshme...**Mbetjet e rrezikshme, që dorëzohen nga një person fizik a juridik te një tjetër, shoqërohen me dokument dorëzimi, i cili është i vlefshëm edhe në formë elektronike...**Vajrat e përdorura...**Vajrat e përdorura grumbullohen në mënyrë të diferencuar, kur një gjë e tillë është teknikisht e mundur...

- **RRYMAT SPECIFIKE TË MBETJEVE...Mbetjet bio...**Agjencia Kombëtare e Mjedisit dhe njësitë e qeverisjes vendore, brenda kompetencave të tyre, nxisin:

a) grumbullimin e diferencuar të mbetjeve bio për qëllime kompostimi dhe digjestimi; b) trajtimin e mbetjeve bio në mënyrë që të arrihet një nivel i lartë i mbrojtjes së mjedisit; c) përdorimin e materialeve të prodhuara nga mbetjet bio që janë të sigurta për mjedisin....**Ambalazhet dhe mbetjet e tyre...Ndotësit organikë të qëndrueshëm...Bateritë dhe akumulatorët...Automjetet në fund të jetës...Mbetjet e pajisjeve elektrike dhe elektronike...Llumrat e ujërave të zeza...Mbetjet spitalore...Mbetjet inerte...Mbetjet e industrisë nxjerrëse...Mbetjet e industrisë së dioksidit të titanit...Mbetjet nga anijet dhe tepricat nga ngarkesat...Mbetjet nga gomat e përdorura...Rryma të tjera mbetjesh...**

- **LENDFILLET E MBETJEVE...Kategoritë e lendfilleve:**a) lendfille për mbetjet e rrezikshme;b) lendfille për mbetjet jo të rrezikshme;c) lendfille për mbetjet inerte....Mbetjet çohen në lendfill vetëm nëse i janë nënshtruar trajtimit...**Mbetjet e përjashtuara nga lendfillet...**Nuk pranohen në lendfill:a) mbetjet e lëngshme;b) mbetjet që, në kushtet e lendfillit, janë shpërthyes, gërryese, oksiduese, të djegshme ose shumë të djegshme, siç përcaktohen në shtojcën 3 bashkëlidhur këtij ligji;c) mbetjet spitalore dhe mbetjet e tjera të klinikave që krijohen nga qendrat mjekësore ose veterinare, që janë infektuese, siç përcaktohen në shtojcën 3 bashkëlidhur këtij ligji;ç) mbetjet e rrezikshme farmaceutike, të cilat janë të ndezshme, gërryese, toksike dhe reaktive;d) mbetjet e substancave kimike që krijohen nga veprimtaritë e kërkim-zhvillimit apo mësimdhënies në shkolla që nuk janë të identifikuar dhe/ose janë të reja dhe efektet e tyre mbi njeriun dhe/ose mjedisin janë të panjohura (p.sh. mbetjet nga laboratorët etj.);dh) të gjitha gomat e përdorura, me përjashtim të gomave të përdorura si material inxhinierik, të gomave të biçikletave dhe të gomave me diametër të jashtëm mbi 1 400 mm, duke filluar nga 1 janari 2013;e) gomat e përdorura të grira, me përjashtim të gomave të biçikletave dhe të gomave me diametër të jashtëm mbi 1 400 mm, duke filluar nga 1 janari 2016;ë) bateritë dhe akumulatorët industrialë dhe automotivë;f) çdo lloj tjetër mbetjesh që nuk plotëson kriteret e pranimit, të përcaktuara në përputhje me pikën 6 të nenit 43 të këtij ligji...**Operacionet e lendfilleve...Garancitë financiare...**

- **INCINERIMI I MBETJEVE...**Rregullat për incinerimin e mbetjeve, përfshirë:a)

specifikimin e kërkesave për incineratorët dhe bashkincineratorët e mbetjeve;b) procedurat e pranimit të mbetjeve në incineratorë dhe bashkincineratorë;c) kushtet operationale të tyre; ç) procedurat e kontrollit dhe të monitorimit të tyre;d) procedurat e mbylljes dhe të kujdesit të mëtejshëm;dh) kërkesa të tjera që duhen plotësuar kur kërkohet leje mjedisi;e) kushte të tjera që duhen përfshirë në një leje mjedisi...

- IMPORTI DHE EKSPORTI I MBETJEVE...Ndalimi i importeve dhe kalimeve transit të mbetjeve...Ndalohet në të gjitha rastet importimi i mbetjeve të rrezikshme në Republikën e Shqipërisë....në të gjitha rastet kalimi transit ndërkufitar i mbetjeve të rrezikshme në Republikën e Shqipërisë....importi i mbetjeve jo të rrezikshme për qëllim ruajtjeje ose asgjësimi në Republikën e Shqipërisë...**Importi i mbetjeve jo të rrezikshme...**importohen vetëm mbetjet jo të rrezikshme apo mbetjet inerte, përveç atyre të përcaktuara në pikën 3 të nenit 48 të këtij ligji...**Kalimi transit i mbetjeve jo të rrezikshme...**Vetëm mbetjet jo të rrezikshme apo mbetjet inerte mund të kalojnë transit përmes territorit të Republikës së Shqipërisë....**Eksporti i mbetjeve...**

- NORMAT TEKNIKE...Normat teknike minimale...

- KUSHTE TË TJERA PËR LEJEN E MJEDISIT...Kërkesa për leje mjedisi...Kushtet e tjera që duhen përfshirë në lejen e mjedisit...Kërkesa për mbajtjen e të dhënave...Inspektimi:...Inspektorati për Mjedisin inspekton instalimet, mbi të cilat zbatohet ky ligj, në përputhje me dispozitat e ligjit nr. 10 431, datë 9.6.2011 “Për mbrojtjen e mjedisit”....Inspektimet për çdo operacion grumbullimi dhe transporti përfshijnë origjinën, natyrën, sasinë e mbetjeve të grumbulluara e të transportuara deri në destinacionin përfundimtar...

- LICENCIMI I VEPRIMTARIVE PËR MENAXHIMIN E INTEGRUAR TË MBETJEVE...Transportuesit e mbetjeve...Tregtarët dhe agentët e mbetjeve...Licencimi i veprimtarive...

- STATISTIKAT E MBETJEVE...Statistikat e mbetjeve:...Agjencia Kombëtare e Mjedisit mban dhe përditëson statistikën për krijimin, rikuperimin dhe asgjësimin e mbetjeve...

- NDALIMET, SANKSIONET DHE NDËSHKIMET...Ndalimet:...a) hedhja apo groposja e të gjitha llojeve të mbetjeve në vende publike;b) hedhja apo groposja e të gjitha llojeve të mbetjeve në parcelat bujqësore të mbjella ose jo, në anë të kanaleve kulluese e ujitëse, si dhe në çdo vend tjetër ku dëmtohen toka, bima dhe kafsha; c) hedhja apo groposja e të gjitha llojeve të mbetjeve në toka bujqësore; ç) djegia e të gjitha llojeve të mbetjeve në kundërshtim me këtë ligj;d) braktisja, depozitimi apo asgjësimi i pakontrolluar i mbetjeve...**Kundërvajtjet dhe sanksionet...**

-DISPOZITA RREGULLUESE...-DISPOZITA KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE...SHTOJCA 1... OPERACIONET E ASGJËSIMIT... SHTOJCA 2 OPERACIONET E RIKUPERIMIT... SHTOJCA 3VETITË E MBETJEVE QË I KLASIFIKOJNË ATO SI TË RREZIKSHME... SHTOJCA 4PLANI KOMBËTAR I MENAXHIMIT TË INTEGRUAR TË MBETJEVE... SHTOJCA 5PROGRAMET E PARANDALIMIT TË MBETJEVE...

16. Ligji “Për planifikimin dhe zhvillimin e territorit”, nr.107, datë 31.07.2014, të ndryshuar(Flet.Zyrtare nr.137, Faqe:137).

Qëllimi: a) të sigurojë zhvillimin e qëndrueshëm të territorit, nëpërmjet përdorimit racional të tokës dhe të burimeve natyrore; b) të vlerësojë potencialin aktual e perspektiv për zhvillimin e territorit në nivel kombëtar e vendor, në bazë të balancimit të burimeve natyrore, të nevojave ekonomike e njerëzore dhe interesave publikë e privatë, duke bashkërenduar punën për: i) mbrojtjen e burimeve natyrore, si: toka, në veçanti toka bujqësore, ajri, uji, pyjet, flora, fauna, peizazhet; ii) krijimin e garantimit të territoreve të ndërtueshme, të organizuara në mënyrë të harmonizuar e funksionale, duke

i dhënë përparësi hapësirës publike, mundësisë së banimit për të gjitha shtresat ekonomike e sociale, krijimit të infrastrukturës fizike të përshtatshme për nxitjen e investimit në ushtrimin e veprimtarive ekonomike, sociale e kulturore, lehtësimit të përdorimit të sigurt të shërbimeve e komoditeteve publike, të transportit, komunikimit dhe infrastrukturës, përfshirë territoret e përshtatura; iii) nxitjen e jetës ekonomike, shoqërore e kulturore në nivel kombëtar e vendor; iv) garantimin e burimeve të furnizimit të mjaftueshëm dhe veçanërisht atij jetësor; v) garantimin e kushteve të sigurisë së jetës dhe të shëndetit publik, rendit publik dhe sigurisë kombëtare; vi) nxitjen e zhvillimit të balancuar rajonal për të siguruar shpërndarje të qëndrueshme të popullsisë në vend në bazë të burimeve; c) të nxitë veprimet e duhura për mbrojtjen, restaurimin dhe rritjen e cilësisë së trashëgimisë natyrore e kulturore dhe për ruajtjen e shumëllojshmërisë biologjike, zonave të mbrojtura, monumenteve të natyrës, zonave të ndjeshme mjedisore dhe të peizazhit; ç) të mundësojë të drejtën e përdorimit e të zhvillimit të pronës, në përputhje me dokumentet planifikuese dhe sipas legjislacionit mjedisor në fuqi; d) të krijojë kushte të përshtatshme e të drejta dhe shanse të barabarta për banim, veprimtari ekonomike e sociale për të gjitha kategoritë sociale, kohezion ekonomik e social dhe gëzim të të drejtave të pronësisë; dh) të sigurojë që autoritetet kombëtare e vendore të planifikimit të hartojnë e të përditësojnë rregullisht dokumentet e planifikimit, sipas kërkesave të tregut dhe nevojave sociale; e) të sigurojë që autoritetet e planifikimit të bashkërendojnë veprimtaritë e tyre planifikuese për të nxitur planifikimin e harmonizuar e të integruar të territorit;...

Objekti: Ka për objekt përcaktimin e parimeve bazë, përgjegjësi dhe rregullave për planifikimin dhe zhvillimin e territorit në Republikën e Shqipërisë.

Ç'FARË PËRMBAN LIGJI?

PARIMET: a) zhvillimi duhet të jetë i qëndrueshëm dhe të garantojë nevojat e brezave për barazi sociale, zhvillim ekonomik dhe mbrojtje të mjedisit; b) zhvillimi i territorit është çështje e rëndësisë kombëtare; ai duhet të jetë i drejtë dhe vlera e krijuar të përftohet dhe të përvetësohet nga shoqëria që e krijon atë; c) planifikimi duhet të harmonizojë interesat publikë e privatë, kombëtarë e vendorë; ç) zhvillimi duhet të udhëhiqet nga planifikimi, i cili është i detyrueshëm për të gjitha autoritetet e planifikimit sipas këtij ligji; d) parimet dhe vlerat e dokumenteve të planifikimit duhet të kenë vazhdimësi dhe pas ndryshimit të tyre; dh) transparenca duhet të shoqërojë proceset e planifikimit dhe të kontrollit të zhvillimit; e) shërbimi me një ndalesë; ë) heshtja është miratim; f) planifikimi duhet të marrë në konsideratë karakteristikat e kontekstit të territorit në zhvillim; g) decentralizimi dhe subsidiariteti; gj) harmonizimi me qasjen e Bashkimit Evropian në fushën e planifikimit dhe të zhvillimit të territorit, si edhe lidhur me kriteret mjedisore, ruajtjes së biodiversitetit dhe zonave të mbrojtura; h) zhvillimi duhet të bazohet në planifikimin dhe projektimin e gjithanshëm, që garanton kushte të barabarta dhe të drejta për të gjithë qeniet, pavarësisht nga nevojat dhe karakteristikat e secilit; i) planifikimi e zhvillimi duhet të garantojnë eliminimin e barrierave, për një përdorim të sigurt, të barabartë e të pavarur të hapësirave nga të gjithë personat, përfshirë ata me aftësi të kufizuar ose grupe të veçanta, për të cilët janë të nevojshme zgjidhje teknike apo pajisje të veçanta;...

PLANIFIKIMI SEKSIONI I AUTORITETET E PLANIFIKIMIT TË TERRITORIT DHE PËRGJEGJËSITË E TYRE

-Autoritetet përgjegjëse...1.1. Në nivel qendror: a) Këshilli i Ministrave; b) Këshilli Kombëtar i Territorit; c) ministria përgjegjëse për çështjet e planifikimit dhe zhvillimit të territorit. 1.2.

Në nivel qarku: a) këshilli i qarkut. 1.3. Në nivel bashkie: a) këshilli bashkiak; b) kryetari i bashkisë.

-Përgjegjësitë e Këshillit të Ministrave:... për alokimin e mjeteve financiare për: a) hartimin e Planit të Përgjithshëm të Territorit; b) hartimin e planeve sektoriale dhe planeve të detajuara për zonat me rëndësi kombëtare; c) detajimin e planit të Përgjithshëm të Territorit përmes hartimit të planeve të përgjithshme vendore; ç) zbatimin e synimeve, objektivave dhe masave të veprimit, siç janë përcaktuar në planet sektoriale dhe planet e detajuara për zonat me rëndësi kombëtare; d) mirëmbajtjen e bazës së të dhënave të planifikimit të integruar – Regjistrin e Integruar të Territorit....b) miratimin e rregullores së planifikimit, zhvillimit, ndërtimit, rregullores së Regjistrit të Integruar të Territorit si dhe të dokumenteve tjera sipas përcaktimeve të këtij ligji; c) nxitjen e hartimit të dokumenteve kombëtare e vendore të planifikimit nga autoritetet përkatëse të planifikimit; ç) mbështetjen e zhvillimit të burimeve të nevojshme njerëzore e profesionale, në nivel qendror dhe vendor, për planifikimin e territorit, kontrollin e zhvillimit dhe administrimin e regjistrit të integruar të territorit; d) miratimin e akteve nënligjore të përcaktuara sipas këtij ligji.

-Përgjegjësitë e Këshillit Kombëtar të Territorit...dokumente të planifikimit, kërkuar për miratim nga autoritetet e planifikimit, sipas përcaktimeve të këtij ligji; b) vendos për miratimin e dokumenteve të planifikimit sektorial, të përcaktuara me legjislacion të posaçëm, dhe që kanë efekte në territor; c) përcakton rëndësinë kombëtare të një çështjeje, zone ose objekti në planifikimin e territorit, dhe miraton planet e detajuara për zona të rëndësishme kombëtare, kur parashikohen të tilla nga Plani i Përgjithshëm i Territorit.

-Përgjegjësitë e ministrisë së linjës për planifikimin dhe zhvillimin...-Përgjegjësitë e Agjencisë Kombëtare të Planifikimit të Territorit...-Përgjegjësitë e ministrive të tjera...

-Përgjegjësitë e këshillit të qarkut...Përgjegjësitë e këshillit bashkiak...Përgjegjësitë e kryetarit të bashkisë...(a) zhvillimin e territorit vendor, përmes hartimit dhe zbatimit të dokumenteve të planifikimit të territorit; b) ndërmarrjen e nismës për hartimin dhe rishikimin e dokumenteve vendore të planifikimit; c) hartimin apo rishikimin e dokumenteve të planifikimit të territorit në përputhje të plotë me Planin e Përgjithshëm Kombëtar dhe, sipas rastit, në përputhje me planet sektoriale dhe planet e detajuara për zonat me rëndësi kombëtare, si dhe duke iu përmbajtur normave teknike të planifikimit të territorit; ç) koordinimin mes institucioneve publike dhe alokimin e burimeve njerëzore të nevojshme për hartimin e dokumenteve të planifikimit në nivel vendor;...) Kontributet profesionale në planifikim (Çdo njësi e qeverisjes vendore cakton organe përgjegjëse për ushtrimin e veprimtarive të planifikimit dhe të kontrollit të zhvillimit të territorit, sipas legjislacionit në fuqi dhe dispozitave të këtij ligji;... a) për planifikimin e territorit: planifikim dhe menaxhim urban, hapësinor dhe territori, urbanistikë ose projektim urban dhe fusha të tjera ekuivalente studimi, sipas legjislacionit të arsimit; b) për kontrollin e zhvillimit: fushat sipas shkronjës “a”, të kësaj pike, juridik, arkitekturë, inxhinieritë e ndërtimit, topogjeodezi; c) për mbrojtjen mjedisit: menaxhim mjedisi urban, inxhinieritë e mjedisit dhe të agromjedisit, studim mjedisor, arkitekturë dhe projektim peizazhi, gjeologji, inxhinieri pyjesh; ç) për administrimin e regjistrit: “GIS” dhe topogjeodezi ose, në mungesë, planifikim urban, territori, urbanistikë, projektim urban, inxhinieritë e ndërtimit ose arkitekturë me përkatësi dhe eksperiencë në GIS ose topogjeodezi.

DOKUMENTET E PLANIFIKIMIT

-Dokumentet e planifikimit sipas niveleve të qeverisjes...1.1 Planifikimi i nivelit qendror, që kryhet përmes dokumenteve të planifikimit si vijon: 1.1.1 Plani i përgjithshëm kombëtar,për gjithë territorin e Republikës së Shqipërisë. 1.1.2 Planet kombëtare sektoriale, për të gjithë ose një pjesë të territorit 1.1.3 Planet e detajuara për zona të rëndësishme kombëtare. 1.2 Planifikimi i nivelit vendor, që kryhet përmes dokumenteve të planifikimit si vijon: 1.2.1 Planet sektoriale në nivel qarku. 1.2.2 Plani i përgjithshëm vendor. 1.2.3 Planet e detajuara vendore.

-Plani i Përgjithshëm Kombëtar... përcakton kuadrin referues të detyrueshëm për të gjithë planet që hartohen në Republikën e Shqipërisë...Objektivat e Planit të Përgjithshëm Kombëtar të Territorit janë: a) përcaktimi i parimeve dhe i drejtimeve për një zhvillim të qëndrueshëm e të balancuar të territorit; b) krijimi i kushteve territoriale për zhvillimin rajonal; c) drejtimi i krijimit dhe zhvillimit të infrastrukturës publike kombëtare; ç) krijimi i kushteve për ruajtjen e ekosistemeve, biodiversiteteve, burimeve natyrore mbi e nën tokë dhe të pasurisë natyrore e kulturore, balancimi i efekteve të sistemeve të banimit e veprimtarive ekonomike dhe mbrojtja e zhvillimi i sipërfaqeve të gjelbra e sipërfaqeve të tjera të kultivueshme; d) orientimi i objektivave për planifikimin rajonal, ndërvendor e vendor; dh) bashkërendimi i punës, harmonizimi dhe orientimi i objektivave sektorialë të zhvillimit me efekt në territor;e) përputhja me orientimet dhe udhëzimet e dokumentit të perspektivës evropiane për zhvillimin hapësinor.

-Planet kombëtare sektoriale...hartohen nga ministritë, me qëllim zhvillimin strategjik të një ose më shumë sektorëve të ndryshëm, sipas fushave të kompetencës si siguria kombëtare, energjia, industria, transporti, infrastruktura,turizmi, zonat ekonomike, arsimi, sporti, trashëgimia kulturore dhe natyrore, shëndetësia, bujqësia dhe ujërat.

-Planet e detajuara për zona të rëndësishme kombëtare...hartohen në përputhje me dokumentet kombëtare të planifikimit, për menaxhimin, me qëllim mbrojtjen, prezervimin dhe zhvillimin e qëndrueshëm të tyre...hartohet nga ministri përgjegjës për çështjen e rëndësishme kombëtare dhe miratohet nga KKT-ja...hartimin dhe miratimin e planit të detajuar për një zonë të rëndësishme kombëtare përcaktohen në rregulloren e zhvillimit...Leja e zhvillimit për punimet në zonën e rëndësishme kombëtare, për të cilën është hartuar plani i detajuar, jepet nga KKT-ja mbi bazën e këtij plani.

-Planet sektoriale në nivel qarku...përcaktojnë zhvillimin strategjik të sektorëve të ndryshëm brenda territorit administrativ të qarkut...natyrore, bujqësore dhe urbane të territorit; dh)planifikimin e programeve dhe masave për të garantuar mbrojtjen e mjedisit, zhvillimin e qëndrueshëm të burimeve natyrore, të tokës së kultivueshme, peizazheve dhe hapësirave të gjelbra; e) rregullimin e vendndodhjes dhe programeve për infrastrukturatpublikee servitutet publike, sipas legjislacionit në fuqi; ë) rregullimin e ruajtjes, përdorimit dhe, sipas rastit, mbarështimit të zonave të mbrojtur natyrore dhe historike, sipaskërkesave të legjislacionit në fuqi.

-Plani i Përgjithshëm Vendor... ç) rregullimi i përdorimeve të tokës, intensitetit e shtrirjessë ndërtimit në sistemet natyrore, bujqësore dhe urbane të territorit; d) planifikimi i programeve dhe masave për të garantuar rigjenerimin urban, mbrojtjen e mjedisit dhe zhvillimin e qëndrueshëm të burimeve natyrore, të tokës së kultivueshme, peizazheve dhe hapësirave të gjelbra; dh) rregullimi i vendndodhjes dhe programeve për infrastrukturatpublike e servitutet publike, sipas këtij ligji; e) rregullimi i ruajtjes,

përdorimit dhe, sipas rastit, mbarështimit të zonave të mbrojtura natyrore dhe historike, sipas kërkesave të legjislacionit në fuqi;

-Planet sektoriale në nivel bashkie... hartohen në zbatim të planit të përgjithshëm vendor dhe përcaktojnë zhvillimin strategjik të sektorëve të ndryshëm brenda territorit administrativ të bashkisë. - Plani i detajuar vendor ... hartohen me nismë publike ose private..

BASHKËRENDIMI, KËSHILLIMI DHE SHQYRTIMI PUBLIK I DOKUMENTEVE TË PLANIFIKIMIT

-Bashkërendimi...-Këshillimi dhe takimi publik...-Miratimi i dokumenteve të planifikimit...-Rishikimi i planeve

ZHVILLIMI SEKSIONI I AUTORITETET PËRGJEGJËSE PËR ZHVILLIMIN E TERRITORIT

-Autoritetet përgjegjëse...1. Këshilli Kombëtar i Territorit. 2. Kryetari i bashkisë... Përgjegjësitë e KKT-së...-Përgjegjësitë e kryetarit të bashkisë...

INSTRUMENTET PËR DREJTIMIN E ZHVILLIMIT

-Intensiteti i ndërtimit me kushte...-Transferimi i së drejtës për zhvillim...1. Transferimi i së drejtës për zhvillim midis njësive strukturore realizohet, sipas rastit, nga autoriteti vendor i planifikimit, me qëllim ruajtjen e monumenteve të kulturës dhe zonave historike, tokës bujqësore dhe asaj natyrore.

-Zhvillimi i detyrueshëm i tokës...-Pezullimi i zhvillimit...-Servituti publik...-E drejta e transferimit...-E drejta e preferimit...

KUSHTET PËR ZHVILLIM DHE DOKUMENTET PËR KONTROLLIN E ZHVILLIMIT

-Kushtet për zhvillim...-Leja e zhvillimit...-Leja e ndërtimit...-Afati i lejes së ndërtimit...-Deklarata paraprake për kryerjen e punimeve...-Certifikata e përdorimit...

PROCESI I KONTROLLIT TË ZHVILLIMIT

-Aplikimi për leje ndërtimi...-Shqyrtimi i kërkesës për leje ndërtimi...-Kushti për infrastrukturën...-Taksa e ndikimit në infrastrukturë nga ndërtimet e reja...-Dorëzimi i lejes së ndërtimit...-Rishikimi i kushteve të lejes...-Stimuj zhvillimi...

VËZHGIMI, INSPEKTIMI, KUNDËRVAJTJET E DËNIMET

-Vëzhgimi i zhvillimeve në territor...- Inspektimi...- Kundërvajtjet administrative...

REGJISTRI I INTEGRUAR I TERRITORIT

-Regjistri i planifikimit të territorit...-Organizimi dhe funksionimi i regjistrit...-Botimi në regjister...-Rregullat për regjistrin...

DISPOZITA KALIMTARE DHE TË FUNDIT.